

Erdészeti és Faipari Híradó

XXIX. évfolyam 2. szám
2019. július

Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének Lapja

A tartalomról:

Az EFDSZ tisztújító kongresszusa

Fókuszban a DALERD

Portré: Vidóczi Henriett

Élet – Erdő – Egészség

*Minősített erdészeti erdei iskola
Az erdő a környezeti nevelés
háttérháza*

*Kerekerdő – Kerekiskola
Tanterem a szertárban*

**DALERD Dél-alföldi Erdészeti Zrt.
Erdészeti Tájékoztatói Központ**

5700 Gyula-Városerdő, Bánom 22.

Honlap: www.dalerd.hu

E-mail: erdeiiskola@dalerd.hu

Telefon: +36 30 606 3793

Nyugdíjasok a göbökön

A magyar-osztrák határnál csoportosulunk

Az 1956-os emlékoszlopnál balról Górász László, Nagy László és Dudás Péter

Királytónál körülvettük Übü királyt

A királytói Hansági Erdészeti Emlékgűjtemény előtt

Bors László tájékoztatóját hallgatjuk a Csíkos-erdő titkairól

Bors László erdőgondnok ismerteti az erdészeti kiállítást

Kóródi Sándor erdészeti igazgató (jobbra) beszél, balról Skerlecz András erdőgondnok

Kocsikázás Göbös-major körül

No meg Hanyon vagy Hanyban, azaz a Hanságban. Szakszervezetünk nyugdíjasainak egy csoportja idén nyáron az egykori Dél-Hansági Erdőgazdaság – ma KAEG Kapuvári Erdészet –, területén töltött pár kellemes napot. A bázis Göbös-major volt, ami onnan kapta a nevét, hogy az ős-Duna által ide görgetett kavicsok, göbök borítják az ilyen csupán legelőnek, gyenge erdőnek alkalmas területet. A Hanyt pedig ugye nem kell magyarázni... Legfeljebb különlegeségeit bemutatni. Így a Csíkos-égerest, ami a halról az ami. Pontosabban attól van „lábuk” az égereknek, hogy gyökerüknél összeesett az odagyűlt szerves anyag, a tőzeg. A felszínre került vízben pedig valamikor sok volt a csík(hal). Ez is emlék, amint az emlékek gyűjteménye a hansági és erdészeti múzeum a Rábca-zsilipnél, az Andaui-híd az 56-os menekülők útvonalán a Hansági-főcsatornán. Erről tudni kell – s ez sokakat megtévesztett –, nem ez a határ. Az pár méterre az osztrák oldalon húzódik. Jól éreztük magunkat! Köszönjük a vendéglátást Kóródi Sándor erdészeti igazgatónak és kollégáinak, Skerlecz Andrásnak, Bors Lászlónak, Kuslics Ferencnek, Szukhentrunk Imrének, Horváth Jánosnak, no meg a nótát herflivel segítő Varga Ferencnek. N.L.

A Csíkos-erdő lábás égerei

A magyar-osztrák határnál Kóródi Sándor sztorizik

Ismerkedünk a Csíkos-erdő védett lábás égereivel

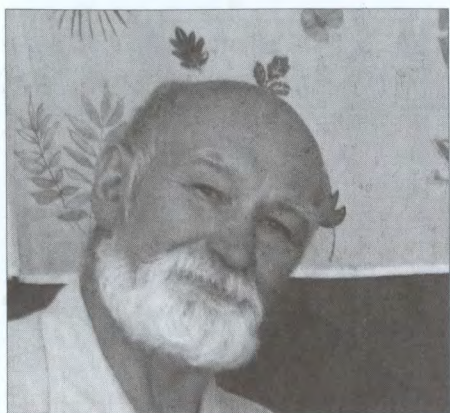

A Göbös-majorban vacsorára várva

Fotók: Zétényi Zoltán és Nagy László

Visszatekintés

Amióta csak lehetett, (vagy kezdetben, „illetett”) a szakszervezethez is tartoztam. „Is”, mert elsősorban a szakmát szolgáltam. Meggyőződésem szerint szakszervezetisként is.

Most – miután leköszöntem az elnökségről – szinte kötelező a visszatekintés. Nos, túlzottan nagy sikerekről – ismerve a szakszervezetek kényszerű helyét, szerepét a társadalomban – nem lehet beszélni. Voltak sikerek, félsikerek és kudarcok...

Nagy adósság, hogy nem sikerült megújítani az ágazati kollektív szerződést. (Partnerünk, a FAGOSZ, hivatkozva a szervezeten belüli konszenzus hiányára, elnapolta a kérdést.) Aztán, annyi nagysikerű sportnap után, az idén elmarad a rendezvény. Úgy látom – mint általában a szakszervezettel kapcsolatban –, némi bizonytalanság volt érezhető a cégeknél: nem akadt vállalkozó a rendezésre. Tíz éve ez már előfordult, de ez nem magyarázat. Jövőre ismét lesz!

Nem sikerült befejezni az alapszervi átalakulásokat. Lassan haladtunk, rögzös úton, és nem voltunk mindig naprakészek. A napi dolgokat mindig meg kellett előbb oldani. Visszalépés történt a központnak befizetendő tagdíj mértékében. Ez veszélyezteti a likviditásunkat.

Szervezettségünk nem nőtt, és néhány alapszervezet megszűnt, vagy az átalakulás során nem csatlakozott. Előbbiek a szakigazgatás átszervezésének lettek áldozatai, utóbbiak valamit félreértettek, és most kipróbálják magukat szabadon.

De nézzük a sikereket: A létszám-csökkenést ellensúlyozták az új belépők. Nem kis szerepe volt ebben a helyi szakszervezeti vezetőknek. Minden lehetséges fórumon felhívtuk a figyelmet az ágazat bérvizonyainak ellentmondásaira. Az erdészek és alkalmazottak alacsony bérezésére, az ebből fakadó elvándorlásra. Az üzleti tervben tervezett bérfejlesztések emelkedtek, de még korántsem vagyunk a csúcson. Kis hullámvölgy után újra elindult a párbeszéd az állami cégek portfólió kezelőjével. Nem vészelt el az adómentes tűzifa juttatás a még arra jogosultak számára. A minisztérium az eredeti juttatási igényünket – támogatásával – felterjesztette a Pénzügyminisztériumhoz.

Nemzetközi kapcsolatainkat tervszerűen sikerült fejleszteni az Ágazati Párbeszéd Bizottság segítségével. Ehhez támogatást pályáztunk meg. Ebben benne van a továbblépés lehetősége itt a közép-európai térségben, hiszen gondjaink nagyjából azonosak.

Félsikerek? Igen! Sok munka, legfeljebb részeredményekkel: a szervezettség növelése, a jelenlét biztosítása az ágazat minden területén. A helyi tisztségviselők „újratemelődése” nagyon esetleges, sokszor nem igazán sikeres a választás. Az elkezdett átalakulás is csak fél siker. A központ működtetése csak túlmunkával, erőltetve sikeredik. Állandó gond a „munkahelyi akadályoztatás”...

Mi volt a legnehezebb?

Elveszíteni hűség és nagyra becsült kollégáinkat, Barta László elnök, Herczeg Miklós főtitkár alapítóinkat, dr. Király Pál (Pali bátyám) főszerkesztőnket és bölcs barátunkat, Berényi Gyula főtitkárunkat, aki az utolsó napig szolgált... És még sok régi kollégát – közöttük Fritsch Ottót, a Sportnapok „kitalálóját” – akiket az Élet Ura magához szólított...

Mint látható, hagytam-hagytunk magunk mögött jó néhány meg nem oldott problémát. Míg tudom, segítem az új vezetőket, ha igénylik... Ha nem, megmaradok egyszerű tagnak és reménykedem, hogy nekik több sikerük lesz... **Dudás Péter**

Tartalom

Tisztújító kongresszust tartott az EFDSZ. 2

Érdeket képviselünk – Beszélgetés dr. Halmágyi Jánossal 3

Dél-alföldi Titkos Társaság Fókuszban a Dalerd Zrt. 4

Itt képzeltem el a jövőm Spiegel Endre vezérigazgató 5

Büszkék lehetünk az elődeinkre Fazekas József vezérigazgató-helyettes 6

Olyan, mint egy makkvetés... Puskás Lajos oktatási igazgató 8

Megsüvegelték az erdészt Vízhányó László erdészeti igazgató. 10

Előítélet rabja voltam... Gaest Gergely erdészeti igazgató... 11

Kik azok a „helyben sommások”? Hajdú Imre erdésztechnikus, nyugalmazott területvezető 12

„Mindig az embert nézem, aki velem szemben áll” Beszélgetés dr. Vidóczi Henriett erdőművelési ágazatvezetővel 14

Kitűnő sakkeredmények Lengyelországban 16

Eltemettük Fritsch Ottó erdőmérnököt 17

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ • XXVIII. évfolyam 2. szám. • **Kiadja** az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete • 1146 Budapest, Thököly út 58-60. • Tel.: 331-4369 • Fax: 331-9455 • E-mail: 2016efdsz@gmail.com • **Szerkesztőbizottság:** Dr. Halmágyi János elnök, Dudás Péter, Nagy László munkatárs, Zétényi Zoltán főszerkesztő • **Címlapon:** Terepgyakorlat a gyulai Biri-érben • **Fotó:** Puskás Lajos • **Nyomda:** Agroinform Kft. • Budapest, Angol u. 34. • **Felelős vezető:** Bolyki István ügyvezető igazgató • A lap negyedévenként jelenik meg • Hírlapárusi forgalomba nem kerül • Terjeszti az EFDSZ

Tisztújító kongresszust tartott az EFDSZ

Dr. Halmágyi János az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete új elnöke

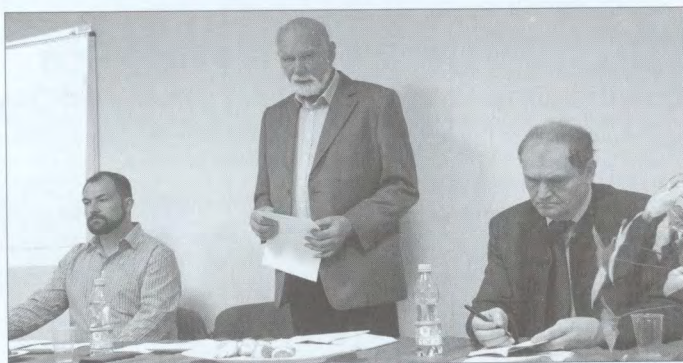

Halmágyi János és Dudás Péter

2019. május 15-én, Budapesten, a Thököly úti irodaházban tartotta X. kongresszusát az EFDSZ.

Az ülést Dudás Péter elnök nyitotta meg, majd Nádasdi Szabolcs, az Északerdő Zrt. szakszervezetének titkára vette át az ülés levezető elnöki feladatait.

Először Dudás Péter elnök beszámolóját hallgatták meg a küldöttek. Értékelte az EFDSZ pozícióját a szakszervezeti mozgásban, valamint az ágazatban. Bár mértékadónak tekinthető a szakszervezet mindkét vonatkozásban, a csökkenő tagság elgondolkodtató, annak ellenére, hogy országos jelenségről van szó – fogalmazott.

Nádasdi Szabolcs, Dudás Péter, Górász László

Az előző választás óta eltelt öt év eredményeit számba véve leszögezte, hogy a kollektív szerződések megkötettek, és sikerként könyvelhető el a tűzifajuttatás megőrzése. Bérfejlesztésre is volt lehetőség, különösképp az erősebb társaságoknál, ahol a minimális emelést meghaladó fejlesztésre kerülhetett sor. Az elnök az ágazati vezetéssel kialakult javuló kapcsolatról beszélt, utalva az új államtitkárságra.

A külkapcsolatok fejlődése az elmúlt időszakban kimondottan sikeresnek tekinthető. A továbblépés akadályaként említette az anyagi korlátokat és a szakértők hiányát.

Élénk kapcsolatok alakultak ki a török erdőmérnöki kamarával, amely szorgalmazza a szakmai együttműködést is. Ebben az évben is sor kerül a nyugdíjasok találkozására (lásd színes, képes beszámolókat a B2 oldalon!), ellenben egyelőre nincs vállalkozó erdészeti társaság a sportnapok megrendezésére.

Kudarcként jelölte meg az ágazati kollektív szerződés megújításának elhúzódnását. E téren változást vár a FAGOSZ új vezetőségétől.

A taglétszám lassú apadása nem általános, némely társaságnál hullámlás, illetve növekedés figyelhető meg. Sajnos az alapszervek száma is csökkent, érdektelenség, a személyi állomány csökkenése, illetve önállósodás miatt.

Megemlítette a működési nehézségeket, a testületi ülések megszervezésének gondjait. Ennek megújítása lesz a jövő egyik fontos feladata – hangsúlyozta.

Alapvető gondot jelent a hatályos törvénynek megfelelő átalakulás rendkívül lassú folyamata. Hasonló feladat lesz az új szmsz elkészítése is.

Az elnök szomorú kötelességének tett eleget, amikor megemlékezett a szakszervezet és a szakma jeles képviselőinek elvesztéséről: Barta László, Herczeg Miklós, Berényi Gyula, Király Pál és Fritsch Ottó elhunytáról.

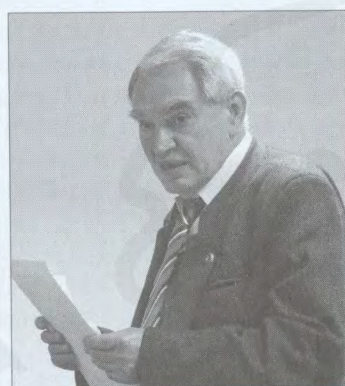
Végezetül Dudás Péter megköszönte azt a támogatást, amit főtitkárként, majd elnökként kapott a kollégáktól, és bejelentette, hogy a továbbiakban nem jelölteti magát az elnöki tisztségre.

Ezt követően Górász László főtitkár kapott szót, aki a 2018. évi pénzügyi és számviteli beszámolót tartotta meg. Ehhez kapcsolódóan Kolozsvári Ákos a pénzügyi ellenőrző bizottság elnöki beszámolóját ismertette. Leszögezte, hogy az átalakulást föl kell gyorsítani. Megállapította, hogy történtek erőfeszítések a tagdíjbefizetések rendszerességének javítására. A tagdíjhányaddal kapcsolatban olyan döntést kell hozni, hogy az ne csökkenjen.

Kolozsvári Ákos bejelentette, hogy 25 évnyi közreműködés után a továbbiakban már nem vállalja a PEB vezetését.

A kongresszus ezek után szavazott és elfogadta az elhangzott beszámolókat.

A 2019. évi költségvetés tervezetét Górász László főtitkár ismertette.

Kolozsvári Ákos

Szavazatszámolók

A tervezethez Kolozsvári Ákos fűzött megjegyzéseket: álláspontja szerint a tervezet ugyan tartalmaz kockázatokat, de alapvetően rendben van. Felhívta a figyelmet, hogy menet közben is monitoringozni kell az egyenleget. Hangsúlyozta, hogy csak olyan programot szabad indítani, aminek a fedezete rendelkezésre áll. A kongresszus a költségvetést elfogadta.

Ezután került sor a szakszervezet tisztségviselőinek megválasztására.

A választás eredményeként az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete új elnöke dr. Halmágyi János lett, aki korábban már betöltötte ezt a tisztséget. A főtitkári posztra Górász Lászlót (Vadex Zrt.) újraválasztotta a kongresszus. Az EFDSZ alelnökei Benei Béla (NEFAG Zrt.) és Ivádi László (Egererdő Zrt.) lettek.

Dr. Halmágyi János megköszönte a választók bizalmát, és reményét fejezte ki, hogy megfelelő majd ennek a bizalomnak.

Z.Z.

Érdeket képviselünk

Beszélgetés dr. Halmágyi Jánossal, az EFDSZ új elnökével

ErFa Híradó – Mennyiben változott az EFDSZ a korábbi elnöksége óta, milyen tervei vannak a jövőre?

Halmágyi János – Nem könnyű megítélni az elmúlt 5 évben bekövetkezett változásokat, hiszen a tisztújító kongresszusunk óta is mindössze 2 hónap telt el. Azt azonban mindenképpen érzékelem, hogy semmivel sem lett könnyebb a szakszervezeti munka. Ez minden ágazatra, szövetségre, szakszervezetre vonatkozik, de különösen igaz a miénkre. Annál is inkább, mert a munka világában a gazdasági ágazatok között nincs még egy terület, ahol munkáltatót, munkavállalót annyi változás érintett volna, mint minket.

ErFa Hír – Ezekre is tekintettel, melyek a legfontosabb feladatok az EFDSZ számára?

H.J. – Felsorolásszerűen: Az adatvédelmi szabályzat elkészítése, a Kongresszus általi elfogadása. Az alapszervezetek átalakulásának végrehajtása, a bírósági bejegyzés. Az SZMSZ tervezetének előkészítése, majd elfogadtatása. Az ágazati kollektív szerződés módosításának előkészítése a FAGOSZ-szal közösen, az EFDSZ érdekvédelmének, érdekvégyesítésének erősítése az ÉSZT konföderáción keresztül. De fontos a tagdíjfizetési fegyelem erősítése, a vagyonunk, pénzünk értékének megőrzése, ha mód van rá, növelése. Az idén sajnos elmaradt sportnapok folytatása. A közép-európai országok (Lengyelország, Szlovákia, Csehország, Magyarország) szakszervezeteinek Stratégiai együttműködési megállapodásának előkészítése, valamint az Európai Erdések Tanácsa (CEF) soros elnökségének (2019.07.01-től 2020.06.30-ig) eredményes képviselete. Az itthoni teendők között pedig az együttműködés: Az állami erdőgazdasági zrt.-ék menedzsménstjeivel való kapcsolattartás erősítése. Az Állami Földekért Felelős Államtitkársággal való rendszeres

találkozás és tájékoztatás. Az Országos Erdészeti Egyesülettel szorosabb együttműködés kialakítása. Folyamatos kapcsolat a MÉDOSZ-szal, mint társszakszervezettel. Ezekén túl a lehető legjobban kihasználni a pályázatokot...

ErFa Hír – Hogyan lehetne a taglétszámot növelni?

H.J. – Először is tudatosítani kell a munkavállalókkal, hogy a kollektív szerződést munkavállalói oldalon csak szakszervezet írhat alá, ezért minden dolgozónak érdeke lehet, hogy a cég rendelkezzen élő kollektív szerződéssel, aminek következményeként, őt is többlet jogok, lehetőségek illetik meg. De fontos feladatunk a fiatalokat bevonni a szervezeti életbe, és az új belépőknek el kell mondani, hogy a juttatásokat, illetményfa, cafeteria, a szakszervezet „harcolta” ki. De fontos, hogy a kollektív szerződésekben rögzítetteteket a dolgozók meg is kapják. Mára a KSZ olyan érték, amit meg kell őrizni! Persze a taglétszám növeléséhez az is hozzájárulhat, ha a szakszervezeti tisztségviselő felkészült, jó szervezőképességgel rendelkező, hiteles vezető. Fontosnak tartom, hogy a szakszervezeti munkát még nyitottabbá, láthatóbbá kell tenni, közvetlenül be kell mutatni a tagságnak, mit tudott elintézni a szakszervezet úgy a szakmának, mint az egyes munkavállalónak.

ErFa Hír – Ezért aztán megkaphatja, hogy politizál.

H.J. – El kell oszlatni azt a téves nézetet, hogy a szakszervezet valamilyen párt politikai terepe és emiatt hátrányos megkülönböztetés érheti. Ez ne riasszon senkit! Mi érdeket képviselünk, illetve védünk. Fontos szerepe lehet a szakszervezetnek a cég kollektívájának összetartásában, különböző rendezvények szervezésében. Mert a jövőben is nagy szükség van a hagyományos szakszervezeti rendezvényekre, pl. kulturális- és

sportrendezvényekre, nyugdíjas találkozókra, iskolakezdési, üdülési támogatásra, szakmai vetélkedőkre.

ErFa Hír – Miként gondolja a társaságokkal a kapcsolatot javítani?

H.J. – A társaság működőképességének fenntartása, az üzleti terv teljesítése a szakszervezetnek és tagjainak is fontos, mert csak akkor van biztonságban valamennyi munkavállalónak a munkahelye. A szakszervezet – cégvezetés közötti kapcsolat legyen még nyitottabb, kiszámíthatóbb. Megváltoztak a cégvezetési, az irányítási módszerek, ezeket követnünk kell, hogy a szakszervezet a pozícióját megtarthassa. A szakszervezet időben továbbítsa a cég vezetése felé a felszínre került munkavállalói feszültségeket. Ehhez jó bizalmi kapcsolat kialakítása szükséges a tagokkal és a cégvezetőkkel. A cégvezetéssel együttműködő, segítőkészséget kell mutatni, de ha szükséges, a kritikát is meg kell fogalmazni, amihez jó kommunikációs kapcsolatot kell kialakítani.

ErFa Hír – Az újságban az újságról: hogyan tovább?

H.J. – A tematikus oldalak, cikkek következtében tartalmasabb, színesebb lappá vált, ugyanakkor még több konkrét, eredményes alapszervezeti szakszervezeti munkát szükséges bemutatni. Helyet kell kapjon a vezetők és fizikai alkalmazottak gondja egyaránt. A lap terjesztési módszerét ki kell dolgozni, a lap példányszámát, a postai, esetleg a nyomdai költségeket csökkenteni szükséges. A honlap frissítését, aktualizálását meg kell oldani. **N.L.–Z.Z**

Dél-alföldi Titkos Társaság

A DALERD Zrt-nél jártunk

Ezerkilencszázhatvanöt nyarat írtuk, Szélesy Miklóssal bandukoltunk a forró átoszthatalmi homokra ültetett fenyő fiatalosban. Általában mi voltunk a „hátvéd” alakulat... Meggyorsítottuk lépteinket, mert a csoportunk többi tagja már bizonyára a GAZ teherautó platóján ül, s ránk vár. Mentünk a szakiskolai szállásunkra, ahol várt a vacsora. Az egyetemi nyári gyakorlatot abszolváltuk a DEFAG-nál.

Ez a forró homoki két hét volt az első élményem a dél-alföldi erdőgazdaságnál.

Aztán sok-sok évtized telt el, amikor is 2002-ben sor került Gyulán, a Városerdőn az erdei iskola új épületeinek avatására. Nagy összerohanás volt, megjelent a szakma krémje. A legfőbb vendég az akkori Erdészeti Hivatal elnöke, Barátossy Gábor volt. Nagy örömmel ünnepeltük a nagyszabású létesítmény elkészültét.

Pár év elteltével vendékként jártam ott, az Erdészeti Lapok szerkesztő bizottsága tagjaként, kihelyezett ülésen.

Ismét jó hosszú idő, másfél évtized után a vándorgyűlés vonzott oda újfent. Az alatt a másfél-két nap alatt nagyon sok élménnyel lettem gazdagabb, nem is sejtettem, hogy ennyi érték és szépség rejtezik ezen a tájon. Nagy magyarok, híres hazánkiai szülőföldje ez a tájék. Elég, ha csak a Tiszákra, köztük Tisza Lajosra, az egyesület nagy tekintélyű egykori elnökére, Szeged újjáépítőjére gondolunk. Az erdők változatossága pedig lenyűgöző. A déli határ menti erdőkről tettem említést, de a Körösök mentén tenyésző állományokról még nem esett szó. De majd szóba kerülnek...

Ezen a változatos, ellentétes (vizes-száraz), erősen tagolt tájon küzd az elemekkel (esetenként azok hiányával) a DALERD Zrt. legénysége, hogy a legkevesbé erdősült megyében növelje az erdőterületet. Minden tiszteletünk az övéké!

Mit ér az erdész tevékenysége?

Szakmánkról, az erdészek tényleges tennivalóiról a nagyközönség vajmi keveset tud. Nem csoda, mert vendéglátónk, a DALERD közössége is szinte titokban végzi mindennapos teendőit. Ehhez a majdhogyan „fedett” módon végzett tevékenységhez több tényező együtt járása vezet(he)tt.

Alapvető a cég mérete: a társaság Csongrád- és Békés megye állami területeiből 28 560 hektárt kezel, az erdőterület nagysága 26 235 hektár. Nem előny a természetvédelmi korlátozottság vagy a hozzá hasonló Natura terület: Természetvédelmi korlátozás alá esik 14 698 hektár. Natura 2000 terület összesen 14 039 hektár, amiből nem védett terület 8614 ha. Az összes korlátozás-sal érintett erdőterület 23 312 hektár, tehát az erdők 89 százaléka.

Csongrád megyében többnyire kedvezőtlen termőhelyi adottságú, talajvízhiányos területeken létesített mesterséges kultúrerdők állnak, kisebb részben, a Tisza mentén galéria- és hullámtéri erdőket találunk mozaikszerű szétszórtságban.

A Tisza- és a Maros völgyében, a hullámtérben, lágy lombos erdők, nagy ökológiai értéket képviselő védett természeti- és Natura 2000 területek találhatók. Ezen erdőállományokkal az árvízi biztonságot segíti az erdőgazdálkodás. Ha már itt tartunk, a cég nem reklámozza például a fekete gólyát, pedig ez garantáltan sikeres PR-eszköz a mai zöld szemüvegen át láttatott világban.

A homokhátságon, a klímaváltozással leginkább érintett alsó erdőhatáron lévő erdőkben a fenyők aránya csökken, ám sok az ökonómiai küszöb alatti, a felnyíló erdő.

A Körösök völgyében jellemzően tölgy és elegyfajai alkotja erdők élnek, 80 százalékban jó és közepes termőhelyeken, 20 százalékban gyenge, szikes vagy mélyben sós talajokon. Fahozamuk átlagosan jó. Kezelésük zömében természetszerű, makkvetéses erdőfelújítással.

Az erdőállomány fafaj-összetétele: az őshonos fafajok (tölgy, kőris, szil, fehérnyár, egyéb lombok) aránya 63 százalék, az erdei- és a feketefenyő 15 százalék, az akác 11 százalék, a nemes nyár 11 százalék.

Erdészeteik átlagosan összesen 440 hektáron végeznek erdőfelújítást. Fahasználati tevékenységük során évente átlagosan 71 000 m³ ipari faanyagot és lakossági értékesítésű tűzfát állítanak elő. Fatermékeik 46 százaléka ipari faként kerül forgalomba.

Társaságuk átlagosan 81 000 m³ faanyag értékesítését bonyolítja le. A termékek közel 3 százalékát exportálják, a fennmaradó részét belföldi piacokon értékesítik.

Idézzünk a társaság honlapi beköszöntőjéből!

„Az erdők mindig betöltötték védelmi szerepüket. Akkor is, amikor az ember nem fogalmazta meg annak szükségességét. A megfogyatkozott természetes életközösségek, a megnövekedett, nem kívánatos, emberi környezetterhelések azonban felértékeltek és napjainkban egyre magasabbra értékelik az erdők ez irányú funkcióit. A klímaváltozás réme, a tiszta levegő és a tiszta víz biztosítása is az erdőkért kiált. Településeink élhetősége, árvíz-től, lavinától, földcsuszamlástól való megmenekülése is az erdőtől függ. Sorolhatnánk tovább a példákat, hiszen számos van, de hány vetületét még csak nem is ismerjük érdeinknek!

Az erdő üdülési, pihenési, idegen szóval rekreációs funkciója új keletűnek tűnik. Az emberiség kultúrtörténetét vizsgálva azonban rájöhettünk arra, hogy nincs új a nap alatt az erdőben

sem. Az urbanizáció rendkívül gyors előretörésével azonban az ilyen irányú társadalmi igények tömegessé válása már valóban új kihívásokat eredményezett.

A fentiek alapján napjainkban az erdőfunkcióknak hármas felosztása él: a gazdasági, a védelmi és a rekreációs szerep. Vita csak arról folyik, hogy egy-egy konkrét helyen melyik szerepvállalás van túlsúlyban, melyik a domináns és melyik az alárendelt, meg arról, hogy mit érnek mindezek, s miként történjen a finanszírozása.

A felsorolt értékek mindegyike fontos a számunkra, de a nem anyagi (immateriális) jellegű erdőfunkciók nehezen „összecszerűsíthetők”.

Egyetlen dolog azonban biztos: az ember semelyik erdőszolgáltatásról sem tud lemondani, s a mi feladatunk, hogy a felsorolt haszonvételek között összhangot teremtsünk.”

Nem sok szó esik a DALERD körletében megtermelt fáról, arról az értékről, amit forintra lehet váltani, vissza lehet forgatni műszaki fejlesztésre, közjóléti beruházásra, erdőfelújításra. Hasonlóan kevés szó esik a vadról. Pedig ma már messze földön híres a tájjellegű, sötét színű dāmivad. A disznóskerteket nem is említve. Ja, és majd elfeledtem a tényleg rejtett kincsüket, a szarvasgombát.

De nem hagyhatjuk figyelmen kívül az emberi tényezőt, hisz a kommunikációs döntések a vezetők stratégiai felelősségi körébe tartoznak.

Mindenesetre a cég egyfajta titkos társaságként működött a szememben, s ezért volt oly nagy a kontraszt, amikor a nagy-szerű vándorgyűlésükön szembesültem a sok remek látnivalóval.

Z.Z.

Itt képzeltem el a jövőm

Spiegel Endre vezérigazgató

Nagy tisztelettel köszöntöm az olvasókat!

Tösgyökeres Békés megyei vagyok, nyolcéves koromig Kétegyháza majd ezt követően Gyulán éltem és élek. Nincs erdészeti vonatkozású családi kötődésem, Fekete István könyveinek ihletésére kisgyerekkori szerelem az erdészet. Szegeden a Kiss Ferenc erdészeti Technikumban, majd az Erdészeti és Faipari egyetemen folytattam tanulmányaimat, ahol 1996-ban szereztem erdőmérnöki diplomát.

14 éves korom óta nyári gyakorlatomat Gyulán a gyulai erdészetnél töltöttem, itt képzeltem el a jövőm. Pályámat kis kitérővel 1996-ban az Erdért Rt-nél kezdtem, majd 1998-tól erdőfelügyelőként dolgoztam Gyulán. 2001-ben kerültem „haza” a Dalerd Zrt Gyulai Erdészetéhez, ahol a mérnöki ranglétrát megjárva eljutottam a jelenlegi beosztásomig. Könnyű dolgom volt, szeretem a hivatásom, ismertem a vidéket, ismertem az embereket, kollégáimat, akik ma is a második családot jelentik számomra. Két gyermekemet is ebben a szellemiségben neveltem, ismerjék és tiszteljék a gyökereiket, azt a vidéket, ahonnan származnak és nevelkednek, valamint azokat az embereket, akik körülveszik őket. Megpróbálom ebben a szellemiségben vezetni a céget, szerencsés vagyok, mert nagyon jó csapattal dolgozhatok együtt, jól felkészült, jó szellemiségű kollégáim vannak és voltak. Sokat köszönhet a társaság és személy szerint jómagam is nekik! Kis cég vagyunk, tele kihívásokkal, nehéz körülmények között gazdálkodunk és ezt a csatát csak csapatként lehet megvívni.

ErFa Híradó – A vándorgyűlés élménye...

S.E. – A vándorgyűlés szervezésével a célunk az volt, hogy olyan helyre hozzuk el erdészetalákozókat, ahol az egyesület fennállásának 152 éve alatt ekkora létszámú erdész közösség egy időben még nem járt. Így esett a választás Békés megyére, és ezen belül az ország talán egyik legpatinásabbnak mondható településére, Gyulára. Társaságunk elhelyezkedéséből fakadóan két megyés felállásban működik, az egyik központ Szeged, a másik Gyula. Csongrád megye már helyszínt adott 1996-ban a millicentenárius évében vándorgyűlésnek, Békés megye még nem. Ezért kollégáimmal egyetemben különösen fontosnak tartottam társaságunk Békés megyében elhelyezkedő részének bemutatását. A szervező munkálatok két évet vettek igénybe, nem kis feladat volt a vár előtti rendezvényter megszerzése, valamint a vándorgyűlés időpontjának beillesztése a gyulai városi programok sorozatába. Megtiszteltetés volt számunkra vendégül látni a Kárpát-medence erdész közösségét. Maga a rendezvény szellemiségével elérte a célját és elvárásainknak megfelelően sikerült.

ErFa Hír – Miként látja a kormányhivataloknál működő igazgatási részlegek helyzetét? Szervezeti rangjuk csökkentése, identitásuk lefokozása, nem szakmabeliek erdőfelügyelői munkakörben?

S.E. – Ez egy nagy kihívása és egy nagyon fontos feladata a szakmai irányításunknak! Amennyiben ráhatással tudnak lenni a döntéshozói szintekre, akkor mind a felügyeletet, mind a rendezést méltó és valós feladatának megfelelő helyre kell emelni. A rendszer egyben kerek – rendezés, felügyelet, gazdálkodás – mindháromnak erősnek kell lennie, ez így együtt „konszenzusban” szolgálja a szakmánkat megfelelőképpen. A társadalom is ezt várja el, az „egyik” tervez, leltároz, kvázi jövőt modellez, melyből irányok, elvek és számok jönnek ki, adattárat, „leltárt” kezel, ami szintén nagy érték az egész nemzet számára, hisz látjuk, mi az, amink van. A „másik” engedélyez, kontrollál, segít, adminisztrál, ami megnyugvás a szakmánk támadóinak, hisz a szakszerűség ellenőrzésének egyik fő pillére. A „harmadik” értéket őriz, bemutat, nevel, termel, gazdálkodik, eltart, GDP-t „gyárt”, szerintem nem kell többet magyaráznom, hogy az említettek egyben kerek.

ErFa Hír – A vadászatról...

S.E. – Vadgazdálkodási tevékenységünk a nagyobb vadászati csomagok értékesítése jellemző a területen lévő vadállomány létszámának optimális szinten tartása mellett, tartósan kiváló minőségű vadállomány nevelése, a trófeás vad klasszikus vadász hagyományokat követő vadásztatása – dāmszarvas, vaddisznó, őz, fácán, fogoly, nyúl és vízi vad.

Kiemelt tevékenységeink közé a közjóléti tevékenységek, az erdőművelés, a fahasználat, a kereskedelem és a vadgazdálkodás tartozik.

A Dél-alföldi Erdészeti Zrt. dolgozói egy erdészettörténeti múzeum létrehozásán fáradoznak.

Fazekas József vezérigazgató-helyettes is azok közé, az – erdős tájakat csak tán csodálók közé – tartozott, akik nem közvetlen erdő-, erdész-, vadászélmény hatására választotta hivatását. Úgy emlékszik, egy tv-ben látott film indította el a hivatás felé.

Fazekas József: – A Békés megyei Csorvásról, mezőgazdasági vidékről származom, ahol drágább a föld, minthogy fa, erdő foglalja el. A felmenőim is mind földművesek voltak. A természettel való kapcsolat tehát adott volt, de nem az erdővel. Valójában egy film alapján döntöttem, mindenki meglepetésére. Nagyszénáson az osztályfőnöknőm is nagy gondban volt, mert nem tudta, hol is van az országban erdészképzés. Láss csodát: Később a fia is erdész akart lenni, ő is Szegedre jelentkezett.

ErFa Híradó – A technikumban és utána milyen tárgyakat kedvelt?

F. J. – Mindig az erdőműveléssel rokonszenveztem, de később a fahasználat terepi része is megértett. Alakítottunk egy fakitermelő brigádot Sopronban, a Tanulmányi Erdőgazdaságnál, és a nagylőzsi térszélén dolgoztunk. Volt egy autónk, és mindenkinek egy-egy motorfűrész. Elsősorban tisztítást, gyérítést vállaltunk. A keresményünkkel a tanulmányainkat finanszíroztuk, így otthonról már nem kellett támogatás.

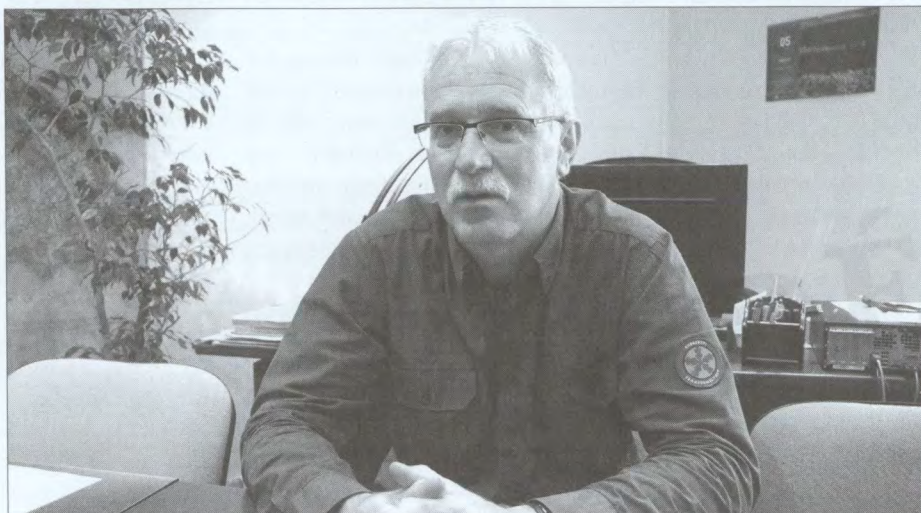
ErFa Hír – Végzés után a szegedi céghez került?

F. J. – A rendszerváltozás hajnalán végeztem, nem volt akkor sem könnyű az elhelyezkedés. Amikor az első szakközép évfolyam találkozási volt, az akkori igazgató tett egy ajánlatot, mert szükségük volt mérnökötanára. A rendszerváltozás bizonytalanságai közepette a régi iskola biztosságot ígért, így erre adtam a fejem. Öt évig tanítottam, és utána jöttem át ide, az akkor már DALERD-hez, a szegedi erdészethez műszaki vezetőnek.

ErFa Hír – Mennyiben változott a munkamegosztás a Vass-korszak után a Spiegel-korszakban?

F. J. – A szervezeti egységek alakultak át némileg. Lett egy megyei igazgatói munkakör. Ez a szétszórtság és távolság miatt alakult így. Csongrád megyének a középső és nyugati részén, Békés megyének pedig a keleti és északi részén vannak erdeink. A kétpólusú cégből azonos méretű erdészetek lettek. A megyei igazgató az itteni erdészetek munkáját hangolja össze. Minden erdészet önálló egység. A termőhely szerint oszlanak meg a feladatok: Csongrád megyében az

Büszkék lehetünk az elődeinkre

Ásotthalmi Erdészet a homokvidéki erdőt kezeli, a Szegedi pedig az ártéri erdőt. A Körösvidéki Erdészet az Észak-Békési gyengébb termőhelyű, elszórt erdőkben, a Gyulai Erdészet a Körösök árterében lévőkon gazdálkodik. Óriási különbségek vannak a munkában, a technológiában és a bevételben is. Minden erdészet a saját elvárás- és követelmény-rendszere szerint dolgozik.

ErFa Hír – Első pillantásra azt gondolnánk, hogy a Gyulai Erdészet keményfás erdei a legjövödelmezőbbek, de kiderült, hogy a Szegedi Erdészet nyarasai az éllvasok...

F. J. – Igen. A tölgyesek vágáskorát üzemtervi ciklusonként följobb és följobb tolták, de most már elértük a felső határt, mert itt nem lehet kétszáz éves vágáskort előírni, a 90-100 év a csúcs. Ezt már a természetvédők is belátják. A következő időszakban remélhetőleg megnőnek a véghasználati lehetőségeink ott is.

ErFa Hír – Lépten-nyomon nemzeti parkokba botlik az ember...

F. J. – Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy két nemzeti parkkal is együtt dolgozunk. Ez azt jelenti, hogy büszkék lehetünk az elődeinkre, akik ilyen állapotban őrizték meg a rájuk bízott állományokat. Egyébként kifejezetten jó szakmai és emberi kapcsolatban vagyunk mindkét nemzeti parkkal, melyeknek erdőmérnök az igazgatójuk.

ErFa Hír – Látogassunk el az Ásotthalmi Erdészethez a Homokhátságára!

F. J. – Bizony az utóbbi időben egyre nagyobb kihívást jelent az éghajlatváltozásból adódó fenyőpusztulás. A legutóbbi erdőtervezéskor már alacsony – 30-35 éves – véghasználati korra állították be

ezeket a fenyveseket. Ez viszonylag szolid fahasználati lehetőséget ad, ugyanakkor meglehetősen költséges talaj-előkészítés következik az újraerdősítés előtt.

ErFa Hír – Érdemes újra fenyővel folytatni?

F. J. – A fenyő az egyetlen, ami ezen a termőhelyen megmarad. Ahol jobb a termőhelyi adottságok, ott igyekszünk átalakítani lombos állományokká. Ez a tűz elleni védekezésnek is az egyik módja: megtörni az elegyetlen fenyő állományokat. Szerencsére 12 éve nem volt komolyabb erdőtűzünk.

ErFa Hír – Mik az elképzeléseik a határ-termőhelyeken, ahol egyre rosszabbak lesznek a feltételek?

F. J. – Egyrészt a szakmai tisztesség diktál, másrészt az erdőtörvény szerint, ahol erdő volt, ott erőnek kell lennie. De a felnyíló erdő kategóriája igyekszik ezeket a szakmai kihívásokat is kezelni. A következő egy-két évtizedben eldől ezeknek a területeknek a sorsa. A szárazodással és a szélsőségek erősödésével egyre több olyan terület lesz, ahol az előírt fafajokkal és záródással nem tudunk a törvényi követelményeknek megfelelni.

ErFa Hír – Mi lehet a megoldás?

F. J. – Szerintem két lehetőség adódik: a nem tartható „hídfőket” föl kell adni, – ami egy erdésznek nem igazán perspektíva – illetve meg kell találni azokat a fafajokat, származásokat, ami ezeknek a körülményeknek is ellenálló és megfelelő szaporítóanyagot ad az erdő fenntartásához.

ErFa Hír – Ez ügyben folyik itt komoly gondolkodás, fejtörés, tájékozódás? Szaporítóanyag, miegymás terén? Mert a mostani felújításnál dől el, hogy

30, 50 év múlva lehet-e majd végvágást tervezni.

F. J. – Nem könnyű megmondani, hogy mi a jó megoldás. Volt néhány olyan korábbi fenyves erdőrésztlet, amit lombosokkal újítottunk föl. Hamar sikerült befejezni, de néhány év múlva megállt a növekedésük, kiritkultak és a revízió során újraerdősítést írt elő az erdészeti hatóság. A tizenéves, karvastagságú hazai nyár állomány teljesen kiszáradt. Ebben az esetben a természetességi kategória nem tartható fenn, vissza kell lépni, és ezt az erdőfelügyeletnek is el kell ismernie. Marad a fenyő és a fenyvesbe belopakodott ostorfa, a gledícsia és a zöldjuhar, amelyek a kipusztult fenyő helyét átveszik.

ErFa Hír – Mint üldözendő inváziós fajok...

F. J. – Igen, ezeket nem alkalmazhatjuk erdősítésnél. Szóba jöhet még a platán is. Jelenleg az ERTI-vel együttműködve kezdünk kísérletet klímarezisztens fajok, szaporítóanyagok beszerzésével. Másik megoldás lehet: tápanyag-kiegészítéssel és a talajvíz megőrzésével ezeket a termőhelyeket olyan szintre följavítani, hogy alkalmas legyen az állomány megtartására.

ErFa Hír – Ehhez a világ pénze kell...

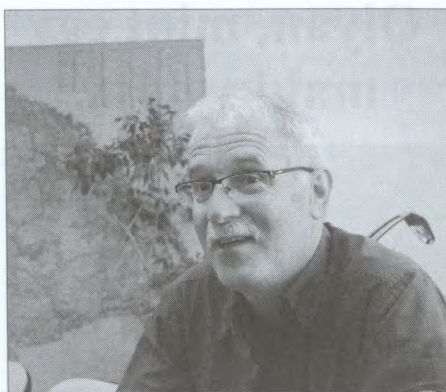
F. J. – Így igaz. De ez egyirányú utca, megcsináljuk vagy földadjuk, és selyemkóróval benőtt homokpusztai gypet látunk majd néhány év múlva. Számos klímamodell ismert, de senki nem tudja megmondani, hogy merre tart a változás. Szerencsére nekünk a négyféle táj közül csak az egyiket fenyegeti ez a veszély.

ErFa Hír – Maradva az Alföldön, az Alföldi Erdők Egyesülete egyik konferenciáján még az öntözés is felmerült.

F. J. – Van az ERTI-vel egy közös kutatásunk, amelyben a rossz minőségű Duna-Tisza-közi homok területeket igyekszünk feljavítani. Ha a fahozamot nem is lehet növelni, de legalább az erdőállomány maradjon meg. Mindenütt gondot jelent az ártalmatlanított, óriási mennyiségű szennyvíziszap, amit végül betesznek a szemétkukába. A Homokhátságon nincs víz, csak a csapadék. Ma azt valljuk, hogy azt a vizet, ami már nem okoz kárt, azt őrizzük meg a területen, ne vezessük el a csatornában.

ErFa Hír – Látogassuk meg a Szegedi Erdészetet!

F. J. – Ők jellemzően hullámtéri erdészet, egészen jó termőhelyi adottságokkal rendelkeznek. A gyorsan növő

fafajok komoly fahasználati lehetőséget biztosítanak.

ErFa Hír – Ha ki tudják hozni a hullámtérből az anyagot...

F. J. – Ez jogos, mert a gazdálkodás eredményét nagyban befolyásolja, hogy Natura 2000 vagy védett természeti terület. A fahasználat a vegetáción kívüli időszakra korlátozódik, amikor a legrosszabbak az útviszonyok.

ErFa Hír – A vízügy általában az erdészekkel van...

F. J. – Ők a gyors lefolyást biztosító fafajokat részesítik előnyben.

ErFa Hír – Vagyis a nemes nyarast a hazai nyárral szemben.

F. J. – Igen, meg kell találnunk a kompromisszumot. Igyekszünk a természetvédelmi, a vízügyi és a gazdasági szempontoknak is eleget tenni.

ErFa Hír – A helyi zöldek nem tiltakoznak az erdők vágása miatt?

F. J. – Vidéken ez nem nagyon fordul elő, mert belátják, hogy nem lehet az erdőt tüvegúra alá helyezni. Ha nem „csináljuk” az erdőt, akkor a rossz termőhelyeken nem lesz olyan zárt erdő, mint amilyen most látható. A mi erdőszyepp klímánkban ez csak az emberi beavatkozás segítségével érhető el.

ErFa Hír – Van-e a cégnek üres területe, ahol tud erdőt telepíteni?

F. J. – Az elmúlt időszakban mi a nagy erdőtelepítő cégek közé tartoztunk. Az elmúlt húsz évben több ezer

hektárt telepítettünk. Ezek olyan, korábban mezőgazdasági művelés alatt álló területek voltak, amelyeken nem lehetett rentábilisan gazdálkodni. Ezek jellemzően Békésben vannak. Most is van mintegy 570 hektár folyamatban lévő erdőtelepítésünk.

ErFa Hír – Az erdőtelepítéseket vállalkozók végzik?

F. J. – Mi minden munkát vállalkozókkal végeztetünk. Kivéve az olyan munkákat, amikre nincs vállalkozó, például tuskóforgácsolás. Van egy három kulcsgepből álló kis gépüzemünk.

ErFa Hír – Milyen fejlesztésekben gondolkodnak?

F. J. – Sokfélében. Közjóléti vonalon az elmúlt időben is komoly fejlesztéseket valósítottunk meg. Ezek lehetőségeit az árbevétel határozza meg, mert fenn is kell tartani a létesítményeket. Ez évi 100-150 milliós költséget jelent évente. Elsősorban fahasználati és erdőművelési technológiai fejlesztésekben gondolkodunk.

ErFa Hír – Csökken az élömlunka lehetőség...

F. J. – Így van. Illetve olyan mértékben drágul, amivel a faárak nem tudnak lépést tartani.

ErFa Hír – 2018-ban volt egy jelentős PR-esemény Gyulán és környékén, a vándorgyűlés. Érezhető volt a lakosság körében ennek hatása, visszhangja? Ráadásaként ott, a Városerdőn működik az erdei iskolájuk.

F. J. – A szakma megítélésében föltétlenül. Szeretnénk Szegeden is egy erdei iskolát létrehozni.

ErFa Hír – A cégnél jelenleg nincs működő szakszervezet. Emlékszik arra az időre, amikor még volt?

F. J. – Én már nem. Amióta itt dolgozom, azóta nem volt.

ErFa Hír – Mi lehet az oka?

F. J. – Nagyon kicsi a létszám. Kilencven egynéhányan vagyunk, ráadásul szétszórtan.

Nagy László – Zétényi Zoltán

Új erdei iskola épül Szegeden

Az ország harmadik legnagyobb városának nincs erdei iskolája. A városi életmódhoz szokott gyerekeket ki kell vinni a természetbe, és megmutatni, hogy az erdész elsősorban „létrehozza” az erdőt, nem „pusztítja”. Itt csak nappali szolgáltatást foglalkoztatni, szállást nem.

A beruházás az engedélyezési szakaszban tart. A vadspark szomszédságában található erdőtümbben létesül. Ez egy klasszikus zöldmezős beruházás, az erdőben alakítottak ki egy telket. Az épületek között meghagyták az erdőt, a fákat. Itt épül majd föl a cég új központja is. Mindezt a minisztérium erkölcsi és anyagi támogatásával végzik.

Puskás Lajos *Bedő-díjas erdőmérnök, oktatási igazgató – és nem mellékesen az OEE erdei iskola szakosztályának vezetője – magát az erdei iskolát, az ottani ismeretterjesztést, nevelést hasonlította a makkvetéshez, amelyet – mint tudjuk – később is gondozni kell, hogy szép erdővé legyen. Kétszeresen igaz ez az Alföldön, különösképp az ország legkevesbé erdőszült vidékén, Békésben.*

P. L. – Egy erdőtlen vidéken, Szegeden cseperedtem, az indíttatásom a családból ered, bár nem erdészcsaládból. Édesapám nagy természetjáró és nagy madarász volt. Vele jártuk a vidéket. A Fehértó, a Tisza, a Maros ártere a téglagyár körüli nádasok, a lényegében tanyasi élet jelentette az indíttatást. A városba, az iskolába mi „be” jártunk. De még a gimnáziumban is csak a biológia volt a fontos, mert – emiatt diákként – a kutatói, illetve az orvosi pálya lebegett a szemem előtt. Aztán már az érettségi körül – mindenki nagy megörökönyödésére – bejelentettem: én bizony erdész leszek! Aztán, már csak az erdőmérnökké válás után derült ki, hogy édesapámnak is voltak ilyen tervei annak idején...

ErFa Híradó – Vagyis, a vér nem válik vízzé...

P. L. – Lehet, de ez úgy is igaz, hogy ő műszaki volt és én az egyetemen a műszaki tárgyakat könnyen vettem. Aztán meg az indíttatás nem szorosan szakmai része is fontos: a család és annak múltja, a megélt vidék és annak emberei, ezek története, viszonya egymáshoz, a vidékhez, amelyben, amelyből élnek. És ahogyan viszonyulnak hozzá: használják, kihasználják, formálják.

ErFa Hír – Hogy kezdődött?

P. L. – Mint rendesen: műszaki vezető, erdészetvezető-helyettes, erdészetvezető, majd igazgató, később 1998-tól – egy szakmai, illetve személyes konfliktus után – oktatási igazgató...

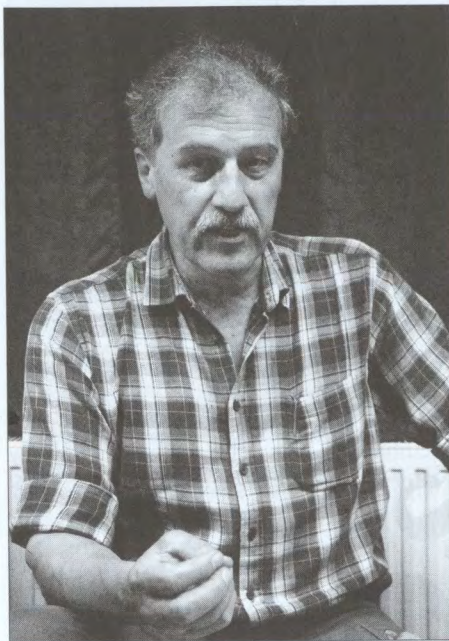
ErFa Hír – De lehetett volna másutt, cégen belül, vagy kívül más is.

P. L. – Csakhogy ahhoz el kellett volna innen menni! No meg számomra a pálya csúcsát mindig is az erdő jelentette, a benne, a közelében, de mindenképpen az érte közvetlenül végzett munka. Úgyhogy maradtam és hozzákezdtem valami teljesen újhoz.

ErFa Hír – Ez lett többek között a városerdei komplexum...

P. L. – Ami nem pusztán épületegyüttes, tábor vagy tanösvény, erdei iskola... Ezek is, de jóval több is. Mint az erdész a fáival, a jövőt formáljuk.

Olyan, mint egy makkvetés...

ErFa Hír – Persze ennek is megvan a feltételei, amelyek itt is, másutt is igencsak hiányosak voltak. Sőt, itt ez a városerdei őstábor is másé volt...

P. L. – A városerdei meglévő épületek az önkormányzatéi voltak, azokat meg kellett szerezni. Vass Sándort (a társaság akkori vezérigazgatóját – a szerk.) helyzet elé állítottam, vagy az önkormányzattal közös tulajdonunk lesz, vagy megvesszük tőlük 10 millióért. „Vedd meg!” – hangzott a tömör válasz. Persze ez sem ment egyszerűen, mert más vevő is volt. Közben Göbölös Antal (az Állami Erdészeti Szolgálat akkori kecskeméti igazgatója – a szerk.) hozzájárult, hogy K2-2 támogatásból megrendelhettem az új épületek terveit. Nem sokkal később egyszer megszólalt a táskámban a bunkófon, a vonal végén Göbölös Antal volt: „El tudsz költeni december 31-ig 28 millió forintot?” – kérdezte 1999. október 28-án. Mondtam, hogy persze. – „Akkor gyere el az engedélyezési tervekkel meg a költségvetéssel!” November 3-án a földmunkagépek már itt dolgoztak.

ErFa Hír – Itt voltam az avató ünnepségen 2002-ben, ha jól emlékszem, Barátossy Gábor, az akkori Erdészeti Hivatal elnöke volt az FVM részéről a beszélő...

P. L. – Igen, és Göbölös Antal a szolgálattól. Egyébként mi már 1998-ban elkezdünk itt az erdei iskoláztatást,

erdészgyerek tábort tartottunk, hogy ők meséljék el az osztálytársaiknak, hogy mi az az erdei iskola.

Az erdei iskola olyan, mint egy makkvetés, de később is gondozni kell. Nagyon beleillik a szakmánkba – adta meg az alaphangot az igazgató. – Ezt a bejáratott iskolát nem is állítottuk le az építkezés idejére sem. Pontos ütemezés szerint folyt az építkezés, az épület egyik felében még falaztak, a másikban már foglalkozást tartottunk.

ErFa Hír – Az eredeti elképzelésekhez, tervekhez képest minden megvalósult?

P. L. – Amit terveztünk, az teljes egészében megvalósult. Talán annyiban van bennem hiányérzet, ami egyébként az egész hazai erdei iskolai hálózatra jellemző, hogy létrehoztunk erdészeti erdei iskolákat és bennük munkahelyeket. Ezeket a munkahelyeket jellemzően nem erdészek töltik be.

ErFa Hír – Pedagógusok...

P. L. – Már leírtam korábban: hiteles ember kell. Úgy szoktam fogalmazni, hogy Hajdú Imre bácsi az erdei iskolánk „oszlopa”, a hiteles ember. Talán, a korom előre haladtával, az ősz szálak megjelenésével ma már én is annak számítok – teszi hozzá nevetve az igazgató. – Imre bácsi korábban a fácánteleg vezetője volt, azelőtt pedig ezt a kerületet vezette. Több száz hektár erdőt telepített a hatvanas-hetvenes években. Ő átélte az erdő születésének misztériumát. Ő egy hiteles ember. Vele kezdtem fölmérni a fákat, hogy az erdei iskola tervei alapján minél kevesebb fát kelljen kivágnunk.

ErFa Hír – A városnak és a tágabb környezetnek mit jelent az, hogy itt ez az erdei iskola, az ország legkevesbé erdőszült vidékén?

P. L. – Ma már azok a pedagógusok hozzák ide a tanítványaikat, akik gyerekként ide jártak. De vannak olyan tanárok, akiket hajóvontató kötéllel sem lehet behozni az erdei iskolába. Van olyan pedagógus, aki a téli foglalkozásokat csak a radiátor mellől, ablakon keresztül volt képes végignézni, ahogy a gyerekek élvezik a játékot, meg a vadatetést a hóban. Később mesélte, akkor döbbsent rá, hogy élmény kell a gyerekeknek.

ErFa Hír – A pedagógia alapja az élményközpontú oktatás...

P. L. – Igen, de nem tudják, hogy kell ezt megvalósítani.

ErFa Hír – Ki fizeti az erdei iskolázást a gyerekeknek?

P. L. – A szülők. Az erdei iskoláztatás kellemetlen oldala a finanszírozás. Korábban azt szerettük volna elérni, hogy az erdei iskolázás kerüljön bele a pedagógiai programba, tantervbe. Ettől kezdve a fenntartónak kell finanszírozni. Azt szerettük volna elérni, hogy minden általános iskolás gyerek a nyolc év alatt töltsön el egy hetet erdei iskolában, amit az állam finanszíroz. Az akkori miniszter kevesellte a részt vevő gyerekek számát, ezért elvetették.

ErFa Hír – Azt érdekelem, hogy a kollégák körében az erdei iskoláztatásnak meglehetősen alacsony a presztízse. Emlékeztet, hogy az egyik élen járó cég pár éve, az utolsók között alapított erdei iskolát.

P. L. – Ez így van. Pedig egyre kevesebb fát vághatunk ki, egyre kevesebb munkahely lesz. Ezt a lehetőséget is meg kellene becsülni. Ezt az egyetemünkön is föl kellene ismerni.

ErFa Hír – Az erdei iskola az erdészet legelső kommunikációs csatornája. Ehhez képest a szakma kommunikációs deficit-jéről beszélt...

P. L. – Ezt évtizedekkel ezelőtt állapítottam meg egy tudományos konferencián egy felmérésre alapozva. Lett is belőle nagy fölzúdulás. Alapvető gond, hogy nem merünk kockázatot vállalni ezen a téren. Hetek múlnak el, mire egy adott cikkre megszületik a válaszuk.

ErFa Hír – Ez sajna – értékmentesen szólva – az államigazgatási bürokrácia velejárója. Választások idején pedig különösen magasra tolódnak a döntési szintek. Hasonlóan lényeges téma az erdőfunkciók változása. Napjainkban a közjóléti funkciók kerülnek előtérbe. Ez kedvező politikai klímát teremt az erdei iskoláztatásnak...

P. L. – Lesz egy összehangolt programunk az önkormányzattal: Gyula és Városerdő közötti kerékpárút és egy kerékpáros tanösvény avatását együtt tartanánk ősszel a Muzsikál az erdő itteni rendezvénye alkalmával.

ErFa Hír – Az Erdőjáró újságuk kinek a nevéhez kötődik?

P. L. – Tizennyolc évvel ezelőtt találtuk ki a munkatársaimmal. Egy olyan újságot akartunk, amelyik a laikusoknak szól. Az erdészek pedig lássák, hogy milyen részletességig kell a szakmai témákat boncolgatni. Tehát, hogy az erdő növekszik, van hozadéka és ott is van aratás, csak nem évente, és az erdőben csak nagyban lehet gondolkodni. Azóta évente négy alkalommal, négy oldalon jelenik

meg hirdetésként, és behúzzák a Gyulai Hírlapba.

ErFa Hír – A határon túli kapcsolatokról...

P. L. – Minden évben jönnek hozzánk Nagyváradról meg Nagyszalontáról gyerekek és felnőttek is.

ErFa Hír – Mi a története az Apor Vilmos – a későbbi mártír – által fölszentelt kápolnának?

P. L. – Gyerekek találták meg a fák között azt a keresztet, ami egy patics falú kápolnán volt. A keresztet építettünk egy kápolnát, harangunk és haranglábunk már volt. Azóta számos keresztelőnek és esküvőnek adtunk helyet. A legközelebb egy ősi magyar hagyományok szerinti lakodalom lesz.

Öntözik az erdőt

Leegyszerűsítve talán ezt is mondhatjuk. Persze azért ennél összetettebb, bonyolultabb a mályvádi, remetei erdő-tömb helyzete. Éppen ezért mind vízügyi, mind erdészeti szempontból szakmai kihívás volt, ami itt megvalósult. De azért a legfontosabb – s minden ennek rendelő-dött alá –, hogy megvalósuljon a lakosság árvízi védelme.

A Fekete-Körös völgyének helyzetéről, földjének, vizeinek és erdeinek állapotáról, ennek változásáról, az ehhez való igazodásról van szó. Mai divatos kifejezéssel: tájrehabilitációról. Ami azonban nem azt jelenti, hogy vissza lehet, illetve kell térni a folyószabályozás előtti állapotokhoz. Amikor – és persze most is – a folyó „völgyében” az egyméteres szintkülönbség is már számításba veendő egyrészt az árvíznek való kitettség, a vízkormányzás, másrészt a terület hasznosulása, – esetünkben az erdők – milyensége miatt is. Ezért – korábbi beosztásából adódóan – Puskás Lajos felelt, s így kezdeményezője lett a programnak.

Az itteni erdők a folyónak köszönhetik létrejöttüket, de a folyószabályozások során a gáton kívülre kerültek. A XIX. században helyesnek vélt megoldás napjainkra részben átértékelődött. Az eredeti szándékok és célok ma is helytállóak: meg kell teremteni a lakosság árvízi biztonságát. Ugyanakkor a XX. század végére felértékelődött az erdők természetessége is. Az új követelményhez a korábbi, máig is érvényes célokat tisztelő, de azokat kiegészítő új megoldások szükségeltettek.

Ehhez természetesen megint az újra meg újra ismétlődő árvizek megakadá-

lyozása, a gátak között rövidebb úton és időben jelentkező nagyvizek kezelése, a mályvádi tározó kialakítása teremtette meg a lehetőségeket.

P. L. – Az erdőgazdaság a mályvádi és a remetei erdőtömbben a régi, természetes és mesterséges vízfolyásokat úgy alakította át, hogy a Fekete-Körös vize eljuthasson a hajdani tölgy-kőris-szil ligeterdők mai utódaihoz. A tájrehabilitáció műszaki jellegű eredményeként több mint 40 km időszakos vízfolyás, s csaknem 20 hektárnyi szabad vízfelület jött létre. Eddigi felméréseink igazolják, hogy kb. 1000 hektár erdő életét érintette ez a környezet-jobbító tevékenység.

ErFa Hír – Ennek az országosan úttörő jellegű munkának az eredményei már jól látszanak, annak ellenére, hogy az erdő fejlődése az emberi időmértékhez, illetve az érintett terület más, régen itt élt, újra-éledt, vagy idetelepült élőlényéhez képest igen lassú.

P. L. – Az ökológiai eredmények először a könnyen mozgó élőlények – a madarak, a rovarok – körében mutatkoztak meg. Mindössze egyetlen látványos eredmény legyen a kiragadott példa: évek óta rendszeresen jelen van a területen a fekete gólya, ami a vízzel ellátott és egybefüggő nagy erdőtömbök madara. De az eltelt több mint egy évtized mára már a növényökológiai változásokat is mutatja. Nem mellékesen bizonyára az erdőn is meglátszik a változás. Sőt talán az árok-ásások, vízsabályozások, átereszek, utak építésének ára is megtérült.

ErFa Hír – Egyáltalán, ez szempont volt a beavatkozásnál?

P. L. – Igen is, meg nem is. A lehetőség volt a fontos. Az erdei életközösségekben lassúbbak és kevésbé feltűnőek + változások, a jelentőségük azonban semmivel sem kisebb. A víz újbóli jelenlétének köszönhetően megnövekedett az élőhely változatossága, ennek megfelelően a fás életközösségek mozaikossága is. Már a fák és cserjék életében is tapasztalható a változás. Amelyik fajnak leginkább megfelel az új élőhely, annak növekszik a dominanciája, a térfoglalása. E területen folyamatosan végzünk kutatásokat, de egyre növekszik különböző egyetemekről érkező diplomatervezők száma is. Ami pedig az alapkérdést illeti: természetesen megérte a beavatkozás: több szempontból és többszörösen is. És nem mellékesen egy nagy lehetőség, egy nagy kihívás volt – összegezte az igazgató.

Zétényi Zoltán – Nagy László

Megsüvegelték az erdészt

Vízhányó László erdészeti igazgató nem állítja, hogy a pályaválasztásban ez volt a döntő, de ettől még tény: gyerekkorában, Mindszenten a nagyszülők megsüvegelték az erdészt. Az azonban, hogy Vízhányó László a DALERD Zrt szegedi megyei vezetőjeként is emlékszik erre, mégiscsak jelent valamit: az amúgy fátlan – de különösen erdőtlen – vidéken becsülete volt az erdésznek. Ezt pedig csak munkával, eredménnyel lehetett kivívni.

V. L. – Akkor csak azt tudtam, hogy nagy ember, meg hogy lóval jár. Azt se tudtam persze, hogy a fa, a tűzifa milyen érték, ezen az amúgy mainál is fátlanabb vidéken... S lám erdész lettem, fával foglalkozom. Pedig sem Félegyháza, sem a matektanár szülők nem e felé tereltek. Azaz a matematika, a fizika, a biológia iránti érdeklődés, no meg egy telekgerendási nyári munka, illetve tábor, ahova eljöttek a soproni egyetemisták bemutatkozni, megtette a hatását. És azóta sem bántam meg, hogy ezt a hivatást választottam, sőt hogy végzés után a DEFAG-hoz, a mai cég elődjéhez kerültem. A kisteleki erdészethoz kezdtem, majd négy év után Szegeden folytattam. Később adódott egy lehetőség, hogy elvégezzem a közgazdasági egyetemet is. Méghozzá iparszakon. Ennek azért volt akkor jelentősége, mert a cég árbevételenek 80 százalékát a faipar adta, illetve azt akarták, hogy ilyen szemlélettel is lássam át a gazdálkodást. Amikor kezdtem, még kétezer körüli létszám volt, majd ehhez képest jött az ágazati átalakulás, profiltisztítás, „ésszerűsítés”, kihelyezés, leépítés, hatékonyságnövelés, hogy valamit ki ne hagyjak...

ErFa Híradó – Aminek a vége a tiszta erdőgazdálkodás maradt. Az is külső munkaerőre, vállalkozókra alapozva.

V. L. – Valóban, 100 fő alatti a létszám. A hatékonyság, az egy főre eső árbevétel, eredmény elképesztően megnőtt, de ezt csak a szolgáltatások valóban hatékony igénybevételevel lehetett elérni.

ErFa Hír – No meg a faipar leválasztásával, a veszteségforrás megszüntetésével. Ami persze ott a tevékenység megszűnését is jelentette...

V. L. – Évekkel később és nagyarányú piacvesztés következményeként. Ami nekünk az öt erdészethoz, illetve az új cégnél vagyon, termelőeszköz maradt, abból is fogyasztottunk. A mi dolgozóink – igaz hitelből – vették, vitték a gépeket

és visszadolgoztak mindkettőnk számára hasznosan.

ErFa Hír – Ehhez képest mostanra „kifutotta” magát a rendszer. Vagy beállt, vagy – mint a szomszédban a KEFAG-nál – visszaállt. Akár a gépüzemet, akár a faipart tekintjük.

V. L. – Ami biztos, új kihívások kelet-

keztek. Például a szolgáltatások árában, a munkaerő szakértelmében és a piacokban, hogy a kereskedelemhez is közelítsünk. És még valami: a kezdeti „lázább” viszonyok a magáncégeknek jelentettek versenyelőnyt. Mára viszont ez jórészt kiegyenlítődött. A verseny is mást jelent.

ErFa Hír – Szóval a piac, a kereskedelem ma...

V. L. – Ami számomra a múltban kezdődött, amikor egy kezdő erdész számára szinte kötelező volt, hogy a cég minden tevékenységét megismerje, átlássa. Így kerültem kapcsolatba az akkori kereskedelemmel, aminek a súlya – a már említett faipar miatt – meghatározó volt. Aztán kiderült, hogy érzek magamban affinitást a kereskedelemhez. Korábban mást jelentett a kereskedelem. Mindenkinek magának kellett foglalkoznia ezzel. De nem mindenki volt alkalmas erre. Mint ahogy, aki jó erdőművelő, nem feltétlenül jó használó. Ma már nincsenek polihisztorok. Akkoriban venni és eladni is kellett. Ma komoly logisztika kapcsolódik a kereskedelemhez. A kereskedelem nem csak a piacok ismeretét, a folyamatos informálódást, hanem a termék egész – európai – életútjának ismeretét jelenti. Aki ezekben nem naprakész, az kihullik.

ErFa Hír – Erdésznek vagy közgazdásznak kell lennie?

V. L. – Ez jó kérdés. Erre én azt mondom, hogy bennem erdész szív dobog. De a tevékenységem többségét a közgazdász végzettségem alapján folytatom. Az a szemlélet elengedhetetlen ebben a munkában. A cégnél nincs külön kereskedelmi osztály, a társaság két alacsony erdőszülségű megyében gazdálkodik,

területileg szétszórtak az erdeink, az erdészetek eltérő fafajösszetétellel dolgoznak. Az Ásotthalmi Erdészethoz főleg fenyővel és hazai nyárral, a Szegedi Erdészethoz nemesnyárral és hazai nyárral, Békés megyében pedig tölgyvel, kőrisrel és egy kis fekete dióval gazdálkodnak. Ezekhez egészen más termelési stílus, költségszerkezet, kereskedelmi szemlélet, egészen más piacok tartoznak.

ErFa Hír – Ehhez kell az erdész képzettség...

V. L. – Pontosan. Magam fafajspecifikusan kezdtem ezt a munkát. A Szegedi Erdészethoz nemesnyárral foglalkoztam. Amikor a háború következtében megszűnt a jugoszláviai piac, gyorsan kellett új piacokat találnunk. Szerencsére az olasz piac tárt karokkal várt bennünket. Ma már más a helyzet. Három nagy sarangolt választékot feldolgozó üzem van Magyarországon: a Swiss Krono Vásárosnaményban, a Falco Szombathelyen, és a Mohácsi Farostlemezgyár. Ma Csongrád megye mintegy 50 ezer köbmétert termel, ebből 10-12 ezer a sarangolt választék. A fenyő a KEFAG-on keresztül jut el a Papierholzhhoz Ausztriába. Ezzel a kis mennyiséggel akkor megyünk piacra, amikor az árak a legjobbak. A tűzfát

illetően a szigorítások jót tettek, a fekete fa kezd kiszorulni a piacról. A romániai piac is fontos, mert a közeli raklapüzemek komoly felvevői a nyár alapanyagainak. A szállítási távolság fölértékelődött. Például raklap alapanyagot nem érdemes 100-120 km-nél messzebből szállítani. De ugyanígy vannak a hámozási alapanyagok is. 1994-ben még irányvonatok indultak tőlünk Szicília szigetére. (Az olasz állam a szállítást fizette.) Ma már Udinébe vagy Bresciába sem éri meg. Ellenben szállítunk a Vajdaságba, sőt Belgrád közelébe is. Persze a legjobb az volna, ha itthon tudnánk eladni a fánkat. A legfontosabb, hogy minden piaci információt be kell gyűjteni, minden fórumon jelen kell lenni.

Magam Csongrád megyében irányítom a kereskedelmet, de a fahasználatot is. Ha látom, hogy valamelyik választék-ból, fafajból leült a piac, azonnal szólok,

hogy állítsák le a termelést, és álljanak át egy másik fafajra, választékra.

ErFa Hír – Ezt nevezhetjük proaktív kereskedelemnek?

V. L. – Igen. Mert nem csak a kereskedelemre van ráhatásom, hanem a termékek megjelenésére, a besorolásokra is. Arra, hogy a vágások milyen ütemben, hogy következzenek.

ErFa Hír – Ezeket nem erdész szakember nem tudhatja.

V. L. – Pontosan. Húsz évig igazgattam a Szegedi Erdészetet, minden erdészt ismerek személyesen. A két erdészvezetőt irányítom, de nekik nincs kereskedelmi jogkörük. Közismert, hogy a kereskedelem nagyon érzékeny a hírekre. Például, miként hatnak a különböző káresemények a kereskedelemre. A széltörések, jég- és tűzkárok után mi fog történni a piacon? Az információ kincs! Emellett a hangsúly a vevőkkel

való kapcsolattartáson van. Fontos a kellő tisztelet, alázat, a személyes, szóbeli kapcsolat. Mindenki más, meg kell tanulni a vevők „kezelését”. Alapvető a szavahihetőség, a megbízhatóság: az szerepeljen a megállapodásban, ami szóban elhangzott.

ErFa Hír – Melyik fontosabb: a médiából és más forrásokból szerzett információ vagy a személyes kapcsolatból származó?

V. L. – Szétválasztanám. Mielőtt megkötöttem volna az üzletet, addig az informális és mindenféle forrásból származó információ. De amikor már megkötöttem az üzletet, akkor a személyes kapcsolatnak van a legnagyobb súlya.

ErFa Hír – Ha most vetődne föl, hogy le kellene mondani a faiparról, lemondana?

V. L. – Nem biztos.

Nagy László – Zétényi Zoltán

Előítélet rabja voltam...

Gaest Gergely

erdészeti igazgató

2009-ben végzett Sopronban, még abban az évben ide került, és a gyakornoki időszak után műszaki vezetővé nevezték ki. Ma ő a két Békés megyei erdészeti területi igazgatója. Idén tíz éve, hogy elkötelezte magát a DALERD-hez.

A Békés megyei erdőket a Gyulai és a Körös-vidéki Erdészeti Igazgatóság kezeli. A megye déli és középső részén található erdők a Gyulai Erdészethez tartoznak, az északi részét pedig a Körös-vidéki Erdészeti Igazgatóság kezeli. Mindkét erdészeti területen Gyulán székel.

G.G. – Budapesti, ferencvárosi ember vagyok, körfolyosós házban nőttem föl – kezdi a bemutatkozást a Békés megyei erdők igazgatója. – Volt egy nagyon jó biológiai tanárom, és már negyedikes koromban eldöntöttem, hogy erdőmérnök leszek. Persze akkor még fogalmam sem volt arról, hogy ez mivel jár, mit jelent. Gimnáziumból mentem Sopronba. Az egyetem sem vette el a kedvemet, és csak később, amikor ide kerültem, akkor szembesültem igazán az erdész szakma rejtelmeivel.

ErFa Híradó – Hogy került erre a vidékre?

G.G. – Utólag bevallottam, hogy én is hegyek közé szerettem volna menni, de családirag ide kötődöm, ugyanis a feleségem gyulai.

ErFa Hír – Szakmabeli?

G.G. – Természetvédelmi mérnök. Csemetetermeléssel foglalkozik.

ErFa Hír – Tehát, ismeretlen volt a terep...

G.G. – Teljesen. Én is annak az előítéletnek a rabja voltam, hogy nyolc-kilenc km hosszú, harminc méter széles erdősávokat kell majd „tutujgatnom”. De hát nem ez a helyzet...

ErFa Hír – Hanem?

G.G. – Gyula egészen más. Békés megye erdőszűrsége 4,6 százalék körül van, de a Gyula, Sarkad, Doboz köz-

séghatárok erdőszűrsége jóval meghaladja az országos átlagot. Az erdészeti terület 6500 hektárjából 4800 egy tömbben van. A többi persze szanaszéjjel.

ErFa Hír – Azért ez a vidék némileg kárpótolja a hegyvidéki nosztalgiáért, mert van tölgy rendesen...

G.G. – Igen, főleg tölgy. A két Békés megyei erdészeti területen nagyrészt keményfával gazdálkodunk. Tölgy a főfafaj 2700 hektáron. Kőris 850, cser 600 hektáron, akác pedig 500 hektáron. Nemesnyár van 400 hektáron.

ErFa Hír – Meg némi feketedió...

G.G. – Igen, a tölgy között elszórva... Mert a területünkben 4800 hektár Natura 2000-es. 230 hektár pedig védett.

ErFa Hír – Az mit „vétett”?

G.G. – Az okokat nem tudjuk pontosan, pusztai (sziki) tölgyesként vannak nyilvántartva. Mindkettőt vadászterületnek telepítették egykor. Ma már sok benne az amerikai kőris, az ostorfa. Még rontott erdőnek is megfelelne.

ErFa Hír – A naturális minősítés jelent valamilyen hátrányt a gazdálkodásban?

G.G. – Hátrányt nem feltétlenül, de korlátozást igen. A fakitermelések kapcsán területi és időbeli korlátot jelent.

ErFa Hír – Milyen korúak ezek a tölgyesek?

G.G. – Elég vegyes korúak, mind telepítettek. Van egy idős állományunk, a bányarédi őstölgyes, amelyik az erdőtervi leírások szerint kétszáz egynéhány éves. Az fokozottan védett, ott nem is

szándékozunk termelni, hisz' érték sincsen már benne.

ErFa Hír – Szlavón tölgy?

G.G. – Van több szlavón tölgyesünk, de nem élveznek külön védettséget.

ErFa Hír – Látszik a különbség?

G.G. – A törzsalakban mindenképpen.

ErFa Hír – Ez jelent árelőnyt?

G.G. – Mivel jobbák ezek a rönkök, jobb áron is tudjuk eladni. Az, hogy ez szlavón tölgy, ma már senkit sem érdekel a piacon.

ErFa Hír – Mennyit ér itt egy köbméter tölgyrönk?

G.G. – Ez nagyon változó. Mi még szerencsések vagyunk, de hallottam, hogy a Dunántúlon 30 százalékkal esett vissza a tölgyrönk ára.

ErFa Hír – Itt mennyi volt a legmagasabb elért ár?

G.G. – 117 ezer forint köbméterenként. Ez sajna csak egy rönk, ebből nem tudtunk nagy mennyiséget kínálni.

ErFa Hír – Mennyi az éves fakitermelés a két itteni erdészetenél?

G.G. – Mintegy 16-17 ezer köbméter.

ErFa Hír – Kikkel végeztetik a felújítást, ápolást, kitermelést?

G.G. – Három fizikai dolgozónk van, egy udvari munkás és két rakodókezelő... A kézi munkákat elsősorban közfoglalkoztatottakkal, a gépi munkát és a kitermelést pedig vállalkozókkal.

ErFa Hír – Vegyszert használnak?

G.G. – Igen. Van egy kiváló erdőmérnök-növényvédelmi szakmérnök kollégánk, aki kitűnő mixeket állít össze.

Gyakorlatilag erre alapozzuk a munkánkat.

ErFa Hír – A glifozát a bálványfa „réme”, Önöknek a bálványfa mennyiben jelent gondot?

G.G. – Szerencsére nincs sok. Nagyobb gondot okoz a zöldjuhar. Ennek nincs szelektív vegyszere, jól sarjadjik és jó a növedéke.

ErFa Hír – A tölgy célállományok területének növelése feladat?

G.G. – Ez érdekes kérdés. Tíz évvel ezelőtt még az erdőtervek nem engedélyezték az akácok és nemes nyarak ugyanezekkel való följújtását. Ma már a Natura 2000 területeken maradhatnak ezek a fajok, mert a természetességi besorolás nem romlik...

ErFa Hír – Milyen kapcsolatot ápolnak az erdőtervezőkkel, felügyelőkkel?

G.G. – Mostanában szorosabb a kapcsolatunk, mert most értek ide a tervezők. Ma már körzeteket terveznek, ezért két külön üzemtervi ciklusba tartozunk. Segítjük a munkájukat, mert ők is csúsznak rendszeresen, mint mindenütt. A felügyelőnkkel elég jól megvagyunk, mert gazdálkodóbarát.

ErFa Hír – És a nemzeti park?

G.G. – Sokan panaszkodnak, de a mi tájegységvezetőnk korrekt szakember, nem könnyű vele megállapodni, de ha sikerül, akkor tartja magát ahhoz. A fahasználati módokban vannak vitáink a védett területeken, de a kétszáz hektárt el lehet viselni.

ErFa Hír – Mi a helyzet a folyamatos erdőborítással?

G.G. – A jogalkotók az Alföld esetében az arányt lejjebb vették – nagyon helyesen. Ennek próbálunk eleget tenni, ami nem egyszerű. A folyamatos erdőborítás ott valószínűleg meg, ahol megfelelő mennyiségű a csapadék. A hegyvidéki erdészeteknél látni jó példákat. Itt nálunk, ha a bontás után tavasszal megjelenik az újulat, mindenki örül, ám jön a nyár és őszre eltűnik. Az öreg erdő elvesz minden vizet az újulat elől, ha nincs elegendő csapadék.

ErFa Hír – A mályvádi ökológiai vízpótlás hosszú távon működik?

G.G. – Igen, de vannak új ötleteink, amelyekhez várjuk a megfelelő pályázati lehetőségeket. Szeretnénk a csatornák hosszát megnövelni és többet összekötni, hogy jobban be legyen hálózva a terület.

ErFa Hír – Vadászik?

G.G. – Van fegyverem, szoktam vadászni, de nem vagyok szenvedélyes vadász. Vadgazdálkodási tevékenységet is folytatunk, tehát ennek egy része rám is hárul.

ErFa Hír – Vadkár van?

G.G. – Nincs, mert minden be van kerítve a nagy vadlétszám miatt.

ErFa Hír – Dám?

G.G. – Igen. Kedvencem a dám, mert jól lehet vele gazdálkodni. Szerethető, jó vadfaj, jól viseli a gazdálkodási beavatkozásokat. Ugyanakkor óriási károkat képes okozni, ezért elképzelhetetlen az erdősítés kerítés nélkül. Senki nem szereti a kerítést, én sem.

Nagy László – Zétényi Zoltán

Kik azok a „helyben sommások”?

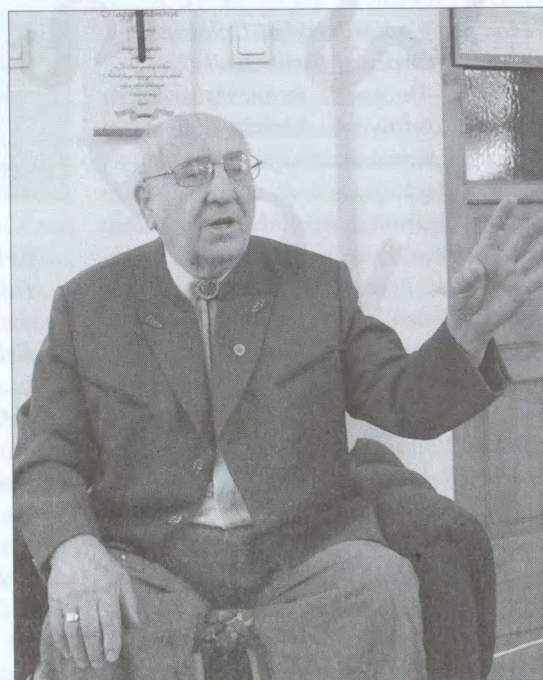
Hajdú Imre Decrett József-díjas erdésztechnikus, nyugalmazott kerületvezető

ErFa Híradó – Hogyan került az erdő és az erdészet közelébe?

Hajdú Imre – Szeghalmon születtem 1940. április 11-én. Édesapám aranykalászos mezőgazdász volt. Hároméves koromban meghalt az édesapánk. Én voltam a legkisebb az öt testvér között, akik árván maradtunk. A tanya körül volt legelő, mező és erdő is. A bátyáim cipész, gépész, mezőgazdász lettek, én meg erdész akartam lenni. Télen benn laktunk Szeghalmon, nyáron meg kinn a tanyán a jószágokkal. A háborúban a tanya előtti mezőt lefoglalták repülőtérenek, és kilaoltattak. Később a szeghalmi házunkat

meg lefoglalták az oroszok, de megengedték, hogy egy szobában lakhassunk. A lovainkat elvitték.

Már negyedikes koromban mentem dolgozni, sarabolni a vasúthoz. Később meg az állami gazdaságnál dolgoztam. Ott hagytam a nyolcadik osztályt, és elmentem dolgozni. Azt mondtam, hogy '39-ben születtem... Később esti tagozaton végeztem el. Tanulni később is lehet, de megélni meg kellett. Papír szerint '55. december 2-tól dolgoztam az erdészetenél. Két kerület volt Szeghalmon, a Várhelyi Erdészkerület, meg a Fokközi Csemetekert és Gyümölcsös.

Amikor odakerültem, egy csodálatos erdész volt ott, Führer Károlynak nevezték. Később Antal József jött helyette. Azzal kezdtük, hogy meg kellett tanulni a magot gyűjteni, tárolni, vetni, csemetét nevelni és erdősíteni. Szeghalomnak azon a vidékén azóta megháromszorozódott az erdő területe. Az volt a jelszó, hogy azokat a földeket, amelyek mezőgazdasági művelésre nem alkalmasak, be kell erdősíteni.

Akkor jött az állami gazdaságok erdősítési kampánya. Engem, mint gyakornokot beosztottak a Károlyderéki Állami Gazdasághoz, és Dévaványáig csodálatos erdőket hoztam létre. Ezután a Nagykunsági Állami Gazdasághoz kerültem Ecseghalvára, de több gazdaságnál dolgoztam, meg végeztem útfásítást is.

Akkor olyan túljelentkezés volt az erdészetre, hogy inkább a kertészetre mentem volna, de ott is az volt. Végül jelentkeztem a szegedi technikumba. Föl is vettem. Megörültem, de korán, mert közölték velem, hogy bevisznek 27 hónapra katonának. Elmentem Sárvárra szakmunkásképzőbe, ahol bentlakásos voltam. Csodálatos tanáraink voltak. Később a technikumban minden játszai könnyedséggel ment. Kitűnően végeztem a szakmunkásvizsgát. Csak elvittek katonának. Amikor leszereltem, mondtam, megyek a technikumba. Mondták, hohó, két év eltelt, újra kell felvételizni. Végül levelezőre iratkoztam be. Szégyen, nem szégyen, minden évben meghúztak egy-egy tantárgyból. Jogosan. Napi tíz órát dolgoztunk, nyáron 12-öt. Január 1-től tartott az év december 31-ig.

Amikor leszereltem, egy kolléga elment és átvett a Vésztői Kerületet. '63-ban becsöppentem a nagy tanyaerdősítésbe. Közben volt két hatalmas árvíz is. '65-ben házasságot kötöttem, de épp' akkor volt a gyönyörű szlavón tölgyesben a cserkéreg termelés, menni kellett dolgozni, elmaradt a nászút. '73-ban akkora árvíz volt, hogy a nyiladékon jöttünk a rocsóval, és a tetőteraszon kötöttünk ki. Akkor már harmadszor költöztem árvíz miatt. Egy Zetorral akartam menteni, ami menthető, de egy rendőr visszazavart, nem engedett, mondván ne keltsek pánikot. Három óra múlva ugyanő jött, hogy azonnal menni kell.

Később bekerültem az erdészethez munkaügyesnek. '82 májusában átvett a fácánteletet. Évente – február 4-től áprilisig – kikeltettünk százezer tyúktojást a baromfikeltetőnek. Gergely-féle elektromos keltetőgépeink voltak, tyúktojásból

tízezer, fácántojásból tizennégyezer fért bele. Áprilistól az összegyűlt fácántojást keltettük. A legjobb évben 120 ezer fácántojást keltettünk ki. Ezekből az első kétezeret betettük a nevelőházba, két hét után keltettük őket elvadításra. A többi napos fácánt értékesítettük. A többi fácánkerttel csináltuk a vérfrissítést. Előfordult, hogy a nevelőből szaladtak az asszonyok, nagy baj van, üveges a szeme a fácánoknak, pusztulnak. Reggelre mind elhullott. Küldtük a tápmintát, meg a tetemeteket is Pestre, vizsgálatra, és kiderült, hogy toxikus, gombás volt a tápban a gabona. Ez a hatezer elhullás akkora veszteség volt, hogy a gabonaforgalmi, ahonnan a tápot kaptuk, kárpótolt bennünket – csak ne legyen belőle üggy.

Vésztőn zömmel Szeghalomról jöttek a munkások. Voltak, akik ültettek, az erdőt nevelték, végezték a tisztítást, és külön, akik a csemetekertben dolgoztak, de mindig volt munka. Amikor átkerültem Törökderőre, akkor Sarkadról volt tíz leány-munkacsapat. Augusztustól, a répaszezontól télen a cukorgyár alkalmazta őket, amikor tavasszal indult az erdősítés, jöttek hozzánk. Ők voltak a helyben somások. A favágáshoz voltak külön férfi munkacsapatok.

'55-től '63-ig tartott az erdősítés aranykora. Akkoriban Békés megyében az erdősültség 2 százalék körül volt, most meg már fönn vagyunk 4 százaléknál. A mi tanyánkat is akácerdő vette körül, ott voltak a méhek a 3-4 kaptárban. Mondom is a gyerekeknek, ha a méhek elpusztulnak, mi következünk.

Amikor még Vésztőn voltam, fölültettek egy Csepel teherautóra, megpakoltuk csemetével, és indulás, terítettem a csemetét mindenfelé.

A köztes művelés úgy ment, hogy minden állandó dolgozónak járt egy vagy két hold illetményföld. A gyönyörűen kituskózott földbe belement a vetemény, ha volt bő makktermés, akkor beerdősítettük, közzé ment a kukorica vagy a dinnye. A bérlet annyi volt, hogy a csemetét tisztán kellett tartani.

Akkoriban április 4-én volt az első ünnep, aztán jött május elseje, augusztus huszadikán, a kenyér ünnepén a cukorgyári presszóban rendeztünk ünnepséget, végül november hetediké. Engem akkoriban megválasztottak szakszervezeti titkárnak. Nyugdíjba ment a szakszervezeti titkár. Nem kellett lasszóval fogni az embereket, mert sok mindent adott a szakszervezet. A rendszerváltással a

szakszervezet megszűnt, jelenleg nincs. Mindenki vállalkozó lett.

Egyik alkalommal nekem kellett megírnom és elmondanom az ünnepi beszédet. A kolléganőmnek diktáltam a szöveget, és közben viccelődve mondtam, hogy Lenin elvtárs jól elb... Ő meg beírta. Az ünnepségen én meg fölolvastam. Szerencsére csak jót mulattunk rajta. Ezek az ünnepségek meg gyűlések akkoriban inkább termelési értekezletek voltak. Amikor a fácánteletre kerültem, ott nem volt szocialista brigád. Kihirdettem: Asszonyok, szocialista brigád lesz, moziigegy, meg minden. Írtuk a brigádnaplót. Egyik november hetedikén, szombaton kezdtük a bulit, de voltak, akik még vasárnap estére sem józanodtak ki. Ezeket az egyszerű embereket nem érdekli a politika, nekik az a feladatuk, hogy dolgozzanak, és becsülik meg őket. Amikor a Decrett-díjat kaptam, azt mondtam a riportereknek, hogy ezt én csak jelképesen kaptam, hanem az a sok dolgozó kezű munkásember, lányok, asszonyok, akik úgy vigyáztak a csemetére, mint a két szemükre.

Vadásztattam én itt Brezsnjev meg Kádár urat is. Apróvadra jöttek kétszer. Általában pénteken érkeztek meg, de előtte már megjött a kormányőrség. Tízkor már takaródó volt, le a kalappal, ahogy viselkedtek. A legnagyobb teríték Sarkadnál 1260 darab volt, tíz puskától.

Nagy családban éltünk, működött a családi segítség. Ha zörrentünk is, egy óra múlva el kellett felejtünk, mert tudni kellett megbocsájtani is. Amikor itt még úttörőbor volt, már akkor megkértek, hogy Imre bácsi, gyere, beszélj egy kicsit a gyerekeknek. Ezek a gyerekek nekem hálásak voltak, Békéscsabán is messziről köszöntöttek. A legjobban az óvodásokat meg az alsósokat szerettem. Nem kell nagyobb ajándék, mint amikor mosolygós szemmel mennek el.

A gyerekekkel éjszakai túrával kezünk, csak nálam van zseblámpa. Megmutatom nekik, hogy mi a fényszennyezés. Én minden légzőgyökeret ismerek, tudom, hol kell vigyázni. Közben nézük a szentjánosbogarakat, hallgatjuk a fülemülét. Elmondom nekik, hogy miért szükséges a sötétben alvás, a „Nyolc óra munka, nyolc óra pihenés, nyolc óra szórakozás.” Az egész világ ki van világítva.

'99-ben kerültem ide, amikor Puskás Lajos megszerezte ezt a helyet, akkor mértük ki. 2000-ben épült meg ez a lakás, én azóta, itt vagyok.

Búcsúzóul pedig megkóstoltuk az ezerjő gyógyteát. N.L. – Z.Z.

„Mindig az embert nézem, aki velem szemben áll”

Beszélgetés

dr. Vidóczi Henriett
erdőművelési ágazatvezetővel

A Somogy megyei Iharosberényben vagyunk, az idő nem kegyes hozzánk, kitartoan esik az eső. Dr. Vidóczi Henriett erdőművelési ágazatvezető viszont örül neki, már nagyon várták, aszályos volt a tavasz. A talaj mohón szívja magába az égi áldást, boldogan húzzák ki magukat a zsenge levelek, felfrissül az erdő. Jellegzetes, finom illatát beszívjuk, gyönyörködünk a látványban. A sáros, vizes talaj nem lehet akadálya, hogy felkeressük a sudár, 139 éves büszkeségüket. Tisztelettel nézzük a famatuzsálemet. Az 1880-ban, az erdőbe ültetett duglászfenyő számára kedvező volt a klíma és a völgyben kapott elég nedvességet. Dr. Pósfai György természettudós, mikrobiológus, aki bevezette a dendrománia szót, lézeresen megmérte. Honlapján 3200 fa adata szerepel: <http://www.dendromania.hu>. A mérést Lajkó Bendegúz famászó bajnok mérőszalaggal ellenőrizte, felmászva rá. Így kimondták, hogy 51,65 m magasságával Magyarország legmagasabb fája. Nem hivatalos forrás híre, hogy a zempléni újhutai fenyők 55-56 méteres magasságukkal le akarják taszítani a trónról, de az iharosberényi duglászfenyők ezzel mit sem törődnek, nem hivalkodnak, továbbra is csodálatra méltón szolgálják a környezetet, oxigént termelve. Csak az ember verseng.

ErFa Híradó – Látszik rajtad a szenvedélyes természetszeretet.

V. H. – Aki ezt nem szereti, az képtelen lenne egy életet eltölteni ezen a pályán.

Élvezetesen mesél, szereti a történelmet is: ahol most állunk, ott várak, erdők voltak, most magról kelt erdő. Heni varázslatossá tudja tenni a csoportok számára is a terepbejárást az előadásmódjával, így a látogató tökéletesen bele tud helyezkedni az idő és tér dimenziójába. Úgy tartja, hogy a megye legszebb területén dolgozik, ami szerencsére nagyon jó adottságokkal is rendelkezik. Így lehet átérezni igazán, hogy az erdész alkot, 100 évre előre tervez, nem mindegy, mit hagy maga után. Felemelő érzés megtapasztalni a munka eredményét, hogy az az utókort

szolgálja. Az első felújítása már kiteljesedett. Jó látni.

ErFa Hír – Milyen terepi vezetéseket szoktál tartani?

V. H. – Az erdészeti ágazat nagy hangsúlyt fektet a hazai és külföldi vendégek fogadására. Iskolások és szakiskolások jönnek, de egyéb csoportos érdeklődők is vannak. Gyakran készítem elő a szakmai rendezvényeket, néha oktatást, illetve előadásokat is tartok. Diplomaterveket, és doktori disszertációkat is többször bíráltam. Fontos a jó kommunikáció, hogy láttassuk magunkat, értékeinket, eredményeinket.

ErFa Hír – Belecseppentél, megke-restek és nem tudtál nemet mondani, vagy csak azt találja meg az izgalmas feladat, aki vonzza magához?

V. H. – Is-is. Legtöbbször, amikor felvetődött bennem egy kérdés, érdekes módon hamarosan szembe jött velem egy felkérés, egy jó alkalom, hogy szervezett körülmények között találhassam meg a megoldást. Így nem egyedül kellett végigmenni az úton, hanem segítőkkel összefogva oldottunk meg problémákat.

ErFa Hír – Hogyan kerültél a pályára?

V. H. – Kaposváron születtem, a budapesti Patrona Hungariae Gimnáziumban szereztem érettségit.

ErFa Hír – A szülőktől való elszakadás megkeményített?

V. H. – Egyáltalán nem. Akkor már a katolikus lánygimnáziumban volt a

testvérem is, nem voltam egyedül. Nagyon szép emlékeket őrzök a diákévekből. Támogató légkör volt, igazi védettséget adott és jó alapot az élethez. Különleges atmoszférájú, ahol otthonosan, nagycsaládként élt együtt a gimnáziumi kollégista a pedagógusokkal, művészekkel és szerzetesekkel.

ErFa Hír – Az említett iskola azon az erényén túl, hogy a valós életre igyekszik nevelni egy speciális tantervvel, széles skálán fejleszti a művészetekkel való kapcsolatot. De gondolom, nem onnan jött az ihlet az erdész felé. Hogyan kezdted érdeklődni a szakma iránt? A nők körében ez még mindig ritka választás.

V. H. – Az édesapám fiatalon az erdészeti ágazatban dolgozott, de sajnos nem volt lehetősége felsőfokú iskolát végezni, csak középfokút, ahol viszont országos első helyezést ért el: a szakma kiváló tanulója lett 1965-ben. Zalai emberként szerette az erdőt, szeretett az erdőn dolgozni, szívvel-lélekkel tette a dolgát, bevont bennünket is az erdőjárásba. Már ott megszerettem, és észrevétlenül kapcsolatba kerültem a férfinak nevezett életmóddal.

ErFa Hír – Nem látszol férfinak! Az önéletrajzodból tudhatom az életkört, de letagadhatnád. Mosolygós, égszínké szemed, finom vonásaid és beszéded, segítőkészséged alapján szociális ágazatban is dolgozhatnál.

V. H. – Igen, igyekszem a dolgozóknak minden pozitív hozadékot adó lehetőséget megteremteni.

ErFa Hír – Mikor döntötted el, hogy erdész leszel?

V. H. – Az érettségi után a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Erdőmérnöki Karára mentem, 1996-ban diplomáztam.

ErFa Hír – Ott maradtál és summa cum laude minősítéssel doktorrá avattak 2005-ben. Nagyon akartál bizonyítani? Talán éppen édesapádnak?

V. H. – A gyerek mindig igyekszik megfelelni a szüleinek, a természet szeretetében is szerepe lehetett az édesapámnak, de az egyetemre már saját döntésből jelentkeztem.

ErFa Hír – Elmondanád nagy lépésekben, milyen utat jártál be idáig?

V. H. – „A szelidgesztenye kéregrákja a Soproni-hegységben” értekezésem véde erdészeti és vadgazdálkodási

tudományok szakterületen az aktualitása miatt is nagy érdeklődésre tartott számot. Azóta is sokan megkeresnek, hogy próbáljam meggyógyítani a gesztenyefáikat, illetve az erdészet területén belül is végeztünk többféle vizsgálatot és biológiai kezelést a betegség terjedésének mérséklésére. A SEFAG-hoz kerültem, az Iharosi Erdészetről erdőművelési ágazatvezetői munkakörbe. Dolgoztam a Somogyban jellemző cserebogár fajok kártételének mérséklésén. Részt vettem kutatás-fejlesztési tevékenységben, az erdővédelemben felmerülő gondok megoldásán. Nem lehet figyelmen kívül hagyni a szaporodó aszályos éveket. Csökken a fák ellenálló képessége, meg kell oldani a vízgazdálkodási problémákat. A változásokkal újabb kórokozók jelennek meg, fel kell készülnünk a kivédésükre. Az erdőművelési tevékenység mellett időszakosan ellátam a vadgazdálkodási ágazat irányítását is. Igyekeztem megfelelő infrastruktúrát szorgalmazni az erdőlátogatók számára. Szívesen karoltam fel az Ágneslaki Arborétum ügyét.

Tagja vagyok az MTA Pécsi Erdészeti Bizottságának is, ahol a régiónkenti kerekasztal-beszélgetések jó alkalmat adnak arra, hogy mindenki gátak nélkül tárja fel a véleményét, új gondolatait, megoldási javaslatait. Komoly projektek kiindulópontja lehet egy ilyen társalgás.

Fontosnak tartom a környezetvédelmet is. Nem a turista a legnagyobb gond, ahogyan azt hiszik a szó hallatán, mert ők még a papírzsebkendőt, üres palackot is a hátizsájjukban hazaviszik, hanem azok ellen kell intézkedni, akik zsákkal hordják a szemetet az erdőbe. Az átvételi helyeket kellene úgy fejleszteni, hogy érdemes legyen odavinni és ne eldobni.

ErFa Hír – Az út mentén benézve az erdőbe, zöld dobozok vannak a fára szerelve. Mi ez?

V. H. – Régebben nagyon nehézkes volt a védőkerítések árammal való ellátása, ezért kerestem a takarékosabb, de főleg az erdészeink számára kényelmesebb megoldást. Így találtam rá a napenergiával működő akkumulátorokra, ami addig nem volt bevett használati módszer.

ErFa Hír – Hogyan lehet még a sok feladatod mellett számos publikációd, több előadásod is?

V. H. – Egyik téma hozta a másikat, egybefonódtak, többen dolgoztunk ezeken. Valóban nem egyszerű a munka, és család mellett tudományos témákkal is foglalkozni, de nekem ez a kihívás

megújulást is adott. A kreativitást gyakorlással lehet fejleszteni.

ErFa Hír – Otthon is agyalsz a munkán, vagy ki tudsz kapcsolni, mikor hazaindulsz?

V. H. – Ez egy beállítottság, munkaidőn túl is gondolkozom szakmai dolgokon.

Barátságos kis erdészházba érkezünk, a falon a hatalmas festmény a téli erdővel és vaddisznókkal autentikus erdei hangulatot teremt. Spingár László kerületvezető erdész kedveskedett, befűtött, mert éjszánként lehül a levegő a kisházban.

ErFa Hír – Nagyon jó kapcsolatod lehet a kollégákkal, ha ilyen előzékenyek veled. – Nevetnek. Neki nagy szerencséje van, mert úgy érkezett kezdőként ide, hogy szívesen fogadták. A szakmában is pártfogolták, mosolyogva mondja, hogy olyannyira, hogy később férjhez is ment egy erdőmérnökhöz és a kislányuk most 12 éves.

Beosztottjára, Lacira nézek: – Nem fogadták idegenkedve a dolgozókat, hogy egy fiatal nő fog ezután dirigálni?

Spingár László – Jaj, Henike nem dirigált, szerény volt, bár kemény.

ErFa Hír – Nem létezik, hogy kemény! – tiltakozom, mert egy nagyon halk szavú, kedves, előzékeny embert ismertem meg a személyében.

S. L. – Nem erőszakosan, hanem kölcsönös egyeztetés után megbeszélte velünk a feladatokat, be is bizonyította elképzeléseinek a helyességét, és mi elfogadtuk a döntéseit. Határozott volt és következetes. Végül mindig feszültség nélkül vitte keresztül a szándékát – mondja Laci és szemében látszik az elismerés.

ErFa Hír – Egy vezetőnek jó érzés, ha a beosztottjai büszkék rá.

V. H. – Jólesik és meg is becsülöm a kollégákkal való jó kapcsolatunkat. Azért nem erőből irányítottam már annak idején sem, mert úgy gondoltam, hogy tanulni attól lehet, aki tud. Függetlenül attól, hogy igazgató vagy beosztott. Aki évekig itt dolgozott, csak az tudja elmondani nekem a megoldandó problémákat, meg kell hallgatni a tapasztalataikat, elismerni a munkájukat. Csak velük együttműködve lehet hatékonyan fejlődni.

ErFa Hír – Mit tartasz a legnagyobb szakmai sikerednek?

V. H. – Talán azt, hogy a felújított, szépen alakuló fiatalosok mellett az erdő javát szolgálva – azt az első helyre téve – a 20 éves munkám alatt fenn tudtam/tudtuk tartani a tartamos erdőgazdálkodást az erdészetünk területén.

ErFa Hír – 2018 októberében *Miniszteri Elismerő Oklevelet* kaptál az erdészeti növényvédelem területén, különösen a cserebogár fajok elleni eredményes munkádért, az erdőtelepítésben és felújításban végzett kiváló tevékenységedért. Az elismeréshez csatolt bemutatásodban a vezetői attitűdöt is dicsérték. Fontosnak tartod?

V. H. – Az autokrata vezetők elzárják maguk elől a támogatást, a segítséget.

ErFa Hír – A fotón a kitüntetetteknek csak harmada nő. Vajon miért?

V. H. – Ennek fő oka, hogy a szakmában még ma is a férfiak vannak többségben, így a statisztikai számok alapján is kevesebb nő tud kiemelkedő eredményeket elérni. A másik oka viszont az lehet, hogy a nők a családalapítás után megosztják az erőiket a család és a munka között, így nem harcolnak a szakmai sikereket adó, de sok többletmunkát kívánó feladatokért. Nekem szerencsém van, mert a párom nemcsak a kezdéskor biztatott és támogatott, hanem később a családi életünkben, a gyerekeknél is kifejezetten sokat segített. Nem is tudom, hogy e nélkül is bevállaltam volna-e a sok kutatómunkát és egyéb társadalmi feladatokat.

ErFa Hír – Hogyan reagáltak a női munkatársaid a sikereidre? Nem néznek ferde szemmel, hogy nekik ez nem adatott meg?

V. H. – Nagyon kevesen vagyunk női erdőmérnökök és nem vagyunk szoros kapcsolatban, nem kapok kritikát felőlük.

ErFa Hír – A lehetőség bárki számára adott, de el kell fogadnunk, hogy nem rendelkezik mindenki ugyanolyan munkatempóval, teherbírással. Gondolom, nagy elszántság kell ahhoz, hogy a fárasztó napi munka után még legyen ambíció a tudományt szolgálni. A kitarás alapfeltétel. Tapasztaltál-e irigységet a kitüntetésed miatt a férfiak felől? Ők alapvetően kedvelik a versenyt és persze, győzni szeretnek.

V. H. – Szerencsére engem a cégtől támogattak, hármunkat terjesztettek fel, a minisztérium választása rám esett. Azt gondolom, az irigység nem női-férfi tulajdonság, hanem emberi jellem kérdése.

ErFa Hír – A tudományos kutatónőknek évente van külön elismerése. Szerinted kellene erdésznőknek is külön díjazás?

V. H. – A nőknek nehezebb az életformájuk, ezt nem is lehet tagadni. Akinek nincs segítsége a házimunkában, annak nagy erőfeszítéseket kell tennie. Közben

ugyanazt a minőséget, eredményt kell letennie az asztalra, mint egy férfi kollégának. Nem a szakmai külön elismerést látom megoldásnak, hanem a családok támogatottságát, hogy kevesebb teher legyen a nők és az anyák vállán. Akkor szívesebben vállalnának társadalmi szerepet és magasabb funkciókat a munkahelyeken. Reméljük, elérik céljukat a családtámogatási kezdeményezések.

ErFa Hír – Hallottam már olyat, hogy azonos képességekkel rendelkező munkatársak közül a férfit választották. Az indoklás szerint azért, mert a nőknek más dolguk van. És olyat is, amikor egy pozíciót akartak betölteni, és a férfi vezető azt mondta, hogy szakmailag jó, de hát ő nő.

V. H. – Én is hallottam már hasonlót, épp ezért kellene küzdeni ellene, hogy a lányainkkal ilyen már ne fordulhasson elő. Nagyon nehéz megélni, ha egy ilyen helyzetben a nő magára marad.

ErFa Hír – Az Európai Bizottság felmérése szerint a magyar nők 51 nappal többet dolgoznak ugyanazért a fizetésért, amiért a férfiak. Az sem vigasz, hogy ezzel az eredménnyel a mezőny közepén vagyunk. Amíg a nő a nyugdíjig eljut, ez a különbség egyre nő. Mégsem

tudatosul társadalmi szinten. Minél magasabb a pozíció, annál kevesebb nő kap kinevezést.

V. H. – Amíg a legfelsőbb irányítás számára ez nem lesz fontos kérdés, addig nem is fog elmozdulni semmi.

ErFa Hír – Szerinted más lehet egy kisebb szervezet, egy nagyobb egység, vagy akár ország élete, sorsa, ha több nő szava dönt benne? Így van az északi országokban, de említhetjük Angliát, Németországot, Horvátországot és még sorolhatnánk.

V. H. – Nem az dönt kizárólag, hogy nő vagy férfi vezeti az országot, de igenis fontos, hogy a vezetők figyelembe vegyék a nők helyzetét, véleményét, gondolatait. Csak akkor lehet élhető hazát teremteni, mert a nők fontos szerepet töltenek be a családok életében.

ErFa Hír – Éppen olvastam egy tanulmányt, hogy bármennyire is azt gondoljuk, hogy a családokon belül a döntés a férfiak kezében van, a kimutatás szerint Magyarországon is a vásárlások – még a házvásárlás és az autóvásárlás ügyében is! –, az üdülések, a gyerekek taníttatása, megtakarítások, a családok életében a nők véleménye a döntő. És a társadalom a családok összessége.

V. H. – Az első főnököm olyan férfi volt, aki soha nem tett különbséget a munkaerőnél a nemek között, nem érezte, viszont rendelkezett azzal a tulajdonsággal, hogy rendkívül igazságosan mérte fel a teljesítményeket. Követendő példának látom.

ErFa Hír – Mint vezető, érzékeled, hogy a nemek más tulajdonságokkal rendelkeznek? Állítólag még a humorérzékünk is más. A férfiak a jobb agyféltekét stimuláló viccen nevetnek, a nők pedig a bal agyféltekére hatót kedvelik. A humor alkalmazását mégis a környezeti elvárások, a szokások határozzák meg. A férfiak szeretnek hódítani a poénokkal, míg a nők szívesen nevetnek rajta, ők a befogadók.

V. H. – Igen, én is így látom, vannak általánosan eltérő viselkedési, reakálási formák a nemek között, de ez nem azt jelenti, hogy külön sémáim lennének a vezetésben. Az biztos, hogy fontos, hogy felismerjem az általános és a személyes viselkedési vonásokat. Mindig az embert nézem, aki velem szemben áll, az ő érzékenységét és reakcióit, ahhoz választok irányítási módszert. Nem könnyű feladat, de hosszú távon kifizetődik a befektetett energia.

Branner Lászlóné

Arany-, ezüst- és bronzérem Jedlnia-Letniskóban

Kitűnő sakkeredmények Lengyelországban

Az idén a Lengyelországi Erdészeti Szakszervezet 2019. április 24–27. között Jedlnia-Letnisko település külterületén, egy remekül felszerelt erdei hotelban rendezte meg a XXVII. Lengyelországi Erdészek Nemzetközi Sakkbajnokságát, melyet magyar és román versenyzők részvétele tett nemzetközivé.

Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetét három fő képviselte. Csapatunkat a Zalaerdő Zrt. részéről Németh József az 5. számú Zalaegerszegi Erdészet kerületvezető erdésze, Papp Nándor, a Központ nyugalmazott építési előadója, valamint Nagy László, a Központ gondnoka, aki egyúttal a gépkocsit vezette, képviselte.

A 11 fordulós versenyen 51 versenyző vett részt. Az egyéni versenyt 9,5 ponttal, első alkalommal Viorel Dumitru-Stelica román versenyző nyerte. Németh József 9 ponttal a második, Papp Nándor 8,5 ponttal a harmadik helyen végzett. Nagy László élete első versenyén 3,5 ponttal helytállt.

Eredményhirdetés

A csapatversenyt ritkán előforduló nagy fölénnyel 17,5 ponttal megnyertük, a 16 pontos román, valamint a 14,5 pontos Wrocław-i csapat előtt.

A 24-én este tartott snell versenyt sajnos pár perccel lekéstük, így ott nem indultunk.

Péntek délután a verseny befejezését követően ezúttal a lengyel reneszánsz egyik legnagyobb írójának, Jan Kochanowskinak életét bemutató, a nemesi kúriában kialakított múzeumot, valamint egy jól kiépített, közkedvelt kirándulóközpontot tekintettünk meg. A kirándulóközpont közelében a látóval leginkább a Kaszó melletti Baláta tóhoz hasonlítható.

A vendéglátás a szokott magas színvonalú volt, a vendéglátók, élükön Jarosław Szałata elnök úrral, mindent elkövettek, hogy kiválóan érezzük magunkat.

Szombaton délelőtt a díjátadó után indultunk haza. Az utazáshoz a gépkocsit a Zalaerdő Zrt. biztosította. Nagy Lászlónak köszönet a balesetmentes, biztos kezű vezetésért.

Papp Nándor

Eltemettük Fritsch Ottó erdőmérnököt

Budapest, a Farkasréti Temetőben, 2019. április 2-án több száz gyászoló kíserte utolsó útjára Fritsch Ottó aranydiplomás erdőmérnököt, szakszervezetünk alapító tagját

Harsogó virágözönnel vette körül a természet a szertartásra érkező kollégákat, rokonokat, családtagokat. A koszorúk és virágok elborították az elhunyt fotójával ékesített ravatal előterét. A koporsónál megálltak Fritsch Ottó gyermekei, Éva, Ádám, Ottó, Erika, volt felesége és unokái.

A gyászolók soraiban jelen volt dr. Nagy István agrárminiszter, Zambó Péter állami földekért felelős államtitkár, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, Wisnovszky Károly, a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság igazgatója, Klemencsics András, a Pest Megyei Kormányhivatal Erdi Járási Hivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztályának vezetője, Reinitz Gábor, a Pilisi Parkerdő Zrt. nemrég kinevezett vezérigazgatója, Ugron Ákos, a Verga Zrt. vezérigazgatója, Szentpéteri Sándor, az OEE akkori ügyvezető igazgatója, Kolozsvári Ákos, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete PEB elnöke, Bross Péter, az Országos Magyar Méhészeti Egyesület elnöke, Láng Lajos, a Bócsai Méhészegyesület elnöke.

A szertartás Jakab Béla evangélikus lelkész imájával és igehirdetésével kezdődött.

A kollégák nevében Klemencsics András főosztályvezető emlékezett az elhunytára.

Tisztelt gyászoló család, kollégák, barátok!

Szeretett és tisztelt kollégáinkra emlékezünk: Fritsch Ottó – sokunknak csak Ottó bácsi – az érettségi után, az 50-es években kényszerűen erdei munkásként, favágóként kezdte erdészeti pályafutását. Munkája és gyarapodó családja fenntartása mellett először erdősztegnikus képzettséget szerzett, 1967-ben pedig erdőmérnöki oklevelet Sopronban.

Oklevelének megszerzése után erdőfelügyelői és erdőrendezői munkakörökben dolgozott. Felügyelői feladatkörének ellátása, a szakszerű erdőművelés követelményeinek betartása fölötti örökös, kényes feladatot jelentett számára azokban az időkben, a Budai-hegység és

környékének erdeiben, amelyek kiemelt, protokoll vadászterületek voltak.

Egész szakmai pályafutása a Buda-környéki erdőkhez és a Dunazug-hegység erdőihez kapcsolódott. 1956-tól 1961-ig a Budakeszi Kísérleti Erdészethetnél az Erdészeti Tudományos Intézet kísérleti munkáiban működött közre, kiemelkedően a Budakeszi Arborétum létrehozásában. Hosszú, tartalmas életéből kétharmad száz évet töltött az erdővel szoros kapcsolatban.

Fritsch Ottó örök kíváncsi, életszerető, élettisztező, valóságkereső, gyakorlati ember volt, aki a feladattól, a lehetetlennek tűnő helyzetektől soha nem hátrált meg. A nemes célt – ami az egyes emberen túl mutat –, mindig győzelemre akarta vinni. Ehhez számtalan árnyalt eszközt tudott alkalmazni: határozottságot, nyíltságot, humort, taktikát, didaktikát, makacsságot, szerénységet, akár hallgatást..., de mindig tiszteletet.

A szabályokat a szabályok szellemében alkalmazta, nem a szabályokat szolgálta. Élete sikereiben és próbáiban szerzett tapasztalatait mindig a nemes cél szolgálata szempontjából értékelte és hasznosította. Életében nagyokat fordult a világ, ő értékrendjében szilárd, meggyőződésében megingathatatlan, szívében tiszta maradt.

Fritsch Ottó szerette az erdőt, tisztelte, szolgálta az utolsó pillanatig. Tudta és alkalmazta az alaptörvényt az erdővel kapcsolatban is, hogy ha elvesztünk tőle, akkor vissza is kell adni, ha hosszú távon akarunk kapni tőle, segítenünk, gondoznunk kell. Tapasztalta a természet csodáját, a megújuló képességét, amiben mindig

bízott. A felügyelete, gyámsága alatt álló területen a szükséges mértékű gondozást követelte meg az erdővel kapcsolatban.

Sokat tudott az erdőről, tudását nem csak könyvekből szerezte. Megszerzett tudását jó szándékkal és minden alkalmat megragadva adta át a fiatalabb kollégáknak. Kifogyhatatlan volt történelmi, szakmai epizódokból, történetekből, amik közül soknak már csak egyedüli kortársa volt. Ezeknek megosztását is feladatának érezte. Az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlései, a Pilisi Parkerdő évente megrendezett jelölőversenyei elképzelhetetlenek voltak nélküle. Nyugdíjba vonulása után is az utolsó pillanatig rendszeres résztvevője volt az erdőfelügyeleti értekezleteknek, figyelt, jegyzőkönyvet vezetett, de a partalanná váló technikai témáknál már el-elbőbiskolt.

Pályafutásának két jellemző kísérő tevékenysége volt: az egyik a méhészkedés, a másik a sport. A méhészkedéssel nemcsak eredményesen, hanem tudományos igényességgel is foglalkozott. Kiemelkedő műve az „Erdői méhlegelő” című kötete. Rendszeres résztvevője a méhészeti világkongresszusoknak.

Sport terén, különböző hazai és nemzetközi versenyeken előkelő, érmes helyezéseket ért el, középtáv- és gátfutó volt. Az Országos Erdészeti és Faipari Sportnapok éves rendezvényének kezdeményezője volt.

Régi, aktív tagja volt az Országos Erdészeti Egyesületnek is. Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének alapító tagjai közé tartozott, munkájáért többször kapott elismerést. Szakmai munkásságát is több kitüntetéssel ismerték el:

Erdészeti Kiváló Dolgozója kitüntetést kapott 1972-ben, 1996-ban „Ember az Erdőért” emlékérmét vehetett át, 2007-ben az Országos Erdészeti Egyesület Elismerő Oklevelével tüntették ki, 2012 decemberében a vidékfejlesztési miniszter az „Életfaplakett” ezüst fokozatát adományozta Fritsch Ottó okleveles erdőmérnök, nyugalmazott erdőfelügyelőnek. 2017-ben a Soproni Egyetem aranydiplomáját vehette át.

Nemes Tölgyfa volt, sok vihart kiállt, bő termést hozott. Isten hozzád... Nyugodj békében!

A hazai méhésztársadalom nevében Bross Péter elnök búcsúzott. Sok-sok közös élményünk közül néhányat, amolyan „Ottó bácsisat” említek: 2-3 havonta átjött hozzánk, elővette „sajtcéduláit” és elmondta az előző találkozásunk óta eltelt időszak ötleteit, gondolatait. Volt ebben minden – OMME, méhlegelő, barátok-ellenségek, méhek, napi politika, de egy volt a lényeg: nem szólalhattam meg...

Idén, február 2-án somogyi tanyánk mohás, nyirkos lépcsőjén jöttünk lefelé, amikor önkénytelenül nyújtottam kezem segítségül – nem kellett volna. Letorkollt – „több éve járom az erdőt, mint ahány éves vagy, vidd innen a kezed!” Soha sem fogadott el segítséget, senkitől... 2017. Apimondia – Isztambul. Nem tudott akácfa csemetét vinni, mert nem vihette ki az országból. 2018. április, Isztambul – a magyar akácfa csemetét elültették. Nem ismert lehetetlent... 2009-et írtunk, hívott telefonon: „Kész a könyvem!” Hangja nem olyan volt, mint a megszokott – elérzékenyült volt. Szemében dicsőség csillogott, amikor kezembe adta. Élete egyik nagy vágyát teljesítette – maradandót alkotott sokunknak.

Apropó, alkotás. Korát figyelmen kívül hagyva, teli volt tervekkel. Igen, még 87 évesen is állandóan tervezett, a jövő tenni-valói jártak a fejében. Következő könyve a hársról szólt volna...

Mivel alkotó, építkező típus volt, ki nem állhatta a negatív, romboló típusú embereket, rendszereket. Gyűlölte az ágazatunk múltjában és jelenében is csak romboló munkát végző személyeket, és gyűlölte a múlt családokat tönkretévő politikai rendszereit. Polgári családjának személyesen átélte kisemmizése, tönkretétele egész életét feldolgozhatatlan teherként kísérte végig. Emberi kitartását, erejét mutatja az, hogy a kitelepített család gyermekeként, a napi élelemért gür-cölő csemetekerti segédből vált diplomás

erdőmérnökké. Életének ezt az ívét sokszor hozta fel példának, amikor a küzdésről, kitartásról és a soha fel nem adásról beszélt.

Karitatív, jóteköny tevékenységéről kevesen tudnak, soha nem említette azokat. Pedig lehetőségein belül nagyon sok rászorulóon segített, szegényeken stb. Saját dolgait hátrahagyva előnyben részesítette mások hívó szavát, segélykérését. Nem volt olyan személy, szervezet, aki, ha kért tőle, ő ne adott volna, ne teljesítette volna azt.

Az Apimondia szó hallatán, sok méhésznek rögtön Fritsch Ottó személye „ugrik be”. Szinte egyé vált a rendezvényt, mely 1983-ban, Budapesten babonázta meg őt hangulatával. Azóta 17 Apimondia kongresszuson vett részt, ezzel ő lett a legtöbb méhészeti világtalálón részt vevő magyar méhésztársadalom tagja. Magyar méhésztársadalom tagja, hiszen remek, minden részletre kitérő tudósításait így írta alá: Fritsch Ottó, magyar méhésztársadalom tagja. Magyarországtudata óriási volt! Mind a mai napig sokan őrizzük azokat a nemzeti színű szalagokat, amiket a magyar csoport tagjainak osztott ki az Apimondia kongresszusok első napján. „Tűzzétek ki és hordjátok büszkén a kiállítás ideje alatt!” – mondta. Az elmúlt 17 Apimondia egyik fő eseménye volt Ottó bácsi magyar akácfa ültetése.

Az erdészeti szakma mellett a méhésztársadalom szeretete kísérte végig életében. A méhekhez kötődő viszonyát, beszélgetéseink során így fogalmazta meg: „Ők maguk tudják, hogy mi a dolguk, mi csak istápoljuk őket, ne pedig irányítsuk! Hidd

el, a természet mindig mindent jobban tud, mint mi!”

A hazai méhésztársadalommal kötött mély érzelmi kapcsolatát mutatja, hogy gyermekeit is megismerhettük, sokunkkal barátságot kötöttek. Nagyon büszke volt rájuk, nagyon szerette őket. Sokszor találkozhattunk rendezvényeinken legfiatalabb gyermekével, Erikával és fiaival, Ottóval és Ádámmal. Első gyermekével, a Franciaországban élő Évával pedig a montpellier-i Apimondia ismerkedtünk meg. Mi, méhésztársadalmunk tagjai, családunk tagjai, a család gyászában!

Kedves Ottó bácsi!

Köszönünk mindent, emléked örökké őrizzük, nyugodj békében!

A Bócsai Méhésztársadalom tagsága nevében Láng Lajos elnök búcsúzott. Köszönetet mondott azért a sok szakmai és emberi segítségért, amit kaptak Fritsch Ottótól.

A család nevében a legfiatalabb unoka, a Franciaországban élő lánya Éva, fia Gregori mondott emlékező-búcsúzó szavakat. Fölidézte az emlékezetes vadlesek, a vadetetések, melyeket soha nem fog elfeledni.

Végül Jakab Béla evangélikus lelkész emlékezett az elhunyra.

A sírnál Goldperger András erdész bocsátotta a koporsóra a somoskőújfalusiak által küldött földet. A gyászolók befejezőként elénekelték az Erdészhimnuszt. (z)

„Az osztatlan szent időben senki sem siet”

De egyszer Ő is elment. Elvittem emléket egy sétára kedves helyeit keresve az Agostyáni Ökofalu (Természetes Életmód Alapítvány) tavaszi borzasságba fakadó csendereiseibe. Csak úgy peripatetikusan, ahogy ezt szoktuk volt régen is. Kerestem ütött-kopott, szeretettel gondozott méhkasainak emléket, amit most a vadméhek zümmögnek körül.

Jó hely ez Ottó bátyám, ahogyan ez sok éve is az volt! De jó volt itt járni Veled és hallgatni a történeteidet, meg a sok megszívlelésre szánt mondanivalódat. Igazából el sem mentél innen! Te már mindörökké itt maradsz a szelíd dunai tájban, az asszonyosan igéző Gerecsében, és ha az égre tekintünk, onnan üzensz kedves méheiddel, fáiddal, madaraidal. Annyi mindent nem tudtunk megbeszélni, annyi kérdésünk lenne még, amire már csak az égi kaptáros madárvártán kaphatunk választ, ahol időnként egy kedves bolondos szent is melléd ül, és mögöttetek ott mosolyog Napfivér és Holdnővér...

Így szervesül a tájban, ahol ezt a helyet mostantól Fritsch Ottó Mézelő Csenderesnek fogjuk hívni.

És ez így marad, amíg a Nap süt, a fű nő és a vizek folynak.

Czumpf Attila

természetvédelmi felügyelő
DINPI Gerecsei Tájéegység

A szakmai szakszervezetek vezetőinek megbeszélése Zambó Péterrel

2019. június 6-án Zambó Péter állami földekért felelős államtitkár hivatalában fogadta dr. Halmágyi Jánost, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete elnökét, Ivády László alelnököt és Górász László főtitkárt, valamint dr. Huiber Tibort, a Mezőgazdasági, Erdészeti, Élelmiszeripari és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete elnökét és dr. Kállay Piroska jogi referenst.

A találkozón Zambó Péter tájékoztatta a szakszervezetek vezetőit az általa irányított államtitkárságon folyó munkáról, a közelmúlt személyi változásairól. A szakszervezetek vezetői beszámoltak a szakmai érdekvédelmi munka legfontosabb feladatairól, gondjairól.

A felek megállapodtak abban, hogy rendszeresen találkoznak és tájékoztatják egymást az aktuális kérdésekről.

A legközelebbi találkozó időpontjául szeptember hónapot jelölték meg.

Nagy István: a Nemzeti Földügyi Központ a magyar mezőgazdaság újabb erős bástyája (MTI)

Budapest, 2019. július 8. – A Nemzeti Földügyi Központtal (NFK) egy újabb erős bástya jött létre, amely a magyar mezőgazdaság versenyképességét és az ezzel kapcsolatos teendők átláthatóságát szolgálja – hangsúlyozta Nagy István agrárminiszter.

A tárcavezető elmondta, hogy a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (NFA) általános jogutódjaként alakult meg július 1-jén az NFK, amely változatlanul ellátja az NFA korábbi feladatait, de újonnan alapított költségvetési szervként tevékenységi köre és létszáma egyaránt bővül.

A központot az átalakulással megszűnő NFA korábbi elnöke, Nagy János vezeti

majd. Ismertette, hogy a kormány a nemzeti birtokrendezésben meghatározó szerepet szán a Nemzeti Földalap kezeléséért felelős szervként az NFK-nak. Többek között feladata lett a Földet a gazdáknak! program folytatása, valamint az osztatlan közös tulajdonú földek rendezése is. A jövőben az NFK, mint birtokrendezési eljárásokat koordináló szerv feladata lesz az osztatlan közös tulajdon megszüntetésével és más, átfogó birtokrendezési eljárásokkal kapcsolatos feladatok országos szintű előkészítése, koordinálása. Az öntözésfejlesztés mára megkerülhetlenné vált, az ezekkel összefüggő feladatokat is az NFK látja majd el.

Mindezek mellett egyes erdészeti igazgatási feladatok is átkerülnek az új intézményhez. Immár a hatáskörébe tartozik: az erdőgazdálkodás szabályozásához szükséges erdészeti informatikai rendszerek üzemeltetése; kiemelten az Országos erdőállomány adattárhoz kapcsolódó térinformatikai állományok folyamatos karbantartása és fenntartása; az erdészeti hatósági tevékenységéhez kapcsolódó informatikai rendszerek működtetése; valamint az erdőgazdálkodói nyilvántartás és az erdészeti szakirányítói névjegyzék vezetése is – sorolta Nagy István. – A szervezet fontos feladata még az erdő ökológiai állapotának és gazdasági erőforrásainak felmérése, változásának nyomon követése, az egészségi állapotának, az éghajlat-változás hatásainak figyelemmel kísérése is. 2020. január 1-jétől pedig az NFK hatáskörébe kerül a körzeti erdőtervezési feladatok ellátása is.

Kitüntetések

Mézes Lajos miniszteri elismerő oklevelet vehetett át az Erdők Világnapja alkalmából.

A SEFAG aranygyűrűjét Major László kollégánk kapta meg. A kitüntetett közel negyven éve segíti a SEFAG Zrt. munkáját.

Átadták a Sötétvölgy Szabadidőközpontot

A Gemenc Zrt. komplex fejlesztésével új kirándulóközpont valósult meg a Szekszárd melletti Sötétvölgyben

Átadták a Sötétvölgy Szabadidőközpontot a festői szépségű, Szekszárd melletti parkerdőben. A Gemenc Zrt. új fejlesztése a kedvelt bakancsos, kerékpáros és horgászturisztikai célpontban, a Sötétvölgyben valósult meg. Az

erdőgazdaság beruházásának köszönhetően a régi, elavult faépület helyén egy többfunkciós fogadóépület, a tóparton családi piknikrét és játszótér épült.

„A sötétvölgyi horgásztó és környezete a gemenci erdőgazdaság infrastrukturális fejlesztéseinek köszönhetően vonzó programlehetőségeket kínál nemcsak a horgászoknak, hanem a bakancsos és kerékpáros természetjáróknak, baráti társaságoknak és a családoknak is” – emelte ki köszöntőjében Csonka Tibor, a Gemenc Zrt. vezérigazgatója.

Tisztújító közgyűlést tartott a FAGOSZ

Május 7-én az Erdészeti Információs Központban a tagság Sulyok Ferenc, a KEFAG Zrt. vezérigazgatója személyében új elnököt és 8 fős új elnökséget választott. Alelnök lett dr. Jung László vezérigazgató, (Egererdő Zrt.) és Kardos József ügyvezető igazgató (KARDEX Kft.).

Ezt megelőzően, 2019. március végén Möcsényi Miklós (67) felmentését kérte a főtitkári teendők ellátása alól, és dr. Jung László elnök április 1-jével kinevezte Tóth Jánost a FAGOSZ főtitkárának. Möcsényi Miklós a FATÁJ szerkesztését folytatja.

A Környezetvédelmi Világnap alkalmából Nagy István agrárminiszter Zöld Toll Díjat adományozott Möcsényi Miklósnak az erdészet és faipar területén végzett kiemelkedő újságírói munkája elismeréseként.

Pontosítás

Előző számunk Visszapillantás című írásunkban fölidéztük a szakszervezeti tagtoborzás egykori menetét, és megemlégettünk az egykori legendás kollégát „Pöckét” is, aki szakszervezeti bizalmi volt. Sajnos csak a vulgóját írtuk helyesen, a böcsületes nevét eltévesztettük. A faipari mérnök kollégának a polgári neve valójában Keszthelyi Lajos. A tévedésért elnézést kérünk.

Az OEE 151. Vándorgyűlésének 2020-ban a KEFAG ZRT. ad otthont

Göbölös Péter, a Gyulaj Zrt vezérigazgatója a 150. vándorgyűlés záró alkalmán bejelentette, hogy 2020-ban a KEFAG ZRT rendezi az OEE soron következő vándorgyűlését.

A zászlóátadás után Sulyok Ferenc vezérigazgató reményét fejezte ki, hogy jövőre laza környezetben, laza homoktalan, árnyékban várható 42 fokos hőmérsékletben sikerül egy jó vándorgyűlést tartani. Az ország legnagyobb megyéjében, Kiskunságban várják szeretettel az OEE tagságát, oda, ahol a szilíciumdioxidból nem völgyek, hanem buckák keletkeztek, melyek tartalékait igyekeznek majd megmutatni.

Ismeretes, hogy utoljára 2007-ben rendezett vándorgyűlést a KEFAG Zrt. A korábbi években 1934-ben és 1984-ben fogadta a szakma képviselőit a kiskunsági erdőgazdaság.

Ismét hallatott magáról a Turbo Obelisk' akác

A 2019. február 14-én rendezett terepi programon az akkortájt elültetett klónok fejlődésének ékes bizonyítékait tárták a szakújságírók elé a szervezők, Németh Jenő ügyvezető és Bach István projektvezető hangszerelésében.

A vendégek soraiban egy kínai szakember is megcsodálta a Turbó-Obelisk akácok produktumát, azzal a céllal, hogy három cég képviseletében szerezzen tapasztalatokat a megköthető üzlet előtt.

A Csemő község határban elterülő néhány hektáros kísérleti területen, amelyet

Virágh József erdész gondoz, a hagyományos akáctelepítés „takarásában” növekszik az ötéves turbóakác ültetvény. A két féle ültetvény határán látható a meggyőző különbség a Turbó-Obelisk akác javára. A közelmúltban Nagy István miniszter is megszemlélte a Csemő község határban elterülő kísérleti területet. A tárcavezető ígéretesnek mondta a látottakat.

Vadászújság főszerkesztője lett Kovács Zoltán (hvg.hu/ForestPress)

Igaznak bizonyultak az OEE vándorgyűlésen terjedő hírek, miszerint leváltották a Nimród eddigi vezetését. Kovács Zoltán nemzetközi kommunikációért felelős államtitkárt nevezték ki a Nimród Vadászújság élére – jelentette be az Országos Magyar Vadászati Védőegylet, megerősítve ezzel a korábbi sajtóértesüléseket.

A védőegylet szerdai ülésén döntötte el, hogy július 27-től 2021 végéig Kovács Zoltánt bízta meg a lap főszerkesztői teendőivel, aki a 2021. évi „Egy a természet” Vadászati és Természeti Világkiállítás lebonyolításáért felelős kormánybiztos.

A védőegylet megköszönte az eddigi főszerkesztő, Zoltán Attila munkáját, aki három évtizeden keresztül vezette a több mint százéves Nimród magazint.

Új vezetése van a Szakszervezetek Együttműködési Fórumának (MTI)

Csöti Csabát, a Közgyműteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének (KKDSZ) vezetőjét választotta elnöknek a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma, a 13 tagszervezetből álló munkavállalói érdekképviselet.

Csöti Csaba elmondta, hogy a SZEZ június 28-án megrendezett kongresszusán egyedüli indulóként választották a szakszervezet elnökének. Hivatalosan július 1-je óta tölti be a SZEZ elnöki posztját, megbízatása 2023-ig tart. Korábban Földi András állt a SZEZ élén, idén azonban már nem jelöltette magát.

Ülésezett a Szaporítóanyag Terméktanács

Május 10–11-én, Sárváron tartotta ülését és szakmai konferenciáját az Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Terméktanács.

Az első napon a terméktanács választmányja ülésezett, majd sor került a szakmai konferenciára.

Az előadások után a résztvevők Rábaközi citera és népdalcsokor bemutatót hallhattak a Kenderkőc együttestől.

Másnap szakmai terepi program keretében megtekintették a NAIK-ERTI Bajti Csemetekertjében a nyártermesztési kísérleteket és a nyárklón telepeket. A helyszínen a STHIL kisgépbemutatót tartott.

Ezt követően a Szombathelyi Erdészeti Zrt. szakembereinek közreműködésével a farkaserdei erdőtomb tölgygazdálkodásával ismerkedtek a résztvevők: „A felújítástól a véghasználatig” címmel.

Búcsú a 149. vándorgyűlés résztvevőitől (Fotó: Z.Z.)

Viharkár a Városerdőn 2019 júliusában

Pillanatképek a DALERD „titkos” életéből

Városerdei hangulat

Vízparti „csendélet”

Készül a csatorna az erdő élő víznek

A megmentett régi kápolna (Fotó: Z.Z.)

A 149. vándorgyűlés egyik csapata a Tisza-grófok geszti családi fészkenél (Fotó: Z.Z.)

A DALERD egyik büszkesége a „fekete” dâmvad

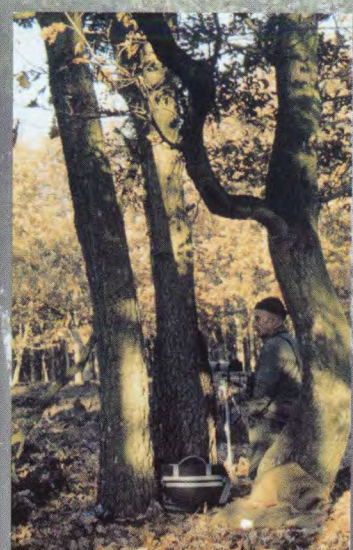
A bogrács magánya (Fotó: Z.Z.)

Ősszel Muzsikál az erdő

Folyik a veszélyelhárítás

Méla lesben a képvadász

Fotó: Puskás Lajos

Erdészeti és Faipari Híradó

XXIX. évfolyam
2019 • Különszám

Az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének Lapja

25 éves az EFDSZ!

Csak egy átlagos nap

A profiknak. Az új STIHL MS 500i-vel ugyanis a kemény munka sem jelent kihívást. Alacsonyabb súly, stabilabb, takarékosabb, környezetbarátabb működés. A világ első elektronikus befecskendezésű motorfűrésze. A legjobb teljesítménysúllyal rendelkező fűrész a piacon. Precíz működés, könnyű indítás, a lánc sebessége 0,25 másodperc alatt éri el a 100 km/h sebességet. Új korszak kezdődött a motorfűrészek történetében.

**STIHL MS 500i
motorfűrész**

ANDREAS STIHL KFT.
2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (+36-23) 418-054

Akciós termékek: stihlnemzedek.hu

Általános információk: stihl.hu

STIHL®

I. Országos Erdész Gyűlés

Budapest, 1993. február 24.

Az EFDSZ III. Kongresszusa

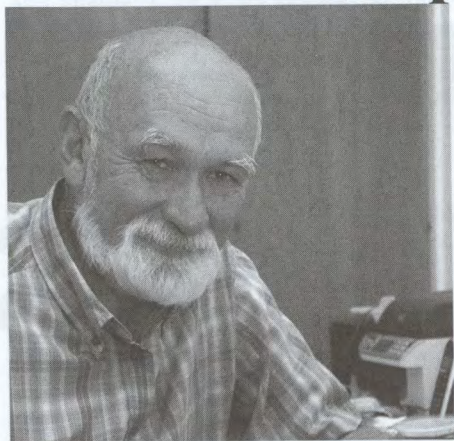
Budapest, 2004. március 3.

ForestPress fotó – Zétényi Zoltán

Visszapillantás

Előtte fekszik három kék szakszer-
vezeti tagkönyv. Mindháromnak
ugyanaz a lenini idézet van az első
lapján, amelyet, nyugodtan merem állítani
nem sokan olvashattak el, én sem. A tag-
könyv tulajdonosa a múlt század végén
elhunyt kolléga, Lány Géza erdőmérnök,
aki 1899-es születési évéből fakadóan
még Selmecen kezdetett és Sopronban
végezte el a főiskolát 1922-ben.

A megsárgult első tagkönyv 1951-ben
lett kiállítva, úgy, hogy 1948. évet jelölték
meg a tagság kezdő évének. A kiállító a
Magyar Közgazdász Szakszerveze-
tének Földművelésügyi Minisztériumi
Szakszervezeti Bizottsága. A tagbélyege-
ken előbb még rajta volt a „SZOT” felül-
nyomás, aztán már csak „szakszer-
vezet”, de a vörös csillag végig... A kezdeti
30–40 Ft körüli havi tagdíj 1957-ben egy-
szerre csak 1 Ft/hó lett. Forradalmi tevékeny-
ségéért rúgták ki. (Annyit kell hozzáten-
nem, hogy ismert, sőt megbecsült emberről
van szó, többek között ő volt az újrainduló
Erdészeti Lapok főszerkesztője 1948-ban,
sőt később az Egyesület elnöke is.)

Lány Géza 1989-ben még fizette a
nyugdíj utáni tagdíját az akkori Mező-
gazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók
Szakszervezetének.

Mit gondolhatott Lány kolléga a
szakszervezetről, miért maradt hűséges
nyugdíjazása után is évtizedekig, sőt a
rendszer váltásig? Az Erdészeti Lapokban
megjelent indító cikkében (Zászlóbontás),
ír a háború előtti erdőörök és munkások
érdekeinek védelméről.

Én hogy voltam a mozgalommal?
1963-ban, technikai gyakorlatok fel-

vételemnél léptettek be a szervezetbe a
Budapesti Erdőgazdaságnál, de már a
Gödöllői Erdő és Vadgazdaság bocsá-
tott utamra, Sopronba. Az első munka-
helyen, egyetem után az ERDŐTERV-
nél, már az elején megkeresett „Pöcke”,
Keszthelyi Jenő, akkori bizalmi, hogy
lépjünk be. Beléptünk, nem is gondol-
kodtunk rajta. Ugyanígy beléptünk az
Egyesületbe is. Nem jutott soha eszem-
be, hogy mennyibe kerül ez nekem.

Akkoriban a szakszervezet és az egye-
sület szervezett programokat, melyet a cé-
gek finanszíroztak. Mindenesetre – mint
Mikulás – én osztottam a csomagokat.
Megalapozva ezzel a bizalmiságomat,
„mozgalmi előmeneteltem” amikor már
hozzám fordultak a kollégák, intézném el...

Ha ez volt a „gépszíj”, akkor vállá-
lom... Az „ideológia” persze mindenütt
jelen volt. De volt jutalom április 4-én,
november 7-én, meg kirándulás, nyug-
díjas találkozó. Május 1-jén felvonulás,
sör meg virsli... Igazán persze az számí-
tott, hogy együtt vagyunk.

Nem a nosztalgia miatt írom le eze-
ket a „mozgalom” egykori minden- és
ünnepeiről, hanem mert egyértelmű:
mostanra szinte minden megváltozott.
A szakszervezet kívül került a magánszfé-
rából, de még sokszor a munkahelyiből is.

A rendszerváltás után valóban szükség
volt egy kis szabad levegőre, de ez nem
csak tisztulást hozott. Azt én nem tudha-
tom – kis ember voltam –, hogy ki meny-
nyit vett ki a közös vagyonból és azt sem,
mennyit tett hozzá, így szépen erodáló-
dott a magyar szakszervezeti mozgalom,
melynek a háború előtt pedig szép hagyó-
mányai voltak.

Akkori tagjaink közül sokan a válto-
zás minden baját a szakszervezetek veze-
tőinek nyakába varrták. A mi szakszerve-
zetünk is elsősorban azért kezdeményezte
a kiválást a SZOT utódjából. Ma egyre
többen mondják azt, hogy fel kell támad-
ni ebből a „csipkerózsika álm”-ból, mert
keményedik a helyzet.

A most megjelenő kiadványunk célja
a visszatekintés mellett a nagy társadalmi
mozgások és a mi kis világunk – a magyar
erdészet és érdekvédelmünk – tükrét tar-
tani az olvasó elé. Hátha még lehet tanulni
belőle!

Dudás Péter

Tartalom

Visszapillantás 1

Szép idő volt, jó idő volt... 2

Miként látták a szemtanúk? 11

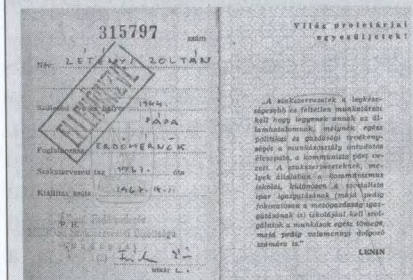
Szabados János: Az erdőgazdálkodás
átalakulása 11

Egy szemtanú emlékei 14

Az erdészeti érdekvédelem
szerves fejlődése 15

Humán- és szociálpolitika
1945 után 16

Számvetés és jövőkép 20

Krónika/Hírek 24

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI HÍRADÓ • XXVIII. évfolyam 2. szám • **Kiadja** az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete
• 1146 Budapest, Thököly út 58–60. • Tel.: 331-4369 • Fax: 331-9455 • E-mail: 2016efdsz@gmail.com • **Szerkesztőbizottság:**
Dudás Péter elnök, [dr. Király Pál], Nagy László munkatárs, Zétényi Zoltán főszerkesztő • **Címlapon:** Antall József miniszter-
elnök, Szabó János földművelésügyi miniszter, MTI fotó – Soós Lajos; Herczeg Miklós EFDSZ főtktár, Barta László elnök,
fotó: Zétényi Zoltán • **Nyomda:** Agroinform Kft. • Budapest, Angol u. 34. • Felelős vezető: Bolyki István ügyvezető igazgató • A lap
negyedévenként jelenik meg • Hírláparusi forgalomba nem kerül • Terjeszti az EFDSZ

Szép idő volt, jó idő volt...

Akik átérték a rendszerváltozás idejét, eseményeit, többnyire ambivalens érzésekkel emlékeznek az akkor történetekre. Vagy azért, mert túl soknak tartják a változásokat, vagy ellenkezőleg, túl kevésnek.

Akkor lássunk egy kissé részletesebb visszatekintést a szakma akkori helyzetére, állapotára!

Mi történt házuk táján, nem sokkal a rendszerváltozás után?

A szakma akkori állapotáról Madas Lászlónak, az Erdészeti Lapok 1991.7–8. számában olvasható „rendszerkritikus”, az „A magyar erdészeket izgató néhány kérdésről” című tanulmánya adhat eligazítást.

A mintegy 15 oldalt kitevő nagy tanulmány erdészettörténeti alaplunka.

„Ismét kizöldültek a magyar erdők, mint néhány ezer esztendeje minden tavasszal, és ha nem történik valami előre nem látható katasztrófa, akkor mindez megismétlődik talán az „örökkévalóságig” – fogalmaz emelkedett stílusban. – Ne feledkezzünk meg erről, ha a „történelmi pillanatokban” mindig felbukkanó leggyötrőbb kérdésekre keressük a választ. Mi lesz velünk? – teszi fel a kérdést Madas.

„Vegyük számba, mit tettek az erdészek három – a mai sorsfordító időkhez hasonló – alkalommal: 1867-ben, a kiegyezés után, 1920-ban, Trianon után és 1945-ben, egy veszített háború után. Idézzük meg az első esetben Bedő Albertet, a másodikban Kaán Károlyt, a harmadikban Barlai Ervint, akik mindháman a maguk idejében az államerdészet vezetői voltak.”

Mi most a II. világháborút követő idők és a rendszerváltozás éveit idézzük a tanulmányból.

„A közel 1 millió ha állami erdő kezelésére a kormányzat 1945 decemberében létrehozta a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek (MÁLLERD) szervezetét, melynek ügyvezető igazgatója Barlai Ervin lett, a legsokoldalúbban képzett, nagyműveltségű, kitűnő szervezőképességű szakember. A MÁLLERD vezetésének első és legfontosabb lépése az volt, hogy az államosított erdőkkel együtt minden erdészeti alkalmazottat – erdőmérnököket, erdészt, fizikai munkást – átvettek. Ennek az volt a felbecsülhetetlen értéke, hogy a gazdálkodás megindulásának pillanatában

az új szervezet rendelkezésére állt gyakorlatilag az ország teljes szakembergárdája, azzal a sokéves tapasztalattal, helyi ismerettel, mely az erdőgazdálkodásban pótolhatatlan előnyt jelent. A MÁLLERD rövid idő alatt kialakította az államerdészetben már a múlt század óta jól működő szervezetét (központ-erdőigazgatóság-erdőgondnokság-erdészkerület), egységes irányítás alá vonta a legkülönbözőbb nagyságú, minőségű, tulajdonságú erdőket. A költségvetési rendszer jól átlen-dítette az új szervezetet a megindulással járó nehézségeken.” (Madas A. 1978.)

„A magyar munkaerő-gazdálkodás szempontjából a módszeres erdőgazdasági terv kibontakozása ugyancsak mérhetetlen jelentőségű volna. Ha állandó foglalkoztatást tudunk teremteni megfelelő szociális színvonalon, akkor egyre növekvő mértékben jelentkezik majd a munkaerő-kínálat az erdészeti üzemeknél. Állandó és szakképzett erdei munkásság toborzásával pedig számíthatunk azokra a falusi rétegekre, amelyek kirekedtek a földreformból.

Röviden felvázoltuk a követendő erdőgazdaság-politikai irányelveket. Csak azokra a problémákra akartunk rámutatni, amelyeken a legsürgősebben segíteni kell, amíg véglegesen nem lesz késő. A feladat olyan nagy, hogy ahhoz az egész magyar társadalom támogatása szükséges. Ezt kérjük és reméljük, hogy meg is szerezhetjük.”

„A MÁLLERD 11 erdőigazgatósága, 275 erdőgondnoksága, valamint fűrészüzemai kiválóan szervezték meg a nemzetgazdálkodás, valamint a lakosság – akkori viszonyai közötti – lehetséges ellátását,

megszüntették az illegális fakitermeléseket, fokozatosan korlátozták a fakereskedők vállalkozói termeléseit. A túlhatalmat ellensúlyozására 2 millió m³ körüli szintre csökkent a fahasználat, 116 000 ha erdőfelújítást végeztek, évi átlagban 50%-kal több mesterséges erdő létesült, mint a háború előtt, a csemetekertek területe 635 ha-ról 1110 ha-ra növekedett. Közben megvalósult a faipari üzemek államosítása és a termelés beindítása is.” (Madas A. 1978.)

„Az erdészek számára békésnek tűnő biztos fejlődés azonban nem tartott sokáig. A megalakult pártállam 1949-ben megszüntette a MÁLLERD-et, Barlait idő előtt nyugdíjazta. Barlai Ervin erdőgazdaság-politikai irányelvei azonban beépültek az egymás után következő tervtörvényekbe, és a folyamatosan megjelenő további minisztertanácsi és egyéb rendeletekbe: I. Hároméves Terv (1947. évi XVII. tc), I. Ötéves Terv (1949. évi XXV. tc), 1040/1954. M.T., 009/1955. M.T., 3054/1. 17. – 1956. Korm. hat., 1/1966. FM, PM. rend. stb. Gazdaságpolitikai irányelvei ma is élnek.”

„1991. Sorsfordító időkkel élünk. A rendszerváltás, a napjainkban zajló politikai, gazdasági és társadalmi útkeresés az erdészettársadalmat is érzékenyen érinti. Még nem tűnt fel olyan markáns vezéralak, aki nagy hozzáértéssel felmérné jelenlegi helyzetünket, biztos ítélettel meghatározná az új helyzet erdészeti politikáját, és praktikus politikai érzékkel, egyéniségének tekintélyével, megingathatatlan állhatatossággal a kibontakozás és a fejlődés útjára igazítaná erdőgazdálkodásunkat. – Remélhető, hogy itt van

köztünk az elhivatott ember, csak meg kell találnunk, és aztán egységesen mellé kell állnunk, hogy sikeresen küzdjön a számunkra legfontosabbért: erdeink jövőjéért. Addig azonban megkíséreljük egyes szakemberek, kisebb alkotóközösségek véleményeiből, elemzéseiből, javaslataiból, publikációiból összeállítani mindazt, amit az erdészeknek most tenniük szükséges. Hatalmas ismeretanyag gyűlt össze az elmúlt 45 esztendő alatt. Ezt kell átrostálnunk, hogy a hiteles elváljék a hamistól, a pillanatnyi a maradandótól, a fontos a mellékestől, az érvek a közhelyektől, az egyéni ambíciók a társadalmiától.”

„A fakitermelés, illetve a véghasználat vonatkozásában a terv szerinti gazdálkodás követelménye jelenleg jóformán teljes egészében tisztázatlan. Ez az oka annak, hogy a valószínűsíthető és évek óta tartó minőségi túlhasználatnak nem lehet elejét venni, s ez az oka annak is, hogy a sajtó (Világgazdaság, 1988. január 7.) az 1986–87. évi KNEB-vizsgálat adataira támaszkodó azon megállapítását, mely szerint: 'Az erdőgazdálkodás alapvető jellemzője... a tervszerűtlenség' nehézz megcáfolni.

A természetes felújítás alapja a jól feltárt erdő, de az évtizedekig tartó munkát nem lehet az 'utcaról behívott' munkaerővel elvégezni, ahhoz olyan szakmunkásállomány kell, amelyik az irányító döntéstől a kíméletes közelítésen át szinte a tenyerén hordja a fát a hozamterület széléig, olyan emberek kellene ide, akik valósággal együtt 'lélegeznek' az erdővel. Ha még hozzá vesszük mindehhez, hogy a természetes felújítás egységárai azonosak a mesterséges felújítás egységáráival, holott belterjessége miatt lényegesen nagyobb egységár-többlettel kellene honorálni, akkor – álszent módon – ne csodálkozzunk azon, hogy a magról történő természetes felújítás aránya az 1976. évi 17%-ról 1985-ig 10%-ra csökkent, a mesterséges felújítás ugyanezen idő alatt 64%-ról 56%-ra, és a sarjjal történő erdőfelújítás 19%-ról 34%-ra nőtt az üzemtervi előírások ellenére.”

Eddig a nagy tekintélyű szakember tanulmányából vett idézet. Mind a MÁLLERD korára, mind a rendszerváltás idejére vonatkozó megállapításai alapvetőek.

Mivel a szakszervezet nem önmagában létezik, folytassuk visszaemlékezésünket a munkaadók, az állami szereplők akkori helyzetének áttekintésével, az akkori hangulat földidézésével. Erre kiváló

lehetőséget kínál az a nagygyűlés, amelyet az agrárminisztérium nagytermében rendeztek a miniszterelnök részvételével.

A Földművelésügyi Minisztérium Színháztermében került sor az I. Országos Erdész Gyűlésre.

Mátyás Csaba, az MTA Erdészeti Bizottságának elnöke szerint „szakmánk életében korszakos vízválasztó lehet”. Ennek a fogalmazásnak az adott alapot, hogy az alkalmon részt vett Antall József miniszterelnök is.

A következőkben részleteket adunk közre a gyűlés jegyzőkönyvéből.

„Budapest, 1993. február 24.

Az MTA Erdészeti Bizottságának kezdeményezésére került megrendezésre az I. Országos Erdész Gyűlés, melynek rangját kifejezte az a tény is, hogy dr. Szabó János földművelésügyi miniszter úr, a beiktatását követő napon hivatalosan itt, az erdészek körében szerepelt először, s a fővédnöki tisztet maga dr. Antall József miniszterelnök úr személyes jelenlétével és előadásával vállalta.

„Ma, amikor a világ erdőterülete 15,4 millió hektárral csökken évente, jó érzés ahhoz a földrészhez tartozni, ahol gyarapszik az erdő. Ennek köszönhető az is, hogy erdész szemmel visszatétele, összességében emelt fővel vizsgálhatjuk az elmúlt négy évtizedet is. Mindezekkel együtt azonban, sorra kell vennünk azokat a problémákat, amelyek nem hagyják nyugodni szakmai lelkiismeretünket.

Nem kisebb jelentőségű ügyben ült össze a magyar erdészetért felelősséget érző 317 szakmabeli és szakmán kívüli, mint javaslatot tenni az erdészetben bekövetkező rendszerváltás súlypontos kérdéseire:

- a magyar erdészet legfelsőbb vezető szervezetére
- az állami erdők jövőbeni térfoglalására, kezelésére
- a tulajdonváltással összefüggő erdészeti problémák megoldására.

Az I. Országos Erdész Gyűlésen elhangzottak hiteles közreadása segítse elő azok számára is az erdészegység megőrzését, szakmánk előbbre vitelét, akik nem lehettek jelen ezen a rangos rendezvényen” – fogalmaztak a szervezők.

„Az MTA Erdészeti Bizottsága képviselőjében és erdőmérnök társaink nevében tisztelettel felkérjük, hogy vállalja el a reményeink szerint még február hónapban

Erdőfelújítás a Kiskunságban – MTI fotó

megtartható Országos Erdész Gyűlés védnöki tisztjét.

Ha ez, az országos gyűlés létrejöhet, az annak a bizonyítéka, hogy szakmánkat – az erdészet jövőjét tekintve – most első ízben szólítja meg a Kormányzat.

Miniszterelnök Úr védnöksége előre fel nem mérhető mértékű jó hatással, reménnyel, hittel töltene el a magyar erdőmérnökök.

Megértésében bízva, támogatását remélve, tiszteletünket jelentjük.”

Így szólt a szervezők meghívó levele dr. Führer Ernő, az MTA Erdészeti Bizottság titkára és dr. Mátyás Csaba MTA Erdészeti Bizottság elnöke aláírásával.

A miniszterelnök pozitív választ adott az alábbiak szerint:

„Örülök elhatározásuknak, az Országos Erdész Gyűlés megszervezésének. Köszönettel elfogadom felkérésüket a védnöki tisztségre.

Bízom abban, hogy az Erdész Gyűlés hozzájárul e nagy múltú és nemes szakma megújulásához, az erdőgazdálkodás problémáinak megoldásához, a jövőt szolgáló változások meggyorsításához.

Előre is kérem megértésüket, hogy igen zsúfolt hivatali programom miatt a személyes találkozásra csak rövid időtartamra lesz módom a rendezvényen.”

A meghívókat Dauner Márton, az FM Erdészeti és Faipari Főosztály vezetője adta ki:

„A Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága és a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Faipari Főosztálya kezdeményezésére ORSZÁGOS ERDÉSZ GYŰLÉST tartunk.

Az I. Országos Erdész Gyűlés témája:
Az állami erdészet jövője

Helye: Földművelésügyi Minisztérium
Bp., V. ker. Kossuth Lajos tér 11.

Időpontja: 1993. február 24. (szerda)
de. 10.00 óra

I. Országos Erdész Gyűlés fővédnöke: Dr. Antall József miniszterelnök, aki a gyűlést megnyitja és bevezető előadást tart.”

A megnyitót dr. Mátyás Csaba, az MTA Erdészeti Bizottságának elnöke tartotta:

„Engedjék meg, hogy valamennyiünk nevében megkülönböztetett tisztelettel és nagyrabecsüléssel köszöntsem körünkben a Magyar Köztársaság miniszterelnökét, dr. Antall József urat és dr. Szabó János urat, földművelésügyi minisztert, valamint minden tisztelt meghívott vendégünket.

Azt hiszem, nem szorul különösebb bizonyításra, hogy ez a mai összejövetelünk – éppen magas vendégeink jelenléte miatt – szakmánk életében korszakos vízválasztó lehet. Tény, hogy az országos átalakulási folyamat sodrában szakmánk nagyon sajátos helyzetbe került, amiből már csak kormányzati beavatkozással lehet kilendíteni. Szerencsésnek kell ítélnünk azt a körülményt, hogy kormányzatunk egy esetleges beavatkozásra vonatkozólag tájékozódni kíván a szakmában legilletékesebb személyek körében arról, hogy mi volna a megfelelő megoldás, és természetesen arról is, hogy ez a szakmai kör képes-e és hajlandó-e ezt a megoldást támogatni. Ez a mai összejövetelünk célja.

Kartársak! Akkor, amikor országosan azt tapasztaljuk, hogy az erdők ügye, az erdők jövője iránt olyan társadalmi érdeklődés nyilvánul meg, mint még soha ebben az országban, sajnálatos módon azt is látnunk kell, hogy szakmánk presztízse folyamatosan csökken. Csak egy példát mondok: Egyetemünkön az erdész pályát, az erdőmérnöki hivatást választó fiatalok száma és színvonala olyan mélyre süllyedt, mint még soha, nem merem megmondani, hogy hány ponttal vettünk fel tavaly hallgatókat. Az okokat hosszasan lehet sorolni, a gazdálkodó szervek gazdasági és szervezeti szétzilálódása, az Erdőfenntartási Alap szétesése, a nyilvánosság előtt szűnni nem akaró újra és újra kiújuló viták a vízügygel, a természetvédekkel, és nem utolsósorban a vadászokkal. Mindez az erdészkép elbizonytalanodásához vezet. Mindezek nagyon fontos kérdések, én mégis azt kérném, hogy a mai napon elsősorban az erdőgazdálkodás, és azon

belül az államerdészet jövőképét, illetve szervezeti hovatartozását vitassuk meg. Ha azon a véleményen vagyunk, hogy az Állami Vagyonkezelő Rt.-nél tartamosan nem biztosítható a kor követelményeinek megfelelő erdőgazdálkodás, azon belül az államerdészet szakmai irányítása, hogyha azon a véleményen vagyunk, hogy a rövid és hosszú távú érdekek, a gazdasági és a társadalmi érdekek ezen a módon, ebben a konstrukcióban nem oldhatók meg tökéletesen, akkor most itt az alkalom arra, hogy a megoldást fölállaljuk.

Ezen bevezető gondolatok után felkértem Miniszterelnök Urat, hogy megnyitó beszédét szíveskedjék megtartani.”

Mátyás Csaba akadémikus a szakma eleve nébe vágott a legégetőbb gondok és konfliktusok felsorolásával.

Lássuk, miként szolt hozzá a vitához a miniszterelnök!

„Elnök úr, Miniszter úr, Hölgyeim és Uraim!

Először is köszönetet szeretnék mondani a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottságának a megtisztelő felkérésért, a meghívásért és azért, hogy a mai napon Önök előtt szólhatok, és hogy az erdészet ügyét és – nagyon széles értelemben véve – az ehhez kapcsolódó járulékos elemeket is tartalmazó erdészeti politikát e körben megtárgyalják, és minderről e magas szakmai fórum, e magas grémium állást foglaljon, nyilatkozzék, amit mi a kormányzati politikában figyelembe vehessünk, és a kormányzati politikába beiktathassunk. Egy politikusnak, egy ilyen magas szakmai, szakági kör előtt szólni mindig nehéz, és mindig felelősségteljes. Többféle lehetősége van. Az egyik kötelességünk mindig az, hogy megvilágítsuk az általánost és a nagy összefüggéseket, amin belül elhelyezkedik az ágazat, a másik pedig, hogy az egész ügyet, a jó értelemben vett nemes ügyet szolgálni tudjuk, és ebben együttműködési ajánlatot tegyünk a szakmának, és szoros együttműködést építsünk ki. Egy politikus, amikor beszél, pláne, ha a sors úgy hozta, hogy miniszterelnöki beosztásban van, akkor köteles bármiről hirtelenjében szólni tudni. Apponyi Albert, aki a nagy magyar szónokok egyike volt, azt mondta, hogy ott kezdődik a politikus vizsgálja, ha azt mondják neki: Írógép, és nem tud 25 percen keresztül az írógép művelődéstörténeti, a civilizáció megújódását hozó jelentőségét elmondani, (akkor még ez újdonság volt), és nem tudja ennek politikai, közgazdasági jelentőségét és jö-

vőképét felvázolni, akkor ne vállalkozzék erre a szakmára. Ez az egyik lehetőség.

Én nem ezt az utat szeretném most választani, mert sokkal közelebb áll hozzám az agrárpolitika és mindaz, ami ezzel összefügg, semhogy most csak egy szónoki fordulatként, vagy egy szónoki produkcióként kívánnék Önökkel erről beszélni. Először is szeretném leszögezni azt, hogy az erdő, amelyik a természet csodálatos adományaként nemcsak a szakembereknek, hanem mindnyájunknak felemelő érzést, jobb közérzetet ad, egyszerűen az életünk része, s nyugodtan mondhatjuk, alapvető életfeltételünket jelenti. Az erdő mint élettani egység szinte tudományos szempontból olyan együttest képvisel, ami a természettudományok és az alkalmazott tudományok szempontjából – azt hiszem, hogy a Tudományos Akadémia illetékes bizottsága előtt ezt nem kell bizonyítani – különleges helyet foglal el, komplex tudományként is, és mindazokban a dimenziókban, amikre még kiterjed. De ez államigazgatási szempontból, közgazdasági szempontból, környezetvédelmi és természetvédelmi szempontból, vagy akár a faipar szempontjából olyan területet jelent, amiről minden körülmények között külön is szólnunk kell.

Amikor erdészetről beszélünk tehát, akkor nemcsak erről a tudományos fogalomkörrel kell beszélnünk, hanem mindazokról a gyakorlati kérdésekről, amelyek ehhez szervesen kapcsolódnak, a bevétel oldaláról, a gazdálkodás oldaláról és az emberi tényezők, humán tényezők szempontjából is kiemelkedő szerepet játszanak.

Miről is kell tulajdonképpen ebben az esetben beszélnünk? Az elsődleges, hogy maga az erdő és ami ehhez kapcsolódik, Magyarország számára, nyugodtan mondhatjuk, egyben egy történeti kategória. Magyarországon, ha végignézzük ezt az ezerszáz éves jelenlétünket, ezt az évezredes államiságunkat, akkor Magyarországon, az egykori történeti Magyarországon a királyi erdőknek, a kincstári erdőknek nyugodtan mondhatjuk, az egész ország történetét érintő és Magyarország benépesülése és gazdálkodása szempontjából kiemelkedő jelentősége volt. Azok a területek, a történelmi Magyarországon, amelyek később más demográfiai képet mutatnak, egykoron az Önök elődeinek, az erdészeknek a birtokában voltak, és ezek a hatalmas erdők voltak azok, amelyek egyrészt vonzották szomszédságunkból a lakosságot, másrészt azt az erdei életformát megteremtet-

ték, amelyik Európa történetében ember-eltartó képességével kiemelkedő szerepet játszott a középkortól kezdve. A másik, amiről szólni kell, nem akarván ennek részletes történeti kérdéseibe belebonyolódni, az, hogy Magyarországon az erdészet milyen vonatkozásban kapott európai mértékkel mérve is kiemelkedő szerepet.

Ez pedig a képzés, a jogszabályalkotás, amiben Magyarország elől járt. S természetesen az ehhez kapcsolódó vadászati stb. jogalkotások. Az egyik az MTA, és amikor e körben beszélek, erről nem lehet nem szólni. Az MTA megalapításakor kifejezetten humán és nyelvészeti jelleget kapott, ami szükségszerű volt a reformkorban, és az erdészet és azok a tudományok, amelyek ezt érintik, részben a Tudományos Akadémián, részben a Természettudományi Társulatban kaptak helyet. Amit ki kell emelni az Önök szempontjából, hogy a Selmechányai Bányászati Akadémiaként induló európai viszonylatban első és kiemelkedő felsőoktatási intézet éppen ekkor, a múlt században, tehát a reformkorban kiegészült az erdészeti felsőoktatással. Az erdészet Selmechányán felsőoktatási helyet kapott, együtt a magyar tudományos újjászüléssel, a természettudományok, akadémiai vándorgyűlések szellemével, és ez együtt ezzel a selmechányai felsőoktatási intézménnyel, amelyikben az erdészek nagyon gyorsan átvették azt a szellemiséget, amit a bányászok már előtte is képviseltek, ez az, amitől a magyar erdészet, a magyar erdőmérnökök, és általában ez az egész szakma nemcsak szakmai szempontból, tudományos szempontból, hanem emberi szempontból is egy olyan közösséget, olyan szolidaritási érzést tudott kitermelni, olyan hagyományokra tudott támaszkodni, amely éppen e múlt században megszülető erdészeti felsőoktatásban szerepet játszott. Ezt azért kell hangsúlyozni, mert összevetve a többi tudománnyal is fontosnak tűnik. Magam is felsőoktatás-történeti kutatásaim során, illetve az Akadémia 150 éves évfordulója alkalmából megjelent kötet lektorálása alkalmából szembesíthettem mindezeket az erdészet, és általában a tudománytörténet szempontjából. Akkor is feltűnt ez a kiemelkedő szerepe az erdésznek a magyar tudományos fejlődésben, hogyan értünk el ilyen jelentős eredményeket.

A másik a jogalkotás. A jogalkotásban nyilvánvaló, hogy az erdészet mindenkori a tulajdonjog szempontjából képviselt rendkívül fontos területet, speciális terü-

letet. E tulajdonjogi problémák, a birtoklással és a hasznosítással együtt, nyugodtan mondhatjuk, nemzetközi problémát jelentenek.

A MEDOSZ elnökségi ülésén – MTI fotó

A magántulajdonon épülő piacgazdaság az egyik oldalon, a másik oldalon éppen a kincstári erdők nagy hagyománya, az erdők egységes tulajdoni birtoklási, hasznosítási problémái jelentik azt a több száz éves problémát, amelyik ma is jelentkezik reflexszerűen itthon, de jelentkezik a világ bármelyik részén. Az erdész számára mindig könnyebbnek és rokonszenvesebbnek tűnhet a nagy egységben fenntartott, a kincstári állami erdők egységének fenntartásával a tulajdoni, birtoklási, hasznosítási kérdéseknek ilyen formában való kezelése. Ezen nincs mit csodálkozni, és mi nem is csodálkozunk, hogy ilyen igények, ilyen gondolatok felmerülnek. Ha a védelemre gondolunk, természetvédelemre és környezetvédelemre, akkor ez még erősödik, hiszen látszólag nincs egyszerűbb formája a védelemnek, mint ez a bizonyos központi tulajdonlás, ahol a központi tulajdonlásból minden levezethető. De egy történelmi korszakforduló a miénk, és az egész világban, ahol meg kell tudnunk különböztetni azt, hogy a közösség meddig mehet el, meddig mehet el az állam, hol jelentkezik az egyes személy, a köz- és magánérdek összeegyeztetési lehetősége. Ha mindezt figyelembe vesszük, akkor a tulajdonlást egyértelművé és világossá kell tenni. Mi az, ami kincstári, mi az, ami állami tulajdon volt és marad?

A másik kérdés, ami nem állami és kincstári tulajdon, világossá kell tenni a

megnevesítést, a magántulajdont, hiszen jogi szempontból nincs harmadik tulajdoni forma, csak magán- vagy köztulajdon. Azok a tulajdoni formák, amelyek akár szövetkezeti, akár egyéb társulási formában történnek, azok is magántulajdonú rendszert jelentenek. És ebben a tulajdoni kérdésben kell megtalálni a speciális területeken azt a formát, hogy a tulajdonlás mellett a birtoklás és hasznosítás korszerűen érvényesülhessen.

Nem kell példákat elmondani azokból az országokból, ahol több millió erdőtulajdonos van, mint Németországban. És mégis a birtoklás és hasznosítás már egy olyan közösségi szempontokat is figyelembevevő, egységes hasznosítási elveket biztosít a tervezéstől kezdve egészen a hasznosításig, amelyek a piacgazdaság körülményei között is igenis fenntarthatók. Tehát, ha különvesszük az állami és kincstári erdőkérdést, különvesszük a magántulajdonban lévő erdőket, ahol tulajdonjogilag a kép világos legyen, de a hasznosításnak és a kezelésnek pontosan körülhatároltnak kell lennie. Könnyű ezt történelmi tapasztalatok alapján is előírni, vagy történelmi tapasztalatok alapján is igazolni. Annál inkább, mert éppen Magyarországon az 1879. évi XXXI. 1. törvénycikket megelőzően éppen 1867 után rájöttek már arra, hogy az egykori úrbéres erdőket és a közbirtokossági erdőket nem szabad hagyni tovább osztani, mert szakmailag telepítési, tervezési szempontból és hasznosítási szempontból az erdősítés kárára történik. Ezért e vonatkozásban e nagy átfogó, előbb idézett Bedő-féle törvényt megelőzően már olyan törvények és jogszabályok születtek Magyarországon, amelyek éppen ezt a tulajdonlási és hasznosítási kérdést érintették. Tehát ez nekünk történelmi tanulság kell, hogy legyen, hogy az elaprózódás, a felosztás, a tulajdoni változás, a tulajdoni megnevesítés nem mehet a szakmai érdekek, a tervezéstől az értékesítésig terjedő folyamat kárára.

Amikor ezekről a tulajdoni kérdésekről beszélünk, akkor még arról is szólni kell, hogy milyen egyéb tevékenységi körök hárnak reánk, és milyen egyéb kérdésekre kell még figyelniünk. Természetesen világviszonylatban az erdő szerepe megnőtt. Az egész környezetvédelmi szemlélet tulajdonképpen a természetvédelemből nőtt ki, és érdekes módon (és ezt mindig érdemes megjegyeznünk), a világ egykor leginkább természetet pusztító, mert leginkább a természeti kincsek bővében lévő országokban, az Amerikai Egyesült Államokban

született meg. Ott, ahol az ipari civilizáció a természetet olyan mértékben pusztította, az erdőtől az állatvilágig, ahol a környezeti szennyezés olyan méretű volt, ott született meg a nemzeti park eszméje. Ott születtek meg a természetvédelmi területek. Ott született meg tulajdonképpen a környezetvédelemnek ez a szemlélete, ami azután később érvényesült Európa nyugati felében, az industrializálódott területeken, és máig nem következett be a természetet leginkább pusztító egykori Szovjetunió területén, ahol a környezetvédelem – hasonlóan számos keleti országhoz – az egykori keleti blokkban nagyon is hátul kullogott. Ezért, amikor valaki úgy akarja beállítani politikai szempontból, nem szakmai szempontból, hogy itt volt egy nagyszerű államszocialista rendszer, amelyik kielégítette azt a bizonyos központi reflexet, ami a királyi kincstári birtokoktól érvényesült, akkor nem szabad megfedkezni arról, hogy pontosan ezeken a területeken, ezekben az országokban volt a legpusztítóbb egyben a környezeti károsodás. Az egykori Szovjetunióban okozták a legnagyobb károkat, pusztítottak el erdőket, és folyik ma is, kérem, ez nincs megoldva. Ebből egy kicsit azért maradtunk ki, mert ezek a területek közelebb vannak a világ figyelméhez. De tudjuk azt, hogy a szomszédságunkban micsoda pusztítás folyt ezekben az időkben. Ismeretesek az európai egyezmények Strasbourgtól Párizsig, tehát most nem kell kitérni arra, hogy az erdészet, a környezetvédelem stb. európai egyezményei, az erdészeti világkongresszus 1991-ben milyen útmutató volt egész térségünk számára, és az egész szakma számára.

Ma Magyarország gyökeres átalakítás előtt és közepette van. Ha a tulajdoni kérdésekről beszélünk, akkor még arról is szólni kell, hogy a privatizáció ennek függvényében természetesen súlyosan érinti az erdészet struktúráját, súlyosan érinti azokat a szakmai szempontokat, amikről már szóltam, és mindez még súlyosabban jelentkezik Önöknél egyenként és személyenként. Néha egzisztenciális kérdéseket vet fel. Minden átalakulás sajnos ezzel jár, de ezeket a problémákat kell tudnunk kezelni, ezért vagyunk itt, és ezért kérjük az Önök tanácsait. 19 állami nagyvállalat privatizációja az egyik kérdés. Ez jelzi, hogy a privatizációs problémák hogyan függenek össze ezekkel az előbb említett szakmai kérdésekkel. Szólnunk kell arról, hogy Magyarországon 1,8 millió hektár teljes erdőterület, és ebből 1,3 millió hektár az állami erdőterület, ha jó

számokat írtak fel munkatársaim. Az állami erdők értéke, ez becslés, mintegy 300 milliárd forint, bár hivatalos értékelés e tekintetben nem történt. Ezeket érdemes most, amikor nemzetgazdasági szempontból nézzük, privatizációs szempontból, Önök által is véleményezni.

Mi, akiknek politikai döntéseket kell tudnunk hozni, tisztában kell lennünk azazal, hogy mindez valós-e, és kiállja-e a kritikát. Természetesen, amikor ezekről a bizonyos járulékos elemekről és irányokról beszéltem, akkor ez érinti a faiparral együtt az export-import kérdését is. Jelen ismereteink szerint a faexport értéke 20 milliárd forint körül van. A behozatal értéke mintegy 25 milliárd forint. Nyilvánvaló, hogy itt fafajták, minőségi kérdések merülnek fel. Amit igen nagy dolognak tartunk, és úgy érezzük, hogy érdemes róla beszélnünk, hiszen ez a költségvetést érintő kérdés: az 1993-as telepítési terv 3500 hektárt érint, a költségvetési törvényben 450 millió forinttal. Ha társadalmi és munkaerő szempontból vizsgáljuk, akkor egy olyan adat, amelyre érdemes felhívni a figyelmet.

A fagazdasági ágazatban jelen statisztikai adataink szerint 35–40 ezer között van a munkaerő létszáma. 35 és 40 ezer embernek a kenyeréről van szó, ebből kétezer erdőmérnök, és 5000 erdősztechnikus. Hozzávetőleges a statisztikai adat. Ebből világos, hogy szakmai, emberi, munkaerő szempontból is kiemelkedően fontos ágazatról van szó számunkra. Át kell tekinteni az erdőgazdálkodás struktúráját, intézményi és irányítási rendszerét az elmondottak alapján. Az a hagyomány, amit az 1879. évi Bedő Albert-féle törvény jelentett akkor, amelyik szinte szintézisbe hozta az egész addigi erdészeti jogalkotást, és máig hatóan meghatározta az erdészeti jogalkotást és az erdészet területén a politikai lépéseket, természetesen az új körülményekhez alkalmazkodva szintén jelzi, hogy minden átalakuló korszaknak ilyen nagy jogalkotásokra van szüksége. Fontos arról szólni, hogy a szövetkezeti átalakítások kiteljesítése a 19 állami nagyszervezetnek a biológiai alapokat is védő privatizációja után, az egységes állami erdőkezelés követelményének megfelelő szervezet jöjjön létre. Ezt az elmúlt esztendőben kormányhatározat írta elő, kidolgozásában a földművelésügyi tárca, az érdekelt tárcák együttműködése, különös tekintettel a Környezetvédelmi Minisztériumra is, természetesen szükséges. Kormányzati szempontból is át kell

tekinteni az erdőfelügyeleti, rendezési és szervezeti feladatokat. Nekünk külön is foglalkozni kell azzal a kérdéssel, hogy a központi irányításnak mi a formája. A speciális jellege, az átalakuló tulajdonviszonyok mellett, a parlamentáris kormányzás mellett azt is megvizsgálandóvá teszi, hogyan lehet érvényesíteni az egységes agrárpolitikán belül a különböző környezetvédelmi, természetvédelmi szempontok figyelembevételével egy minisztérium, egy kormányzati irányítás területén ennek a speciális területnek az irányító szerepét hogyan kell megalkotni.

Kormányzati szemszögből is nézve, nemcsak a szakma, az ágazat szempontjából, azt kell mondanom, és ezzel befejeztem a beszédemet, hogy mindig különbséget kell tenni, amikor valamit tudományos szempontból, akár egy ilyen élettani egységnek tekintünk, és onnan vizsgáljuk az egyéb ágazatokat, attól, amikor államigazgatási szempontból vizsgáljuk. Akkor nem mindig leegyszerűsítve kell nézni, mert az államigazgatásban mindig ellenérdekeltség van, és az ellenérdekeltség egyensúlya biztosítja a jó kormányzást.

Ez azt jelenti, hogy az erdőgazdálkodás és mindaz, ami a földművelésügyi tárcán belül érvényesül, az ennek az ágazatnak a központi felügyeletét, irányítását jelenti az előírt törvények szerint. A másik oldalon viszont igenis meg kell hagyni, és fontos szerepet kell, hogy játsszék a Környezetvédelmi Minisztérium, és nem lehet összevonni a kettőt, mert a kettő úgy viszonylik bizonyos értelemben egymáshoz, mint az építésügy és a műemlékvédelem. Nagyon fontos, hogy amikor az erdőgazdálkodás gazdasági szempontjai érvényesülnek egyik oldalon az agrárágazaton belül, akkor legyen egy másik érdekeltség is, mégpedig a természet- és környezetvédelem szemszögéből. Hogy ennek azután egy magasabb szinten, államigazgatási, kormányzati szempontból is egyensúlyban kell lennie, az természetes. De azt a szemléletet, ami szakmai szempontból nem egyedül az erdészet területén, de számos területen érvényesül, hogy amit mi szakmailag egyenként úgy érzünk, hogy összetartozik, azt államigazgatási és kormányzati szempontból is koncentrálni akarunk egy helyre, az egyáltalán nem biztos, hogy kormányzati szempontból helyes, mert éppen az ellenérdekeltség ellenőrző szerepét iktatja ki. Ez nemcsak erre vonatkoztatva, másutt is nagyon fontos, hogy mindig érvényesüljön. Nagyon jónak tartom azt kormány-

zati szempontból, hogy mindaz, ami e szakmával összefügg, az Önök emberi közösségével, az kormányzati szempontból, és államigazgatási szempontból megoszlik a Földművelésügyi Minisztérium, a Környezetvédelmi Minisztérium, bizonyos értelemben az ipari tárca felügyelő szerepe között. Ez azt jelenti, hogy kormányzati szempontból a minisztériumok tulajdonosi szerepe csökken, és itt lép be a tartós Állami Vagyonkezelő, az (ÁV Rt.) szerepe. Erről azt kell a törvény birtokában most már tudnunk, hogy egy holding, egy állami holding jellegű szervezet képes arra, hogy a minisztériumok kormányzati igazgatási feladatait tulajdonképpen biztosítva, ellássa azokat a feladatokat, amelyeket az államnak, mint tulajdonosnak piaci körülmények között el kell látnia. Tehát az átalakulásnak egyik nagy problémája, hogy a magántulajdoni rendszerben világos minisztériumi feladatköröket, világos kormányzati feladatköröket a totális államokban a minisztériumok, a kormányzati ágazatok mint tulajdonosok, magukhoz véve olyan szerepet játszottak, ami természetesen nagyobb hatalmat jelentett. De az új körülmények között,

Az egykori szakszervezeti könyvtár bejárata az Agrárpalotában

amikor egy piacgazdasági rendszerben kell gondolkodni, éppen azért hoztuk létre a tartós állami vagyont kezelő, természetesen kincstári vagyonkezelőt – az is egy külön kérdés, az állami és a kincstári tulajdonban lévő gyáraktól, üzemek, mezőgazdasági ágazatokig mind előttünk álló rendezendő problémák, egy ilyen átmeneti időszakban, mint ma Magyarországon van – mert gondoskodnunk kellett arról, hogy ami tartósan és feltételezhetően állami tulajdonban marad, az is gazdasági-pénzügyi szempontból úgy legyen kezelhető, mintha magántulajdont alkotna, és más országban magántulajdont is alkot. Tehát az adminisztratív és a túlzottan bürokratikus rendszernek a kiiktatását.

Ezért amikor Önök véleményét fognak mondani, (és ez nagyon fontos számunkra), ezekről a kérdésekről, akkor nem azt az egyedüli szakmai szempontot vizsgálják, hogy az erdő és az összes ehhez kapcsolódó – a vadgazdálkodástól a faiparig, idegenforgalomig, és minden más, ami hasznosítható ebben az ágazatban – az egy helyre koncentrálódjék, mert ha egy

helyre koncentrálódik, akkor pontosan ez a kormányzati kiegyenlítő szerep nem érvényesül, és az ellenérdekeltség hiánya tévútra vezet. Önök azt próbálják vizsgálni, hogy éppen a miniszteriális irányítás, a tulajdonosi rendszer, az előbb elmondottak alapján az állami tulajdontól a magántulajdonig ezen a területen, az erdészet területén hogyan kezelhető?

Végezetül annyit szeretnék mondani, hogy a kormány mindent elkövet annak érdekében, hogy azokat a jogalkotásokat, törvényeket és kormányrendeleteket, amiket még meg tud az elkövetkező időszakban hozni, e parlamenti cikluson belül, azt elősegítse. Ez vonatkozik természetesen a

élethez igazítani, hiszen ott nincs presztízskérdés, akár két hét múlva egy minisztertanács megváltoztathatja a kormányrendeletet, ha az hibásnak bizonyult. De ami a parlamenti törvényhozás procedúráján kell, hogy keresztülmenjen, az hosszadalmas. Ez tehát egy alapvető problémája az egész átalakulásunknak, hogy a jogállamiság őrzésében és védelmében úgy érezzük, hogy csak olyan módon felelünk meg a jogállamiságnak, ha mindent törvényhozási úton részleteiben akarunk szabályozni, és mindehhez jön az esetek jelentékeny részében még mindig megmaradt a kétharmados törvényalkotás, ami, tudjuk, hogy politikai szempontból is milyen nehézségeket jelent. A másik

oldalon viszont a jogalkotási törvénynek a megváltoztatása, az is kétharmados. A jogalkotási törvénynek a megváltoztatása, ennek a folyamatnak a gyorsítása, a kormányrendeletekkel való helyettesítése a részletekben viszont könnyen olyan politikai vádak vet fel, amelyek nemegyszer elhangoznak, hogy ez a kormányzat centralizáló szándékú, etatista, és mindent lehetőleg a kormányzat akar maga alá gyűrni. Éppen ezért már kész is a vád egy ilyen eset-

ben. Holnap majd meglátom a sajtóban, hogy kormányrendeletekkel akarjuk helyettesíteni a törvényt, és Magyarországot a rendeleti kormányzás sikamlós útjára akarjuk vinni. Szó sincs róla. Csak arról van szó, hogy ésszerűen kell gazdálkodni a jogalkotásban is a lehetőségekkel, mert a magyar átalakulást, a tulajdoni átalakulástól, a kárpótlástól kezdve, ahogyan végrehajtottuk, egészen a részletrendezésig, csak akkor tudjuk sikeresen végrehajtani, ha felgyorsítjuk a parlamenti jogalkotást, és ha ezt a jogalkotást tehermentesítjük bizonyos részletkérdésektől.

A parlament igenis rekordot döntött, igenis annyi törvényt hoz, mint kevés parlament. De így sem lehet ezt helyettesíteni, és az átalakulást ezen az úton végrehajtani, ha nem módosítunk a jogalkotási törvényen, a szemléletünkön, és ha a parlament nem törekszik arra a jövőben, hogy bizonyos törvényeket kivételes eljárással meggyorsítva hozzon meg.

A világon nagy jogállamokban is természetes, hogy szakmai törvényeket, bizottsági viták után nem bíznak többhetes

vitára, hanem gyorsan megalkotva máris a politika, a nemzetgazdaság szolgálatába tudják állítani.

Megköszönve figyelmüket és türelmüket, hogy mindezt meghallgatták, szeretném megismételni azt, amivel az elején is foglalkoztam, hogy az erdő, az erdészet és az erdővel foglalkozó ember szolgálja valóban az egész emberiséget, nemzetét. Ezen belül éppen a természet-hez való kötődése és Magyarországon a különleges tradíció következtében, ami Selmecbányáról elindulva Sopronban, és az egész országban kiterjeszkedve az erdészet, az erdészek szellemét kiterjesztette, az olyan többlet a magyar nemzeti gondolkodásban, olyan többlet a szakmai felelősségben, az országért való felelősségben, amire Önök büszkéek lehetnek. Őszintén örülnék, ha több olyan szakma lehetne, minél több olyan szakma lenne, ahol ez a belső kohéziós erő, ez az erkölcsi erő és ez a nemes értelemben vett küldetéstudat, ami áldozatokra képes, élne ugyanúgy, ahogy Önöknél. Ez az erkölcsi, szellemi és nemzeti töke, amit az erdészek jelentenek Magyarország számára, a gazdasági szempontok mellett, legalább olyan súllyal, az igazi, morális érték és morális garancia arra, hogy sikerülni fog együttesen végrehajtanunk nemcsak az erdők megmentését, nemcsak az erdőgazdálkodás megújítását, hanem ezt az egész programot, ami az önök szakmája, és az ország előtt áll.

Megköszönöm a megtiszteltetést, köszönöm Elnök úr szavait és sok sikert kívánok a tanácskozásukhoz és munkájukhoz.”

A miniszterelnököt követően a tárca-vezető, dr. Szabó János, földművelésügyi miniszter kapott szót.

„Tisztelt Miniszterelnök úr, tisztelt Elnök úr, tisztelt Országos Erdész Gyűlés!”

Úgy gondolom, illendő, hogy mint a tárca új vezetője bemutatkozzam, és pár gondolattal szóljak Önökhöz. Először is szeretném üdvözölni Önöket abból a nagyszerű alkalmából, hogy itt együtt lehetünk, és az erdészet jövőjével kapcsolatos kérdéseket megbeszélhetjük. Szeretném Önöket biztosítani arról, hogy teljes szívből és teljes erőmmel az erdészet ügye mellett állok, mert hiszem azt a bölcsességet, amit az egyik országgyűlési képviselő mondott el nem olyan régen a parlamentben, hogy a XXI. század legnagyobb értékei a tiszta víz, a jó levegő és a csend lesz. Ezek nélkül, illetve ezek az erdők nélkül – megítélésem

szerint – elképzelhetetlenek. Nemcsak mi jöttünk rá erre itt, Magyarországon, hanem rájöttek az egész világon. Szűkebb térségünket, Európát nézve szeretnék utalni arra is, hogy 1990-ben Strasbourgban valamennyi európai ország erdészetért felelős minisztere összejött, s ezen a megbeszélésen az erdészet jövőjét, az erdőhasznosítás, az erdőgazdálkodás kérdéseit vitatták meg, s ennek során arra a megállapításra jutottak, hogy az erdő olyan nemzeti, olyan egyetemes kincs az emberiség számára, amit minden körülmények között meg kell őrizni, hogy ne csak nekünk szerezzon örömet, ne csak nekünk adjon hasznát, hanem az utánunk következő generációknak is. Hogy ennek a kérdésnek milyen jelentősége van, szeretném továbbfűzni a gondolatot. 1993 júniusában az érdekelt európai miniszterek, a magyar érdekek képviselőiben már szerénységgem, Helsinkiben folytatni kívánják ezt a megbeszélést.

Felvetődött a javaslat, és erről szeretnék még szólni, hogy az új miniszter esetleg – mintegy gesztusként – adjon ki egy körlevelet, melyben elképzeléseit, bizonyos elkötelezettségét nyilvánítsa ki a szakma, az erdészet, az erdő iránt. Ezzel kapcsolatban végül is abban állapodtunk meg, hogy nem adunk ki ilyen körlevelet. Ezt azonban ne vegyék ünnepnévadásnak, mert én úgy gondolom, hogy miután az Országgyűlés az évi jogalkotási programjában szerepel az erdőtörvény megalkotása, ennek a tanácskozásnak rendkívüli a jelentősége, s helytelen lett volna ennek egy miniszteri körlevéllel elébe menni, és ezzel az Önök állásfoglalását esetleg befolyásolni. Itt a lényeg most az, hogy Önök hogyan látják a problémákat, mert több szem többet lát. Én abban bízom, és azt kérem Önöktől, hogy mondják el a gondolataikat, mondják el az elképzeléseiket, s a minisztériumnak és az annak élén álló miniszternek az lesz a dolga, hogy ezeket ötvözze, szintetizálja és a jogalkotás keretében valamilyen módon megjelenítse, és az Önök javaslatait az Országgyűlés felé tolmácsolja. Én tehát, úgy gondolom, hogy ez a gyűlés akkor végzi hasznosan a munkáját, ha Önök minél többen hozzászólnak, minél többen elmondják gondolataikat, minél többen elmondják, milyenek szeretnék az erdészet jövőjét látni. A magam részéről még annyit szeretnék hozzátenni, utalva a miniszterelnök úr beszédére, hála istennek, az erdészeti törvény úgynevezett feles törvény, ami azt jelenti, hogy az

országgyűlési képviselők, pontosabban az akkor jelenlévő képviselők 50 százaléka + 1 főnek a szavazata szükséges a törvény elfogadásához. Ilyen körülmények között, amit önök, ezen túlmenően a minisztérium, a kormány, majd végül az Országgyűlés és azon belül – remélhetőleg egybehangzóan – a koalíciós pártok képviselői eldöntenek, az minden valószínűség szerint a törvény erejére fog emelkedni. Tehát azt kérem önöktől, hogy mai munkájukkal legyenek segítségére ennek a jogalkotási munkának, mert ez végeredményében az Önök és az erdészet, az erdő boldogulását, illetve sorsának jobbra fordulását fogja eredményezni. Köszönöm szépen, hogy meghallgattak és munkájukhoz sok sikert és bátorságot, kitartást kívánok.”

A miniszter köszöntőbeszédét Führer Ernő, az MTA Erdészeti Bizottsága titkárának előadása követte.

*„Tisztelt Országos Erdész Gyűlés!
Igen tisztelt Miniszterelnök úr!”*

A Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága és erdőmérnök társaim nevében tisztelettel megköszönöm, hogy Miniszterelnök úr az első Országos Erdész Gyűlés védnöki tisztjét elvállalni szíveskedett.

Ennek az Országos Erdész Gyűlésnek a létrejötte annak bizonyítéka, hogy a Kormányzat – amely most első ízben szólítja meg ilyen szinten szakmánkat – felelősséget érez az erdők sorsáért, az erdészet jövőjéért. Miniszterelnök úr felénk megnyilvánuló, jelenlétével igazolt bizalma reménnyel, hittel tölti el a magyar erdésztársadalmat. Megerősít bennünket törekvésünkben, hogy ügyünket magunk képviseljük, annak megváltoztatásának helyes irányára magunk tegyünk javaslatot. Azért vagyunk ma itt, hogy szakmai elvárásokra tekintettel, az állami erdők kezelésének sorsában egyezsre jussunk.

Tisztelt Országos Erdész Gyűlés!

Az MTA Erdészeti Bizottsága 1992. szeptember 16-án és december 10-én az állami erdőgazdálkodás tárgyában állásfoglalást és határozatot hozott. A bizottság úgy ítélte meg, hogy az állami tulajdonú erdőkben a gazdálkodási tevékenység ellátására egy egységes állami erdészeti szervezet a legmegfelelőbb. Szakmai szempontok és a minisztérium asztalára több változatban letett átalakítási javaslatok figyelmen kívül hagyásával azonban a Kormány a 126/1992. számú rendeleté-

vel a 19 állami erdőgazdaság vagyonát az ÁVRt. kezelésébe utalta.

Az általános érvennyel kötelezővé tett részvénytársasági forma, amelyet a profitorientált ÁV Rt. kénytelen irányítani, óhatatlanul előtérbe helyezi a rövidtávú érdekeltség érvényesítését. Ezért nem tudja figyelembe venni, hogy: az erdővagyon jövedelemteremtő képességét elsősorban nem a piaci körülmények, hanem az ökológiai viszonyok és a biológiai törvények határozzák meg, és hogy az erdőnek vannak közérdekű, nem piacosiítható szolgáltatásai, mint pl. a levegő- víz- és talajvédelem stb.

Az állami erdők kezelését ellátó önálló, egymástól független részvénytársaságoknak – az erdővagyon alacsony tőkehozadéka miatt – nem fűződik érdekük az erdővagyon mennyiségének gyarapításához és értékének növeléséhez, hiszen ez hosszú távú befektetés. Az erdőgazdálkodás jellegzetessége továbbá az, hogy a hozadék idő előtti kivételével a jelenben kaphatunk nyereséget, a jövőben azonban a következő erdész generációk és a nemzetgazdaság számára helyrehozhatatlan kárt okozhatunk. Az ÁV Rt. irányítása alatt az erdőből nyert hozadék beleolvad az egyéb bevételekbe, és csak esetlegesen szolgálhatja az erdő céljait. A hosszú távú érdekek és a tartamosság elve ezért a pillanatnyi gazdasági sikerek miatt csorbát szenvedhetnek. A szakemberek, de elsősorban a vezetők megítélésének legfőbb feltétele ezen részvénytársaságok esetében valószínű, hogy az éves pénzügyi eredmény lesz. A kezelő részvénytársaságok értékelése is hasonlóan történik, és nemcsak a rájuk bízott erdővagyon szakszerű hasznosítása alapján. Elgondolkodtató az is, hogy Nyugaton, ahol a részvénytársasági formának évtizedekre visszanyúló hagyományai vannak, soha sem került sor az állami erdővagyon ily módon való kezelésére. Ez nálunk is csak a kincstári törvény megalkotásáig létező köztes megoldásként fogadható el.

Tisztelt Országos Erdész Gyűlés!

A közérdek és a szakmai szempontok, továbbá az ország gazdasági teherbíró képessége is azt támasztja alá, hogy az állami erdők kezelését egy egységes, magát költségvetési támogatás nélkül fenntartani képes, a piaci körülményekhez igazodó erdészeti szervezet végezze, amely a szakirányító és felügyeleti tevékenységet is ellátó Országos Erdészeti Hivatal keretében működjön. Így megvalósulhat az

oly régen vágyott szakmai önállóságunk. Egy olyan szervezet tehát, amely:

- az állami tulajdonú erdőkben folyó gazdálkodás jelenlegi szervezetéből, az erdészetekből és az erdőgazdaságokból, illetve a helyükbe lépő gazdasági társaságokból, azok érvényben lévő jogosítványainak meghagyásával kialakítható,

- révén az Országos Erdészeti Hivatal, az állami tulajdonú erdők esetében a tulajdonosi jogokat gyakorolja,

- képes az erdő erőforrásaival eredményesen gazdálkodni úgy, hogy az erdő hozadéka biztosan az erdőfenntartás és -nevelés céljait szolgálja,

- lehetővé teszi azt, hogy a sokoldalú társadalmi elvárások teljesítése, illetve kiegészítő állami támogatása hatékonyan valósuljon meg,

- módot ad arra, hogy az állam által jóváhagyott és a társadalom részéről elfogadott erdészeti politikát súlyánál fogva az ország összes erdőterületén érvényesíteni lehessen, és amelynek élén az államigazgatás szervezetében, erdészeti kérdésekben döntési jogkörrel felruházott erdész szakember áll.

Tisztelt Országos Erdész Gyűlés!

Az állami erdők önálló, egymástól független részvénytársaságok révén való kezeléséből adódó profitorientált, rövidtávú érdekeltség semmilyen törvényi szabályozással és a leghatékonyabban működő erdőfelügyelettel sem oldható fel.

Az egységes erdészeti szervezet bevezetésével:

- megvalósulhat nemcsak az erdész kerületek és az erdészetek, hanem az erdőgazdaságok szintjén is a mindennapos, nemzeti igényekhez igazodó szakmai irányítás és ellenőrzés,

- megszüntethető a szakemberekben kialakult egzisztenciális és szakmai

bizonytalanság, hiszen a gazdálkodó egységek (erdészetek, erdőgazdaságok) vezetőit, szakmai feltételek és emberi tulajdonságok alapján a tulajdonosi jogokat gyakorló Országos Erdészeti Hivatal vezetője nevezi ki és menti fel.

A szakemberek megítélése a gazdálkodás pénzügyi eredménye mellett a jó minőségű, de nem minden esetben jövedelmező szakmai munka alapján történik.

Tisztelt Kollégák, kedves Barátaim!

A miniszterelnök úr és a kíséretében lévő kormánytisztviselők, akik megtisztelték jelenlétükkel az első Országos Erdész Gyűlést, azzal a mandátummal vannak felruházva, hogy szakmánknak az átalakulás nehéz időszakában segítséget nyújtsanak. Számunkra ez a nap soha vissza nem térő alkalom. Ezért a felénk megnyilvánuló politikai akaratot és jó szándékot a szakmai szempontok meszeszemenő figyelembe vételével kötelességünk hasznosítani. Felelősségünk igen nagy. Ma az erdészet jövőjét is meghatározzuk akkor, amikor az állami tulajdonú erdők kezelő szervezetére javaslatot teszünk.

Antonius római hadvezér és politikus szavai jutnak az eszembe:

„Aki ugyanabban kétszer téved, mindig téved.”

Remélem, számunkra ez a megállapítás soha nem lesz érvényes. Köszönöm a figyelmet. Üdv az erdészeknek!”

Ezt követően az elnök szünetet rendelt el és elkészönt Antall József miniszterelnöktől, akinek kormányzati feladatai további jelenlétét nem tették lehetővé.

Visszatekintésünk zárásaként álljanak itt a felszólalók nevei:

A felkért hozzászólók közül Dauner Márton, akkori főosztályvezető, (FM Erdészeti és Faipari Főosztály) és Szabados János, portfólió igazgató (Állami Vagyonkezelő Rt.), Mayer Antal, nyugalmazott egyetemi tanár (Sopron), Schmotzer András elnök (Országos Erdészeti Egyesület), Pethő József igazgató (Szombathelyi Állami Erdőgazdaság), Tarján Lászlóné államtitkár (Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium), Kárpáti László igazgató (Fertő-tavi Nemzeti Park) tartott hosszabb korreferátumot.

A további hozzászólók a teljesség kedvéért:

Páll Miklós ny. főmérnök (Zalai EFAG), Rakk Tamás igazgató (HM Veszprémi Erdőgazdaság), Király László egyetemi tanár (Sopron),

Dobó István igazgató (Pilisi Állami Parkerdőgazdaság), Kovács Mátyás fő-

osztályvezető (KTM), Horváth Ferenc term. igazgató (Zalai EFAG),

Kollwenz Ödön ny. főmérnök (Pécs), Gordán Gábor erdészvezető (SEFAG), Steiner József igazgató (Miskolci Erdőfelügyelőség), Dobroszláv Lajos igazgató (Vértesi EFAG), Ott János üzemigazgató (Szilvásvárad), Timár György erdészvezető (BEFAG), Molnár Ákos erdészvezető (Sopron), Ormos Balázs igazgató (TÁEG Sopron), Kertész József alelnök (OEE), Várhelyi András sajtófőnök (Miniszerelnökség).

Ezután következett az állásfoglalás-tervezet vitája, majd elfogadták az I. Országos Erdész Gyűlés állásfoglalását.

Az I. Országos Erdész Gyűlés állásfoglalása

Az állami erdőgazdaságok gazdasági társaságokká alakulása lehetetlenné teszi a korábbi kormányhatározat végrehajtását az egységes államerdészeti szervezet kialakításáról.

Mindez fokozott felelősséget ró az erdők sorsát meghatározó folyamatok szereplőire, az illetékes intézményekre, hatóságokra, szervezetekre, döntéshozókra.

Az erdőgazdálkodás a fatermesztésen kívül több olyan közhasznú feladatot is magában foglal (természet- és környezetvédelem, rekreáció stb.), amely sajátos gazdálkodási eszközrendszert és szervezeti keretet követel.

Az állami erdők kezelésére megfelelő szervezeti keretek fokozatosan kialakíthatók. Ehhez nélkülözhetetlen a kormányzat intézkedése.

Az I. Országos Erdész Gyűlés javaslatai:

1. Az állami erdők egységét meg kell őrizni.
2. Az ország összes erdejére kiterjedő szakhatósági és igazgatási feladatok ellátására az FM-en belül létre kell hozni a szakmailag önálló Országos Erdészeti Hivatalt.
3. A tartósan állami tulajdonban maradó erdők tulajdonosi jogainak érvényesítésére egy olyan önálló, 100%-ig állami tulajdonú kezelő szervezetet kell kialakítani, amely az Országos Erdészeti Hivatal felügyelete alá rendelve működik.
4. A részvénytársasági formát átmeneti megoldásnak kell tekinteni.
5. Annak érdekében, hogy az állami erdők egysége megmaradjon, a már kárpótlásra kijelölt állami erdőkn túlmenően

en erdőt csak az új Országos Erdészeti Hivatal, illetve létrehozásáig a kijelölt illetékesek (FM, PM) egyetértésével, a mezőgazdasági területek (parlag) elfoglalása után lehessen kárpótlásra kijelölni. El kell érni az erdőt érintő kárpótlási eljárások során, hogy a föld aranykorona értéke mellett a faállomány reális értékét is figyelembe vegyék.

Budapest, 1993. február 24.

Nem tudom, az olvasónak föltűnt-e, hogy a gyűlésen nem esett szó a munkavállalókról és az érdekvédelemről, a szakszervezetről. Egyedül Schmotzer András egyesületi elnök említett egy – 1992. december 19-én szervezett megbeszélést, melyen – a szervezőkön kívül – részt vett a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága, az MDF szakértő köre, az Egyetem dékánja, az oktatás és kutatás képviselői, a szakszervezet és a MOSz is.

Ezek után lássuk mi a helyzet a szakszervezet háza táján!

A titkos össztitkári ülés Csorbán

Fedett helyen, fedett összefüvetelt tartott az Erdészeti Dolgozók Szakszervezete vezetői kara. A résztvevők megkapták a meghívót, elindultak a gyülekező helyre, közösen elutaztak a tett színhelyére, de még nem tudták, milyen történelmi esemény részesei lesznek. A szakszervezet felső vezetői, élve a szlovákiai lehetőséggel, egy kitűnő Magas-tátrai üdülőhelyre, Csorbára (Strba) szervezték meg azt a testületi ülést, ahol a szakszervezet önállósodásáról dönteni szándékoztak. Az ErFa Híradó akkori számában így győzték az eseményeket:

„Ülésezett az EDSZ össztitkári tanácsa Erdészeti és Faipari Híradó III. évfolyam 5–6. szám, 1993. június

Szlovák erdész kollégáink meghívására a Magas-Tátrában, Strba üdülőhelyen június 1-jén tartotta az EDSZ össztitkári értekezletét.

A testület elfogadta a szakmai szakszervezet alapszabályát, mely szerint a jövőben Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete (EFDSZ) néven, a MEDOSZ-ból kiválva, önálló jogi személyiségű szakszervezetként fog működni.

Az EFDSZ három tagozatot kíván létrehozni: az erdőgazdálkodási, az elsődleges faipari és az intézményi (költségvetési) tagozatot. A bírósági bejegyzés lapzártakor folyamatban van.

Fentieket a testület egyhangúlag megszavazta, majd a következő öt évre megválasztotta tisztségviselőit. Elnök: Barta László, elnökhelyettesek: Dudás Péter (ÉRSZ) és Rácz József (Felnémeti Fűrészipari Vállalat), ügyvezető Herczeg Miklós, a PEB elnöke: Kolozsvári Ákos.

A testület döntése, illetve ennek bejelentése érthetően igen nagy visszhangot váltott ki a MEDOSZ Szövetség bi-

zonyos köreiből, kezdeményezések történtek ellenlépésekre is, ezért lapunk következő számában a témára részletesen visszatérünk. A testület tagjai másnap egész napos szakmai programon vettek részt a Magas-Tátrai Nemzeti Parkban

(TANAP), ahol a szakszervezeti munka tanulmányozása mellett szakmai bemutatókon is tájékozódhattak az 1300 fős intézmény munkájáról. Az igen érdekes és hasznos program házigazdája, egyben útikalauza író, Iván Voloscsuk akadémikus, a TANAP igazgatója volt.

Este a csoport szálláshelyén a szlovák Erdészeti és Faipari Szakszervezet vezetőivel nyílt mód eszmecsere, tanácskozásra.

A harmadik napon rövid beszercebányai városnézés után érkezünk vissza Budapestre.”

Tehát, mint akik jól végezték a dolgukat, hazatértek, hogy másnap közöljék a döntést a MEDOSZ vezetőségével. A reakcióról majd később, Herczeg Miklós írásából adunk ízelítőt.

Miként látták a szemtanúk?

*Bár a nagy bölcsességek azt tanítják, hogy a szó elszáll, az írás megmarad, és az emlékezeti optimizmus sok emléket meg-
szépít, mégis, arra kértük kollégáinkat,
vessék papírra vagy mondják el, hogyan
élték át az erdészet és a szakszervezet
sorsfordító napjait, hónapjait.*

Szabados János erdőmérnök, aki az Állami Vagyongazdálkodási Rt. erdészeti portfolió igazgatója volt, dokumentumokra alapozva írta meg visszaemlékezését.

Fritsch Ottó erdőmérnök, erdőfelügyelő, erdőtervező az erdészeti igazgatásban szerzett több évtizedes tapasztalatokat. Ráadásul a szakmai érdekvédelemben vezető tisztséget töltött be, vagyis „alapembernek” számít.

Szabados János*

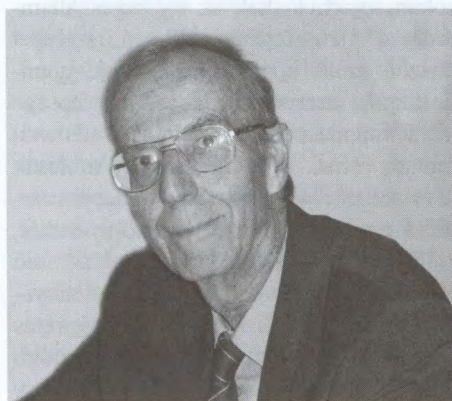
Az erdőgazdálkodás átalakulása – 1989–1995

Hérakleitosztól származik a sokszor idézett gondolat: panta rhei, azaz a világon minden állandó és örökös mozgásban van. Az egyetlen állandó a változás maga. A változás sebessége, intenzitása azonban nem állandó, abban nagy különbségek lehetnek. Mint a folyó, amelyik hol lassan, hol sebesebben hömpölyög, de néha nekifeszül a gátaknak és nagy örvénylessel rohan a medrében.

Érvényes ez a tétel a magyar erdészetre, az erdőgazdálkodásra is. 1989–95 között, a rendszerváltozás éveiben a szakmánkban is felgyorsult és turbulenssé vált a mozgás.

Ezekben az években nemcsak a partról szemléltem, hogy miként folynak az események, hanem magam is benne voltam az áramlásban. Ez lehetőség, de egyúttal kockázat is. Aki ugyanis a partról – a partvonalon kívülről – szemléli, az biztosan másképp ítéli meg az eseményeket, mint aki a sodrásban, sodródásban igyekszik a csónakot a felszínen tartani.

Sem a terjedelem, sem ennek a cikknek a megírására rendelkezésre álló idő nem teszi lehetővé, hogy tudományos igényű erdészettörténetet írjak. Csak arra vállalkozom, hogy a birtokomban lévő porosodó levelek, jegyzőkönyvek, a szakmai nyilvánosság előtt elhangzott

előadások, korabeli újságcikkek és más iratok között böngészve felidézzem ezt az izgalmas időszakot.

A padlásról előszedett dossziék címeit használok vezérfonalnak, és ebbe a logikába rendezem a mondanivalómat. Időrendben a legkorábbival kezdem.

Az MDF Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakértői Kollégium szerepe az átalakulásban

A Magyar Demokrata Fórum felkérésére Király László professzor vezetésével már 1989 tavaszától készültek szakmai állásfoglalások az erdészettel és vadgazdálkodással kapcsolatban. 1989 őszén létrejött az ún. szakértői kollégium, amelynek a választások előtt már 59 tagja volt. Az erdészeti igazgatás, erdészeti politika, oktatás, kutatás, az állami erdők és a magánerdők kezelésének szervezeti kérdései, a gazdasági szabályozás, a privatizálás, a természet- és környezetvédelem, vadgazdálkodás és PR területén alakultak szakértői munkacsoportok. A szakma minden ágából (oktatás, kutatás, minisztérium, erdőtervezés és felügyelet, természetvédelem stb.) csatlakoztak szakértők és szimpatizánsok, és az OEE is magas szinten küldött képviselőket.

Az erdészettársadalom sok kiváló és elismert szakembere kezdetektől igyekezett a szakmát foglalkoztató legfontosabb problémákat érthetővé tenni a politikusok számára és elérni, hogy a választási és később a kormányprogramban ezek megjelenjenek. Számtalan tanulmány, állásfoglalás, előadás, véleményezés született. Csak elismeréssel lehet adózni a sok lelkes, okos, önzetlen szándékú kollégának, akik ezeket az írásokat papírra vetették.

A sok befektetett munka, tudás és energia azonban nem hozta azt az eredményt, amit az 1993 őszére, a már 75 főre nőtt

tagság szeretett volna. A 75 főből csak 23 volt tagja az akkor már párttá alakult MDF-nek. Noha a Kollégium szakmai programját az MDF Országos Elnöksége elfogadta, a végrehajtás során abból szinte semmi nem valósult meg.

Nemcsak a mi szakmai közösségünk, hanem az MDF legtöbb műszaki és gazdasági kollégiumának szakértői is csalódással tapasztalták, hogy a pártpolitika nem a szakmapolitikákra építi a programjait, és a gyakorlati végrehajtásban azokat figyelmen kívül hagyja.

Közel 30 évvel az események után – több tapasztalattal a politika természetét illetően – talán ideje szembenézni azzal, hogy a csalódásokban nagy szerepet játszottak a rendszerváltozással kapcsolatos illúzióink is. Nem ismerjük a többpárti parlamenti demokrácia működésének prioritásait, és azokat a kényszerpályákat, amelyek meghatározták az első szabadon választott kormány mozgásterét.

De az is tény, hogy a kollégium 75 tagjának több mint egynegyede a későbbiekben vezető munkaköröket töltött be a szakma legkülönbözőbb területein. A legtöbben – egykori MDF-tagok is – kormányváltásokat „túlélve” tudtak az erdészeti ügyére hatást gyakorolni, szakmai tudásukat és tapasztalatukat a gyakorlatban is bizonyítani.

Lehet, hogy a konkrét kormányzati döntésekben nem köszöntek vissza a szakmai javaslatok, de – ha küzdelmek árán is – a végrehajtásban érvényesíteni lehetett a legfontosabb elveket.

Tulajdoni átalakulás, állami erdők kezelése

Az 1990-ben megalakult MDF-kormányban a földművelésügyi tárca (FM) és így az erdészeti is a Független Kisgazda és Polgári Párthoz (FKGP) került. A programjuknak megfelelően a legfontosabb politikai kérdés számukra a termőföld reprivatizációja, illetve a politikai alkuk után elfogadott részleges termőföldkár-pótlás volt. Ez a téma ugyan érintette az erdőket és így az erdőgazdálkodást is, de az erdészeti szakma jelentős részét leginkább foglalkoztató erdészeti politikai kérdés, az állami erdők ügye nem tartozott az FM prioritásai közé.

Az FM Erdészeti Hivatalban 1991-től készültek a vitaanyagok és előterjesztéstervezetek az egységes államerdészeti

*erdőmérnök

1984–91. – Pilisi Parkerdő, osztályvezető

1991–92. – FM. Erdészeti Hivatal, osztályvezető

1992–95. – ÁV Rt., Erdészeti Portfólió, igazgató

szervezet létrehozása ügyében. Az MDF Szakmai Kollégiuma és az OEE is kezdetektől részt vett a munkában. Még 1992 októberében is készült az Erdészeti Hivatalban olyan előterjesztés, amely ezt a koncepciót tartalmazta. Ez azonban már tárcaközi egyeztetésre sem jutott tovább. Ezen nem is lehet csodálkozni, hiszen augusztus 28-tól már törvény, illetve kormányrendelet írta elő az erdőgazdasági vállalatok részvénytársasággá való átalakítását. Erre határidőt is szabott a kormányrendelet. Vagyis a többi állami vállalattal együtt az erdőgazdaságok átalakítására is az általános megoldás vonatkozott, kizárva a költségvetési finanszírozás vagy egyedi törvényi szabályozás lehetőségét.

A jó hír az volt, hogy a törvény az erdőgazdaságokat a részben vagy teljesen állami tulajdonban maradó gazdálkodó szervezetek közé sorolta, vagyis a teljes privatizáció és így az Állami Vagyonügynökség (ÁVÜ) hatásköre alól „kimenekítette” a 22 állami erdőgazdaságot. Közülük 19 cég, valamint az ERDÉRT és a Faipari Kutató Intézet az újonnan megalakult Állami Vagyonkezelő Rt. (ÁV Rt.) tulajdonosi köré került. Három erdőgazdaság tulajdonosi jogát a Honvédelmi Minisztérium gyakorolhatta.

A szakma megosztottan reagált a fejleményekre. Az államigazgatási felügyelet alá vonás, az ÁVÜ közreműködésével, már korábban megkezdődött. A Vállalati Tanácsok által választott igazgatók közül többség leváltottak, és helyükre privatizációs biztosokat neveztek ki. Ez bizonytalanságot, ideiglenességet jelentett az erdőgazdasági szakemberek számára.

Ezért a felső vezetés megnyugvással fogadta, hogy szabályozott körülmények között és a korábbi területi hatáskörben, önállóan működhet tovább a cég.

A költségvetési formától sokan tartottak. Az Erdőfenntartási Alap továbbélésére számítva, legtöbbször működőképesnek tartották az önfinanszírozó erdőgazdálkodást, a meglévő területi felosztás szerint. A nagy szervezeti összevonásban (egységes államerdészet) ellenérdekeltek voltak. A középvezetők egy része is inkább a vállalkozói szemléletű erdőkezelés mellett állt, mivel kihívásként tekintettek a 80-as évek második felében már elterjedt piacgazdaságnak nevezett gyakorlatra. (Itt nincs mód annak kifejtésére, hogy a kvázi piacgazdasági tapasztalat – a kezelői jog tulajdonjogként való értelmezése miatt – nemcsak segítette, hanem gátolta is a szemléletváltást.)

Az akkoriban gyakran „tisztkarnak” nevezett erdészvezetők közül azonban sokan reménykedtek az egységes államerdészet létrejöttében. Ebben szerepet játszott az is, hogy az erdészetek, gondnokságok szervezeti és területi épsége az államerdészeti modellben érintetlenül maradt volna. A szakmai meggyőződésük – és sokan a tapasztalataik – alapján tartottak egy olyan érdekeltségi környezettől, amelyben a rövid távú profitorientáltság az erdő túlhasználatához, a felújítások elhanyagolásához vezetnek. Ezért a költségvetés – remélt – biztonságát tartották a legjobb megoldásnak. Az nem volt köztudott, hogy egy kormányhatározat már 1992 februárjában kimondta: az új szervezet kialakítására új költségvetési forrás nem igényelhető.

A hatóságoknál, az erdőtervezésben, a kutatásban dolgozó kollegák között is elterjedt az aggodalom, hogy a részvénytársasági forma nyereségérdekeltsége az erdők lerablására fogja ösztönözni a menedzsmentet.

Az erdészeti dolgozók között pedig az – a részben megalapozott – félelem terjedt el, hogy a gazdasági hatékonyság a létszám jelentős csökkentését vonja maga után.

Az erdőgazdálkodási tevékenységgel integrált fafeldolgozás szerepét illetően is megosztott volt a szakma. Az álláspontokat az határozta meg, hogy milyen műszaki színvonalon állt az üzem, milyenek voltak a piaci lehetőségei és a faipari tevékenység rövid távon előnyt vagy hátrányt jelentett-e az erdőkezelésre. A kincstári erdőkezelés hívei határozottan a faipar leválása mellett érveltek.

Az ellenzők el szerették volna érni, hogy a kormány az erdőgazdaságoknál halassza el az 1992. augusztusi vagyonpolitikai döntések végrehajtását a Kincstári törvény elfogadásáig.

1993. február 24-ére összehívták az I. Országos Erdészgyűlést. A meghívott szónok Antall József miniszterelnök volt, aki világos és határozott állásfoglalásával lehűtötte az egységes államerdészeti szervezet létrehozására, a kivételes törvényi keretek megteremtésére vonatkozó reményeket. Ennek ellenére a gyűlés résztvevői ajánlásokat fogadtak el, és elítélték az ÁV Rt.-n belüli átalakulás megkezdését.

Az aggodókat az sem nyugtatta meg, hogy a kezelt erdők magánosítására sem az ÁV Rt., sem az erdőgazdaságok nem kaptak törvényi felhatalmazást. Az állami erdő ugyan ideiglenesen – a Kincstári törvény megszületéséig – az ÁV R. felhalmozott vagyonába tartozott, és mint tartósan

állami tulajdonban maradó vagyon kikerült az ÁVÜ hatásköréből.

Az egységes államerdészet támogatói egy ideig még lobbiztak a részvénytársasággá való átalakítás késleltetése érdekében, de az átalakulások elindultak és 1994-ben be is fejeződtek.

Az ÁV Rt. megalakulása után rövid időn belül egyértelművé tette, hogy az erdőgazdaságok társasággá alakításával elsősorban a vagyonkezelésnek azokat a jogi és pénzügyi feltételeit fogja megteremteni, amelyek a polgári és a piacgazdasági körülmények között szükségesek.

Az erdő és a termőföld kivételével a társaságok tulajdonjogot szereztek a korábbi kezelői jog helyett. A vagyon értékének megállapítását követően a társaság tőkeszerkezetét úgy kellett összeállítani, hogy az erdőkezeléshez nélkülözhetetlen vagyontárgyak a törzstőkébe, a privatizálható elemek a tőketartalékba kerüljenek.

Ezzel az ÁV Rt. deklarálta, hogy csak az erdőkezeléshez közvetlenül nem szükséges vagyonelemek értékesítésére van mód.

A megalakult részvénytársaságok csak akkor kaphattak engedélyt a tőketartalékba helyezett faipari üzemek, műszaki bázisok, belterületi ingatlanok és lakások értékesítésére, ha reorganizációs okból volt erre szükség. Ezt nevezték decentralizált privatizációnak.

A vagyonértékelés, és a tőkeszerkezet kialakítása mellett az átalakulás lényeges lépése volt az Alapító Okiratok elkészítése. Ezeket a dokumentumokat a cégek készítették elő az ÁV Rt. erdészeti portfolió, a könyvvizsgáló és a jogi osztály irányítása mellett.

Az alapítás fontos része volt az Igazgatóság, a Felügyelő Bizottság tagjainak és az Rt. könyvvizsgálójának kiválasztása. A személyeket az Erdészeti Hivatallal és az ÁV Rt. által megerősített vagy kinevezett első számú vezetővel egyeztetve az Erdészeti portfolió terjesztette elő, és az ÁV Rt. Igazgatósága hagyta jóvá az Alapító Okiratban.

Az Igazgatóságokba az erdőmérnök vezérek mellett a gazdasági igazgatók kerültek be belső tagként. A külső tagok között a tudományos élet, az egyetem és az FM elismert erdész szakemberei kaptak helyet. Az FB külsős tagjai közé az Erdőfelügyelet és a természetvédelem vezető személyeit kértük fel. Az 1992–93-as években csak néhány olyan szakmán kívüli tag került be a tisztségviselők közé, akiket a vezérigazgató külön kért. Vagyis az ÁV Rt. vezetése – ha volt is ilyen

– elhárította a külső politikai megrendeléseket. Ez a helyzet 1994. év elejéig tartott.

Vagyonpolitika, privatizáció, kárpótlás

Az Antall-kormányt, beleértve a vagyonnal kapcsolatos politikáját is, már a kezdetektől, és az elmúlt 25 évben is sok kritika érte. Mindkét oldalról. Nem tartozik a tárgyhoz a kritikák minősítése. Az azonban tény, hogy az antalli politikában a „fékek és ellensúlyok” kiépítése és tisztelete nagy szerepet kapott. Nemcsak az akkor még kevesek által vitatott liberális demokráciafelfogás miatt. A tényleges hatalmi (beleértve a parlamenti) erőviszonyok is kikényszerítették ezt, különösen az FKGP szétválása után.

Nagy szükség volt erre a vagyonpolitika terén is. Már 1988–89-ben megindult a spontán privatizáció. A szabadon választott kormány „megörökölte” az ÁVÜ-t, amit még a Németh-kormány hozott létre, a privatizáció felügyeletére. A választások után az ÁVÜ vezetésében változások következtek be, és az új ügyvezető alapvető feladata az volt, hogy a spontán privatizációt az ellenőrzött privatizáció váltsa fel.

Az Antall-kormány csak 1992-ben fogadta el a vagyonpolitikai irányelveket. Ennek szellemében az addig egységesnek tekintett állami vagyont kincstári, tartós állami és privatizálható kategóriákba sorolta.

Azoknak az állami vagyonelemeknek a sorsát, amelyeket tartósan vagy ideiglenesen az állam tulajdonában kívántak tartani, az ÁV Rt.-re bízta. Ezzel az ÁVÜ befolyása és szerepe a korábbihoz képest sokat gyengült.

Az ÁV Rt. kezdetben (1992–93 nyara között) nagy erőfeszítéseket tett, hogy az „állam rossz tulajdonos” sztereotípiával szemben fellépjen. Azt képviselte, hogy a piaccgazdaságban is szükséges fenntartani bizonyos területeken az állami tulajdonlást. A Teleki Pál elnök-vezérigazgató által fémjelzett stratégia fontos része volt, hogy a részben állami tulajdonban maradó rt.-k (bankok, biztosítók, MOL, gyógyszergyárak, erőművek, egyéb közművek stb.) részvényeinek értékesítését is csak reorganizáció után, valódi piaci értéken szabad megkezdeni.

A stratégia szerint az ÁV Rt.-nek a tartósan állami tulajdonban maradó cégek, köztük az erdőgazdaságok felelős tulajdonosaként kell viselkednie, a hosszú távú célokat követve. Osztalékot nem vont el, támogatta, hogy a nyereséget az erdővagyon kezelése érdekében végrehajtott beruházásokra (pl. erdészeti utak építésére) fordítsák. Tehát egészen az ÁVÜ-vel történt összevonásig

biztos védelmet jelentett az egyre intenzívebb privatizációs nyomás ellen.

Ugyanakkor tény az is, hogy sem az ÁPV Rt., sem az új tulajdonosi képviselők megjelenése nem hozott jelentős változást az erdészeti rt.-kkel szembeni elvárásokban. Ez azoknak a kollegáknak is köszönhető, akik az elmúlt 26 évben az rt.-k vezető testületeiben nagy elkötelezettséggel és felkészülten képviselték az 1990-es évek elején konszenzussal kialakított szakmai alapelveket, miszerint „az állam nem vonulhat ki az erdőtulajdonlásból és a közigenyű erdők felelőssége alól.”

A „privatizálók” és a „vagyonkezelők” között az ellentét kezdetektől fennállt. Az ÁVÜ vezetői tapasztaltabbak és a gazdaságba jobban beágyazottak voltak, mint az ÁV Rt. részben külföldről hazatért vezetői. Teleki Pált már 1993 júniusában lemondásra kényszerítették, washingtoni politikai segédlettel. Ezt további személycserék követték, és ennek során a privatizációt támogatók erősödtek az ÁV Rt.-ben is.

A gyors és akadálymentes privatizáció nemcsak a tulajdonra aspirálók, hanem a kormányzat számára is fontos volt, mivel az államháztartás helyzete a privatizációs bevételek, a választási ígéretnek pedig a kárpótlási alapok növelését sürgették. Ezért – különösen Antall József halála után – egyre lanyhult az MDF kiállása a párt által meghirdetett vagyonpolitikai elvek és az azt képviselni igyekvő ÁV Rt. mellett. Ezt mutatja, hogy még az 1994. évi választás előtt az ÁVÜ ügyvezető igazgatói feladatát addig ellátó Csepi Lajost nevezték ki az ÁV Rt. élére. A privatizáció elsőbbségét képviselő erők fokozatosan átvették a vezetést.

A koalíciós viták miatt csak egy évvel a kormányváltás után, 1995 júliusában lépett az ÁV Rt. helyére az ÁPV Rt., az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt., amelyik már a névváltozással is jelezte a prioritások megváltozását. Hamarosan elindult a nagy közszolgáltató cégek és erőművek külföldi tulajdonba adása.

Az erdészet területén apróbb penge-váltások mellett két olyan esemény történt, amely egy ideig a kulisszák mögött zajlott, de végül a nyilvánosság előtt sem maradt titokban. Mindkettő a kárpótlással függött össze.

1993 végére a kárpótlási jegyek tulajdonosainak igényére nem állt rendelkezésre elegendő kínálat. A jegyek fedezetének biztosítására a Kárpótlási Hivatal egyre határozottabban sürgette további állami vagyon, köztük erdőterületek kijelölését.

A kárpótlásra kijelölt – többségükben termelőszoövetkezeti – erdők gyorsan elkeltek az árveréseken. Jellemzően mélyen az értékük alatt. Licitáláskor ugyanis a lábbon álló faanyag értékét nem kellett figyelembe venni, csak a föld aranykorona (AK) értéke számított. Az erdősült területek alacsony (2–5 között változó) AK-értéke lehetővé tette, hogy a licitálók megegyezéssel, nagyon alacsony – átlagosan 3000 Ft/ha – áron jussanak erdőterülethez. A kormány illetékes tagjai az így kialakult helyzetet egy ideig hallgatólagosan tudomásul vették. Abból indultak ki, hogy az egykori tulajdonos vagy leszármazottja jutott így a birtokához. (Ne felejtjük el, hogy a törvénytelenül elvett termőföld reprivatizációjával az MDF is egyetértett, csak az Alkotmánybíróság elutasítását követően kellett a termőföldet és erdőt is az egységes kárpótlási folyamatba illeszteni.)

A baj az volt, hogy sok esetben nem az eredeti tulajdonosok, hanem spekulánsok gazdagodtak ezen, akik között olyanok is voltak, akik engedély nélkül és törvényt sértve, az értékes faanyagot azonnal letermelték.

Ezért konszenzus volt abban a tekintetben, hogy ha állami erdőket is bevonnak a kárpótlási földalapba, akkor változtatni kell a licitálási gyakorlaton, hiszen már nem az eredeti tulajdonos szerzi meg a volt kincstári birtokot. De a kárpótlási jegyek piacának megteremtése is azt kívánta meg, hogy az erdőterületet valódi értéken vegyék figyelembe.

A változtatási igényre hivatkozva két brókerház (LUPIS Brókerház Rt. és a CONFIDES HUNGÁRIA Rt.) 1993 szeptemberében beterjesztett egy javaslatot az ÁVÜ-nek. A javaslat lényege az volt, hogy egy befektetési alapot kell létrehozni, és ennek vagyonába bevenni az állami erdő egy meghatározott részét. Egy vagy két erdőgazdaság által kezelt, 100–120 ezer hektár merült fel a javaslatban. Az Alap kárpótlási jegyek ellenében értékesítené a befektetési jegyeket.

A brókerházak legfőbb érve az volt, hogy az Alap védelmet jelent az erdők felaprózásával szemben. Ugyanakkor az Alap lehetséges életpályájának modellje egyértelműen azt mutatta, hogy nem a kárpótló, hanem egy szűk, tőkeerős csoport (a befektetési jegyeket felvásárló spekulánsok) tagjai járnak jól az államkincstár rovására.

Az ÁVÜ és az ÁV Rt. képviselői és szakértői között folyt egyeztetésekbe segítségül hívtuk az Erdészeti Hivatal elnökét és a Környezetvédelmi Minisztérium

erdőmérnök államtitkárát. Az ő kiállásuk a javaslattal szemben nagyobb súlyt adott az ÁV Rt. Igazgatósága által hozott határozatnak, amely ellenezte a Befektetési Alap konstrukcióját. Fontos volt, hogy az OEE, az Egyetem, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete és a Fagosz is levélben foglalt állást az ÁVÜ és a brókercégek javaslataival szemben. Újságcikkek jelentek meg, parlamenti interpellációk voltak a témában. Biztos sokat jelentett a nyilvánosság nyomása, de főleg a szakmai összefogás.

Az már szerencse is volt, hogy a Lupis Brókerház éppen akkor bukott meg egy, a Honvédelmi Minisztériummal kapcsolatos ügyletén. Az állami erdő privatizációját sürgető gazdasági csoportok, látván az ellenállást, visszavonulót fújtak, és lassan elaludt az ügy.

A másik eset kisebb nyilvánosságot kapott, de az erdészeti portfólió egyik legizgalmasabb „kalandja” volt.

Az egykori Felső-tiszai Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság (FEFAG) 1993 őszén felszámolási helyzetben volt. Tulajdonosi tőkeinjekcióval a felszámolástól ugyan meg lehetett volna menteni, de a hatalmas, 1145 millió Ft adósság a további működést szinte reménytelenné tette akkor, amikor az évi árbevétel alig haladta meg a 900 millió forintot. Ez a helyzet a részvénytársasággá alakítást hátráltatta.

Az átalakulás előkészítésével megbízott új vezető és későbbi vezérigazgató, Kovács Gábor csődöt jelentett, és az ennek kapcsán készített stratégiai terve alapján valószínűsíthető volt, hogy az erdőgazdaság konszolidálható. Ezért az átalakulást szakmai érvekkel hivatkozva az erdészeti portfólió, az agrárügyvezetés, a könyvvizsgáló és a befektetési igazgató támogatásával kezdeményezte. Az Igazgatóság halogatta a döntést, és egy sikeres szomszéd erdészeti rt.-vel való összevonás gondolata mellett olyan javaslat is felmerült, hogy a FEFAG-ot számoljuk fel, és az általa kezelt erdő kerüljön be a kárpótlási földalapba.

Ez a veszély „mozgósította” a FEFAG munkatársait, és a vagyonkezelőket. Az átalakítást ellenzők „háta mögött”, csődegyezség született a hitelezőkkel, amelyben a cég 440 millió Ft adósság visszafizetését vállalta. A csődegyezség kezdeményezése és aláírása fegyelmi vétségnek minősült, mert nem volt hozzá szabályos tulajdonosi hozzájárulás, de mivel jogszerű volt, elhárult az átalakítás elől az akadály. A kormányváltás után, az erdőgazdaságok közül utolsóként, 1994. szeptember 30-án, megalakult a Nyírerdő Rt.

Zárszó

A mindig változó folyó képével kezdem a visszaemlékezést, és befejezésül ehhez térek vissza.

1984. márciustól 2002. októberig dolgoztam az erdész szakmában különböző munkakörökben. 18 év nem túl hosszú idő, ráadásul az utolsó 7 évet már nem főállásban, csak tisztségviselőként, két rt.-ben. Mégsem tartom magam partvonalon kívülnek, mert erdész barátaimmal a kapcsolat töretlen, tagja vagyok az egyesületnek, olvasom az Erdészeti Lapokat, mindig érdeklődve követem a szakmáról szóló híreket.

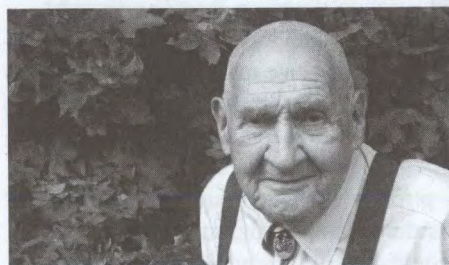
De már nagyon hosszú ideje csak a partról figyelem az áramlást. És úgy látom – kívülről –, hogy békés, nyugalmas, csendes a folyó, nincs nagy áradás, nem fenyeget jégzajlás. Zöldebb lett a víz színe, igaz, de ez nem baj. Kevesebb rönköt úsztatnak manapság és több a madárhang. Persze mindez csak képletesen értendő.

Ami feltűnik nekem, hogy nagyon sokan állnak a parton, akik velem együtt barátsággal, kíváncsisággal és értőn nézik a „folyót”. Igen, sokkal vonzóbb ez a kép a laikusok számára, mint ahogyan még 15–20 évvel ezelőtt tekintettek az erdészekre. A partról nézve a legnagyobb változás, a fejlődés, és a közönségkapcsolat a PR terén látszik.

Lehet, hogy ezért is látom idillibbnek a képet, mint ami a valóság?

Döntsék el azok, akik most „küzdének az árral”.

Egy szemtanú emlékei

Az esztergomi sportnapok vendégei között találkoztunk Fritsch Ottó erdőmérnökkel, aki annak idején – 23 évvel ezelőtt – javaslatot tett arra, hogy az újonnan alakult Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetén belül el kéne indítani a sporttevékenységet is. Fritsch Ottó az időtájt az erdészeti nem termelő szférában dolgozók – szakigazgatás, ERTI – szakszervezeti titkára volt.

A veterán szakembert és sportolót arról kérdeztük, milyen emlékeket őriz az EFDSZ megalakulásáról.

F. O.: Az akkori szakszervezet, a MEDOSZ a mezőgazdaságban, a vízügyben és az erdészetben dolgozó munkavállalókat egyesítette. A MEDOSZ egyik szakmai ágának sem nyújtott olyan képviselőket, amely a sajátosságokat érvényesíteni tudta volna. A vezetőségben az erdészek képviselőjét a közelmúltban elhunyt Herczeg Miklós látta el.

Az akkori országos politikai helyzetnek megfelelően a MEDOSZ-on belül is érett az a gondolat – folytatta a múlt felidézését Fritsch Ottó –, amely arra irányult, hogy próbáljuk meg a saját érdekeinket erőteljesebben megfogalmazni, és ennek képviselőjét biztosítani. Az intézményes önálló érdekvédelem gondolata hamar megfogalmazódott az akkori hangulatnak megfelelően. A kezdeményezés Herczeg Miklóssal szoros egyeztetés mellett zajlott. Az erdőgazdaságok bizonyos mértékig eltérő álláspontot képviseltek, ami az új szakszervezet alakulásakor nyilvánvalóvá is vált.

Hasonló kérdéseket vetett föl a faipari ágazat helyzete is.

Született egy dokumentum, egy memorandum, ami a MEDOSZ-szal folytatott tárgyalások alapját képezte. Ezt követte az alapszabály megszövegezése.

ErFA Hír: Miként fogadták a kollégák a sportnapokra vonatkozó ötletet?

F. O.: Javaslatomat teljes egyetértéssel fogadta a küldöttgyűlés. Természetesen idő kellett ahhoz, hogy a sajátos körülmények között dolgozó erdészeti és faipari munkatársaink sporttevékenységének megfelelő szervezeti formát megtaláljuk, valamint az egész elgondolást hozzá igazítsuk az anyagi és tárgyi lehetőségeinkhez. Ezek folyamatosan csiszolódtak, finomodtak.

ErFA Hír: Milyen érzés a megvalósult sportnapokon részt vennie és látnia a töretlen lelkesedést, amely ezt a rendezvényt övezi?

F. O.: Egy dolog nem változott: a lelkesedés! Ezt minden évben megtapasztalva, mindig megfogalmazódik bennem az a gondolat, hogy annak idején jól döntötünk! És ami még fontosabb: munkatársaink a sportolásnak és versenyzésnek ezt a formáját a magukénak érzik! Amikor a díjkiosztókon felhangzik egy-egy örömjongás, akkor engem is végtelen boldogság tölt el.

Ezúton is megköszönöm az illetékeseknek, hogy a rendszeres meghívásukkal lehetőséget adnak arra, hogy ezt a boldogságot, örömet én is megélhetem. (z)

Az erdészeti érdekvédelem szerves fejlődése

Adatok az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete megalakulásának történelmi előzményeihez

Az erdészetnek, erdőgazdálkodásnak összefoglalószószó a mai értelemben vett szakmává alakulása a XIX. században, a liberálgazdasági polgári piacgazdaság fejlődése idején indult meg.

Az első létrejött érdekképviselői szervezetek nem személyi dolgozói érdekképviselőek voltak, hanem országos szakmai érdekekért dolgozó műszaki-gazdasági egyesületek.

Az első ilyen magyarországi erdészeti szervezet az 1825-ben gróf Széchenyi István által alapított, a Pesti Lófutató Társaságból kifejlődött, 1835-től Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE) Erdészeti Szakosztálya volt, amely 1842-ben jött létre.

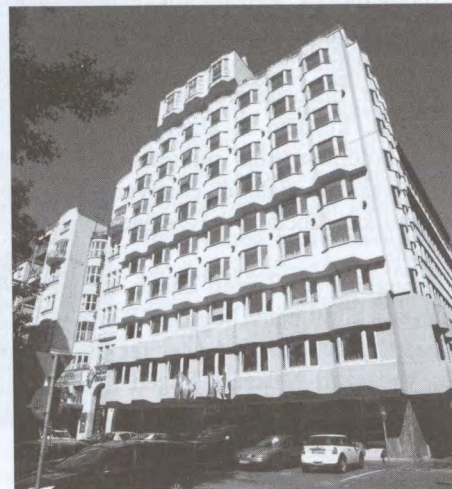
Az első teljesen önálló magyar erdészeti szervezet az 1851-ben Esztergomban megalakult Ungarischer Forstverein volt. Ezt a bécsi udvar kezdeményezésére túlnyomórészt Ausztriából, Németországból, Csehországból származó, Magyarországon dolgozó erdészeti szakemberekből alakították meg azért, hogy a magyar tartományok is legyenek képviselve a következő évben megalakult Osztrák Birodalmi Erdészeti Egyesületben.

Amikor azonban az 1860-as évek elején a történelmi körülmények alakulása következtében a Habsburg-diktatúra

enyhülni kezdett, megindult a szervezkedés a valóban magyar szellemiségű, magyar nyelvű és magyar erdészet érdekeiért dolgozó érdekképviselő létrehozására. A kiegyezés előestéjén, 1866. december 9-én egy viharos pesti közgyűlésen olyan mélyreható átalakulás ment végbe a nevét időközben Magyar Erdész-egyletre változtató U.Fv. alapszabályaiban, vezetőségének és tagságának személyi összetételében, hogy az azóta mindmáig működő Országos Erdészeti Egyesület ettől az időponttól számítja fennállását.

Az OEE is a szakmai kollektív érdekekért dolgozott a következő évtizedekben: a magyar erdészeti szaknyelv és erdészeti szakirodalom megteremtéséért, a modern polgári erdőtörvény megalkotásáért, az erdőmérnökképzés reformjáért, az alsó fokú erdészképzés beindításáért, az intézményesített erdészeti kutatások megteremtéséért stb. Ennek érdekében 1873-ban megszerezte az 1862-ben magán lapként indult „Erdészeti Lapok”-at, és mindmáig kiadja azt. Továbbá 1886-ban saját székházat építtet Budapesten, amely ma is látható az V. ker. Alkotmány utca 6. szám alatt. Ez az épület később szerepet játszott a szakszervezeti mozgalomban.

Az OEE az erdészeti műszaki értelmiség kollektív ágazati érdekképviselői szervezete volt, ma is az. Más nevű és más típusú érdekképviselő-érdekvédelmi szervezet nem merül

A MEDOSZ Jókai téri székháza

fel a XIX. század második felének, a XX. század elejének – eléggé viharos – agrármozgalmaiban.

A legközelebbi adat a Magyar Tanácsköztársaság idejéből való. Ez arról szól, hogy a Földművelésügyi Népbiztosság 1919 márciusának végén az OEE működését felfüggesztette és úgy rendelkezett, hogy említett Alkotmány utcai székházat ingó vagyonával együtt átadja a Magyarországi Közalakalmazottak Szövetsége Erdészeti Szakosztályának, ami meg is történt. 1919 áprilisának végén az akkori Szakszervezeti Tanács javasolta, hogy hozzák létre az őstermeléssel foglalkozó munkások szervezetét is, egy őstermelő szakszervezeti szindikátust, amely a szakosztályi rendszerében magában foglalta volna többek között az erdészeket is. Létre is hozták 13 szakmai bizottságot. Azt azonban nem tudjuk, hogy ezek között volt-e erdészeti bizottság is, illetve, hogy mi volt az összefüggés az imént név szerint említett szervezet és a szóban forgó szindikátusi szervezet között.

A Tanácsköztársaság bukása után az OEE visszakapta székházat és tovább folytatta működését.

1942 nyarán a Földművelésügyi Minisztérium az OEE-t „a fakitermelő szakma egyedüli országos szabad érdekképviselői szervének” nyilvánította. Ennek a deklarációnak valószínűleg az volt az alapja, hogy az OEE érdekképviselői-érdekvédelmi tevékenysége a két világháború közötti korszakban már árnyaltabbá és kiterjedtebbé vált a korábbiakhoz képest. Különösen a nagy gazdasági világválság idején lépett fel az

Balról Szabadhegyi Lajos, Dudás Péter; Filó Frigyes, Csizmadia Miklós, Doklea István igazgatóhelyettes egy május 1-jei felvonuláson

erdészeti szakszemélyzet érdekében. Pl. fellépett az állami apparátusban dolgozó erdőmérnökök létszámcsökkentése ellen, militáns tónusban véleményezte a gazdasági, valamint a gazdasági munkavállalók öregségi biztosításáról szóló törvényjavaslatot, küzdött az állami szolgálatban álló erdőmérnökök minimálbérézéséért, a pályakezdő fiatalok elhelyezéséért, az altiszt kar szociális helyzetének javításáért stb.

Segítséget jelentett ebben a tekintetben az a körülmény, hogy az 1920-as évek közepén megalakult a Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesülete is (MEVME), amely már eleve a nevében feltüntetett szakmai-társadalmi réteg egzisztenciális helyzetének javítását tartotta céljának.

Ez a szervezet 1945-ig működött és „Az Erdő” címmel saját havi folyóiratot is kiadott.

Az 1945-ös rendszerváltás után alakult meg a Magyar Közalkalmazottak Országos Szabad Szakszervezetének Erdészeti Főcsoportja, valamint a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezetének Erdészeti és Természetvédelmi Szakosztálya. Mindazonáltal az első erdőgazdasági kollektív szerződést 1947 októberében a Földmunkások és Kisbirtokosok Országos Szövetsége kötötte meg a munkavállalók érdekképviselőiként a munkáltatók képviselőjével, a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek (MÁLLERD) Központi Igazgatóságával. Az FKOSz szerepkörét hamarosan a Dolgozó

Parasztok és Földmunkások Országos Szövetsége (DÉFOSz) vette át, mígnem 1952. január 19–20-án a Mezőgazdasági és Erdészeit Dolgozók Szakszervezetének megalakulása a szocialista rendszer évtizedeire stabilizálta az érdekképviselői ügyét. („Díszelnökké hatalmas lelkesedéssel pártunk és a magyar nép szeretett vezérét, Rákosi Mátyás elvtársat választották meg” – írta az alakuló közgyűlésről tudósító „Erdőgazdaság” című szaklap.) A MEDOSz központ erdőgazdasági osztályának első vezetője Kovács István lett. 1986 májusában alakult meg a MEDOSz Erdészeti Szakosztálya, amelynek elnöke dr. Csontos Gyula, titkára pedig Herczeg Miklós erdőmérnök lett.

Dr Király Pál
erdőmérnök

Humán- és szociálpolitika 1945 után

Vessünk néhány pillantást a II. világháború után megalakult erdőgazdasági központi szervezet, a MÁLLERD tevékenységére, különös tekintettel a munkavállalókkal kapcsolatos humánpolitikai eszközrendszerre!

Szociálpolitika, oktatás és tájékoztatás

Dr. Csötönyi József – A MÁLLERD (Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek) szociálpolitikája – 1946–1949 (Erdészettörténeti Közlemények 28. 1996.) című tanulmánya részletesen bemutatja azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a szakma vezetői tettek az erdészet területén dolgozók érdekében. Nyugodtan mondhatjuk, a kort megelőző alapossággal és gondossággal.

„Az 1945-ös földreform az erdőgazdálkodásban gyökeresen megváltoztatta a tulajdonviszonyokat. Az összes erdőterületen belül az állami erdők aránya 5%-ról 75%-ra emelkedett. Ebben a megváltozott helyzetben új szervezetre volt szükség, amely az állami tulajdonba került erdőbirtokok ügyeit intézi.

Ez az új szervezet az 1945 decemberében megalakult MÁLLERD volt. A MÁLLERD létrehozásával kapcsol-

latban nem kis büszkeséggel állapította meg Barlai Ervin (1947), a MÁLLERD ügyvezető igazgatója, hogy: »Úttörői voltunk az államosításnak. Tulajdonképpen a MÁLLERD volt a demokratikus Magyarországon megszervezett első nagy államosított üzem. Munkásságunk pontosan a szociális fejlődés irányonálához igazodott.«

A MÁLLERD szociálpolitikai tevékenységében fontos szerepet játszott a központi igazgatóság 9. főosztálya, pon-

A MEDOSZ első országos tanácskozása – MTI fotó

tosabban a IX. Szociálpolitikai és tájékoztatásügyi főosztály. Tevékenységi körébe elsősorban a »szociális és munkásügyek tartoztak, valamint a tájékoztatás. A főosztály szervezeti felépítése és ügyrendje az alábbi volt:

– Munkásügyi szakosztály: munkabérek megállapítása, ellenőrzése. Munkás-szerződések. Erdei munkástelepek és munkásfalvak létesítésének előkészítése.

– Társadalombiztosítási szakosztály: erdőgazdasági munkások betegségi, baleseti, öregségi biztosításának, családi pótlékának kérdései. A MÁLLERD saját nyugdíjintézetének megszervezése. A MÁLLERD alkalmazottainak és munkásainak üdültetése, gyógy üdültetése.

– Kegyelemlényi szakosztály: kedvezményes tűzifaellátás. Adományok és juttatások az alkalmazottak és nyugdíjasok körén kívül eső személyek részére.

(Részlet a „Szociálpolitika az erdőgazdaságban” című egyetemi doktori értekezésből. Budapest, 1981.)

– Tájékoztatási szakosztály: a vállalat működését és feladatait ismertető sajtóközlemények, rádióelőadások és filmek előkészítése. Sajtóközleményekről az érdekelt társfőosztályok tájékoztatása.

A háborút követően az élet- és munkafeltételek leg-
elemibb biztosítása volt a cél.

A 3 éves tervben a helyreállítási munkák domináltak. A MÁLLERD sokirányú szakigazgatási tevékenységében helyet kapott az emberről történő gondoskodás is. »Ha tehát állandó foglalkoztatást tudunk teremteni megfelelő szociális

színvonalon, akkor egyre növekvő mértékben jelentkezik majd a munkaerő-kínálat az erdészeti üzemeknél» – állapította meg Barlai Ervin (1946).

A „megfelelő szociális színvonal” főbb elemei:

Szakmai utasítás

Az 1947/48-as gazdasági évre kiadott fatermelési utasításban a következőket olvashatjuk: »Országunk fatermelő munkásainak legnagyobb része főleg mezőgazdasággal foglalkozó alkalmi munkás. Ezért törekedjünk arra, hogy évről évre megtartsuk a már gyakorlatlalt bíró fatermelő munkásokat, előnyben részesítve a jókat, fegyelmizetteket és szorgalmasakat. Ha a körülmények miatt a munkások kénytelenek lakóhelyüktől távol, esetleg vágásterületen tanyázni, gondoskodjunk emberről elhelyezésükről, tisztántartásukról, egészségükről és ételmezésükről.«

Az idézetben két figyelemreméltó gondolat van. Az egyik a termelés-sel összefüggő szociális gondoskodás. A másik pedig: itt fogalmazódott meg elsőként az a törekvés és a későbbiek során általánossá váló gyakorlat, hogy a „jókat, fegyelmizetteket és szorgalmasakat” megtartsuk, azaz állandó munkásként foglalkoztassuk. Egyébként is a fatermelők köréből kerülnek ki az első erdészeti állandó munkások.

Kollektív szerződés

»A magyar erdőgazdálkodás szociálpolitikai fejlődésében jelentős változáshoz érkeztünk. 1947. október 13-án a MÁLLERD és az érdekelt földmunkás szakszervezet (FÉKOSZ) képviselői aláírták az első, országos érvényű kollektív szerződést, amely az erdei munkások bérét, munkaviszonyait és általában munkajogi helyzetét szabályozza« – írta Ákos László (1947). A szakmai kollektív szerződésből kiemelem – a szociálpolitikai szempontból – fontos kedvezményeket, a tűzifakedvezményt és a „távolsági kedvezményeket”.

Tűzifakedvezmény

12 normál ürméter ágfára vagy készlet hiányában ugyanannyi vékony dorongfára (botfára) volt jogosult, ha a munkavállaló 40 m³ faanyagot bármilyen választékká feldolgozott, vagy pedig 40 napon

A MEDOSZ elnökségi ülése – MTI fotó

keresztül más erdőgazdasági munkát végezett.

Távolsági kedvezmények

Ha a munkavállalók naponta haza nem jártak éppen a távolság miatt, úgy a munkáltatónak az elhelyezésükről, főzőhelyről és főzőasszonyról kellett gondoskodnia. Az utóbbi lényegében nem más, mint hagyományos munkásellátási elem.

Az első szakmai kollektív szerződés 1948. július 31-ig volt érvényben. Az új kollektív szerződést 1948. szeptember 9-én írták alá a MÁLLERD és a FÉKOSZ képviselői, és 1949. július 31-ig volt érvényben.

Az új kollektív szerződés szerint tűzifakedvezményben azok részesültek, akik a fakitermelési időnyben legalább 30 normanapot, vagy más erdőgazdasági munkában legalább 40 munkanapot teljesítettek, 20%-os árkedvezményrel, legfeljebb 9 erdei ürméter ágfát, ennek hiányában dorongfát vásárolhattak.

A távolsági kedvezmények bővültek. A kunyhó-építést 1,50 Ft-os órabérrel díjazták. Tisztálkodás és ételbeszerzés céljából a 40 km-en belüli távolságra hetenként, a 40 km-en felüli távolságra kéthetenkénti kedvezményes utazási költségek illették meg a munkavállalókat. Az új kollektív szerződés „napszamos” helyett munkavállalót, illetve „dolgozót” említ.

Az új kollektív szerződés a társadalombiztosítási járulék lerovási és a családi pótlék jogigény megszerzése tekintetében is új helyzetet teremtett. 70 %-os normateltjesítés jogosított egy napi OTI-bélyegre, és egy hónap alatt 15 normanap teljesítése biztosított a munkavállaló részére családi pótlékot.

Üdültetés

A MÁLLERD központi igazgatóságának szociálpolitikai főosztálya arra törekedett, hogy mind több fizikai és szellemi dolgozó jusson jól megérdemelt pihenéséhez.

(Új tervek, 1948) Ezen célok végrehajtására a MÁLLERD viszonylag széles körű üdülőhálózattal rendelkezett: pl. Jávorkúton, Kőkapun, Zánkán, Harkányfürdőn, Királyréten, Budapesten. 1948-ban közel 700 dolgozó üdült 2 hetes időtartamban a MÁLLERD-üdülőkben.

A szociálpolitikai főosztály foglalkozott az erdészek „cseregyaraltatásával” is. Őszi, téli hónapokban a központi igazgatóság egy-egy családja erdészeket látott

Erdészeti lakóhajó a Dunán – MTI fotó

vendégül, akik a főváros gyógyforrásait vették igénybe.

Foglalkozott továbbá az erdészgyermek nyaraltatásának megszervezésével is.

A MÁLLERD szociálpolitikai főosztályát a későbbi nagykovácsi erdészeti nevelőotthon létesítésének gondolata már ekkor foglalkoztatta. Szende (1948) írta: »Sok még a tennivalónk, egyebek közt a MÁLLERD gyermekotthonának megszervezése. Ez lesz a legközelebbi szociálpolitikai láncszemünk«.

A harkányi erdészeti üdüléssel kapcsolatosan ide kívánczik egy részlet Reisch Antal erdész, nyugalmazott csoportvezető leveléből mint egyedülálló kezdeményezés és összefogás. »Dolgozóink üdültetési lehetőségének alapjait népgazdasági támogatás nélkül lelkes és áldozatkész erdőgazdasági dolgozók tették le – írta Reisch Antal. – Annak idején 167 baranyai és tolnai erdőgazdasági dolgozó – így magam is – fejenként 2–2 ürméter illetményfa árával járult hozzá Harkányban egy üdülő céljaira alkalmas telek és épület megvásárlásához. Az üdülő állagának megóvásáról, a lehetőségeken belüli korszerűsítéséről, fenntartásáról a további évek során az erdőgazdaság (pécsi) gondoskodott.«

Segélyezés

A segélyezés mint a szociálpolitikának igen korán kialakult, többnyire „karitatív” töltésű eleme, háromirányú volt a MÁLLERD gyakorlatában.

Segélyben a gyermekek, a fizikai és nem fizikai dolgozók részesültek.

Gyermekek segélyezése

Iskolaköteles gyermek után részesültek a szülők vagy gyámok segélyben a tanévben elért eredmények alapján. A segélyezés forrása: »Az Államerdészeti Alkalmazottak Gyermekeinek Nevelését Segélyező Alap« volt. Az Alap korábbi elnevezése: »Államerdészeti Tisztviselők Gyermekeinek Nevelését Segélyező Alap«. Az Alapból segélyben részesülhettek az államerdészet különböző területén, az erdészeti tanintézeteknél, az erdészeti kutatóintézetnél tényleges alkalmazásban álló vagy nyugállományú alkalmazottak gyermekei, illetve árvái. Nevezetesen: erdőmérnökök, egyéb műszakiak, számvetőségi alkalmazottak, egyéb szakszemélyzet (üzemi tisztek, erdészek, vadászok), altisztek.

Fizikai dolgozók segélyezése

A fizikai dolgozók vagy az akkori szóhasználat szerint „erdőgazdasági munkavállalók”, karácsonykor részesülhettek segélyben. Azok kaptak segélyt, akik legalább 2 hónapon keresztül vagy legalább 400 munkaórán erdőgazdasági munkát végeztek. A teljesítménybérben dolgozók átlagos napi keresetük hatszorosát, órabéres dolgozók órákeresetük 48-szorosát kapták karácsonyi segélyként.

Aprítógép a vásárosnaményi gyárban – MTI fotó

Alkalmazottak segélyezése

A segélyezésnél a „rászorultság” mértéke volt az irányadó. A házassági, gyermekági, temetési segélyt nem automatikusan, hanem kérésre folyósították. Kivételes esetekben adtak betegségi és átköltözési segélyt. A segély összege három hónapi illetmény összegénél nagyobb nem lehetett. Évente segély címen 680 000 forintot osztottak ki (Élet-színvonal, 1948).

Munkásképzés

A háborút követő első években úyszólván kizárólag fakitermelés folyt az erdőkben. Maggyűjtés, csemetetermelés, erdősítés és egyéb erdészeti munkák csak a későbbiek során váltak általánossá. A fakitermelést alkalmi, illetve időszakos munkások végezték, alacsony teljesítménnyel. A fakitermelés bázisa a falusi lakosság volt. A falusi lakosság egyrészt „szociális” indítékok (téli munkaalkalom), másrészt „ellátási” indítékok (saját tűzifa és mezőgazdasági szerfa beszerzése) miatt vállalt fakitermelési munkát a téli hónapokban. Ez a helyzet idejekorán a munkásképzés szükségességének felismeréséhez, illetve gyakorlati megvalósításához vezetett.

Ákos László (1948) írta: »Szakképzett erdei munkások jóformán egyáltalán nincsenek, legfeljebb azt mondhatjuk, hogy egyes erdővidékeken vannak erdei munkához értő munkások. Pedig az erdőgazdálkodásunk komoly fejlődése elképzelhetetlen, ha nem rendelkezünk olyan erdei munkásréteggel, amelyik minden erdei munkát teljes felkészültséggel, szakértelemmel, a legalkalmasabb szerszámok legjobb felhasználásával végez.«

A MÁLLERD világosan látta, hogy a magyar erdőgazdálkodás munkásképzési ügyének megoldása nélkül tartós erdészeti eredményeket nem érhetünk el (Ákos, 1948). Munkásképző tanfolyamokat elsőként a fakitermelésben foglalkoztatottak részére indítottak, a fakitermelési idény megkezdése előtt. A tanfolyam 8 napos volt, elméleti és gyakorlati részből állt. Az elméleti órákon természetrajzi, erdőművelési, bérügyi és szociális kérdések szerepeltek. A gyakorlati oktatás során a munka legracionálisabb megoldásainak bemutatásával foglalkoztak (Ákos, 1948). »1948. szeptember 20-a

jeles dátum az erdészeti szakoktatás történetében. Sopronban – az Erdészeti Kutató Intézetben – megnyílt az első erdeimunkás-tanfolyam. A magyar erdészet történetében döntő jelentőségű fordulóponthoz érkeztek, amikor az erdei munkás először ül az iskolapadba, hogy megtanulja a szakszerű és eredményes munkát, megismerkedjék annak a fának fizikai és élet-tani tulajdonságával, amellyel dolgozik.« (Az első erdei munkás szaktanfolyam, 1948.). Az első tanfolyamon összesen 63 fő vett részt.

A MÁLLERD napirendre tűzte és központi kérdésként kezelte az „állandó munkásgárda” kinevelésének (Osváth, 1948) kérdését. Ennek érdekében:

– az erdőgazdaságok annyi erdei munkást vettek fel állandó munkásként a falvakból, amennyit egész éven át foglalkoztatni tudtak. Ezekkel a dolgozókkal éves szerződést kötöttek. 75–100 hektárra számítottak egy erdei munkást. Ezeket az állandó munkásokat „erdőipari betanított munkásoknak” nevezték (Osváth, 1948). A betanított munkások évente egy alkalommal szaktanfolyamon vettek részt. Kétéves erdészeti gyakorlat és két munkástanfolyam elvégzése után vált a munkavállaló szakmunkássá.

Az erdőgazdaságok állandó munkásai végeztek minden munkát. Az állandó munkások szerződésével nemcsak az elvégzendő munkák munkaerő-szükségletét kívánták biztosítani, hanem a képzéssel növelni kívánták az egyébként is alacsony teljesítményeket, továbbá csökkenteni a nagyarányú fluktuációt.

A MÁLLERD foglalkozott »egy állandó erdei munkásképző iskola« felállításával, illetve szervezésével. Ennek az állandó iskolának feladata volt az állandó munkások képzése mellett a brigádvezetők és a szaktanfolyamok előadóinak képzése is. Célul tűzték ki azt is, hogy az »erdei munkáiskola lesz az új eljárások, gépek kipróbálásának alkalmas központja is.« (Osváth, 1948.)

Az első állandó, 3 hetes erdei szakmunkástanfolyam 20 hallgatóval 1949 márciusában nyílt meg a Debrecen melletti Guthon, a „Tamáskaszáló” vadászkastélyban (Megnyitották Guthon 1949-ben).

A MÁLLERD a jelen gondjainak megoldása mellett foglalkozott jövőbeni kérdésekkel is. »Távolabbi kérdés, hogy esetleg nagyobb számú erdei szakmunkást miképpen lehetne az erdővidékek szívében állandóan letelepíteni – vetette fel a kérdést Ákos László (1948). – A problémát nem lehet úgy megoldani, hogy kizárólag csak az erdei fakitermelés és fuvarozás adjon kenyeret ezeknek a dolgozóknak. Egészséges erdei falvakat csak családok letelepedésekkel lehet elképzelni. Ehhez pedig az szükséges, hogy a fakitermelési munka mellett megfelelő ipari munkalehetőségek is teremtsünk. Gondolni kell itt nemcsak a fafeldolgozó ipari üzemekre, fűrésztelepekre, falepárlókra stb., hanem olyan háziipari lehetőségekre is, amelyek az egész családnak munkát és jövedelmet biztosítanak. E felvázolt programhoz szorosán illeszkednek Barlai Ervin (1946) gondolatai: »Különösen értékes gócpontjai lehetnek az új erdei munkásgeneráció felnevelkedésének az erdei munkásfalvak, amelyek telepítése beletartozik a szervesen kidolgozott hosszúlejárati tervbe.«

Középiskolai képzés

A MÁLLERD foglalkozott az erdészek régi kívánságával, az erdészeti középiskola felállításának kérdésével is (Osváth, 1948). A Földművelésügyi

Az egykori MÁLLERD központ épülete

Minisztérium döntése alapján az 1948/49-es tanévben 20 tanulóval megnyílt az esztergomi szakiskolában az erdészeti szakközépiskola.

A MÁLLERD Akadémia

A fizikai dolgozók képzése mellett a MÁLLERD súlyt helyezett az alkalmazottak képzésére, illetve továbbképzésére is. A továbbképzésnek, Osváth (1948) szerint kettős célja volt: Egyrészt »az új társadalom közgazdaságát, politikáját és kultúráját, célkitűzéseit meg kell ismernie.« Másrészt »a MÁLLERD valamennyi ágazatának üzemi teendőivel, a teendők gyakorlati jelentőségével és eljárásaival akarja megismertetni.« Ezt a kettős célt volt hivatva megvalósítani a MÁLLERD Akadémia, az erdőgazdasági dolgozók továbbképző iskolája. A továbbképzésben a MÁLLERD Központ, illetve az erdőgazdaságok műszaki és adminisztratív, vagy ahogyan akkor nevezték, »számvevőségi tisztviselők« vettek részt.

A szakirányú ismeretek oktatása mellett két terület különös hangsúlyt kapott. Az egyik »az erdőmérnököknek és az egyéb szakszemélyzetnek alapos tájékozódást kell szereznie a szociálpolitikai követelményekről, bele kell illeszkedniük a kollektív szerződések lelkiségébe, hogy az erdőgazdaságban mindig biztosítani tudjuk a munkáltató és a munkavállalók közötti jó viszonyt.« (Osváth, 1948)

A másik: »Az erdőmérnököknek meg kell ismerkedniük a szocialista közgazdaságtan alapelveivel, ugyanúgy közel kell kerülniük a korszerű üzemszervezés tudományához is.« (Osváth, 1948)

A kiemelt ismeretkörök közül a szociálpolitikai ismeretek oktatásának idő-

szerősége ma is helytálló. Az 1948 októberében indult MÁLLERD Akadémiának 70 fő hallgatója volt. A továbbképzés időtartama 1 év volt. A hallgatóknak vizsgáznunk kellett és erről bizonyítványt kaptak.

Egészségügy, társadalombiztosítás

A kincstári erdőket kezelő erdészek már a 18. században megalakították – más szakmákhoz hasonlóan – saját kollektív segítő egyesületüket, az »Erdészeti Társpénztárat.« Feladata volt az erdészeknek és családtagjaiknak betegség esetén való támogatása. A kincstári erdészet 1945-ig saját kezelésben végezte az erdészeti betegellátását. A háború után az erdészeti dolgozók betegellátását részben az OTBA (Országos Tisztviselői Biztosítási Alap), részben pedig az OTI (Országos Társadalombiztosítási Intézet) látta el. Ez a kettős ellátás »egyáltalán nem kielégítő módon oldotta meg a problémát és az erdészeti betegellátásának kérdése inkább visszafejlődött« – állapította meg Rónay (1947).

A MÁLLERD dolgozói közül a kinevezett tisztviselők az OTBA-hoz, míg a ki nem nevezettek és az alkalmi munkavállalók az OTI-hoz tartoztak.

A MÁLLERD arra törekedett, hogy olyan »MÁLLERD társpénztár« valósuljon meg, amelynek keretében mind az alkalmazottak, mind a fizikai munkavállalók betegellátása megoldható legyen. Ez a kérdés azonban csak program maradt, mert eltért volna a társadalombiztosítás fejlődésének, illetve egységesítésének általános irányvonalától.

Az erdészeti dolgozók társadalombiztosítása fokozatosan emelkedett az ipari dolgozók biztosításának színvonalára. Az ipar biztosítási kötelezettsége alá tartoztak az erdészeti dolgozók közül a műszaki, adminisztratív dolgozók, a kisegítők és az állandó munkások. A biztosítási kötelezettség általában betegség, öregség, rokkantság, üzemi baleset esetére terjedt ki. Az erdőgazdasági dolgozók főbb szociális juttatási formái (Abonyi István után, 1980).

Az alkalmazottak részére lakás, illetményföld, állattartás

Itt megjegyzem, hogy a természetbeniek mennyisége általában olyan mértékű volt, hogy az a szükségletet felülmúlta.

Pl. egyes esetekben 12 kh illetményföld járt. Ez a földreformkor feszültséget jelentett, amit fokozatosan mérsékeltek a „saját fogyasztás” színvonalára, illetve mértékére.

Az erdészek részére egyenruha-juttatás

Ez a juttatási forma felemás módon 1948-ig állt fenn, amikor is helyenként ingyenesen, helyenként pedig részletfizetésre kapták az egyenruhát, elsősorban védterületvezető erdészek (erdőőrök).

Távolról szerződött munkásoknak munkahelyre és hazautazásra költségek térítése, ideiglenes szálláshelyen való elszállásolásuk, étellemezésük biztosítása – általában a munkás, illetve a dolgozó költségére. (Napi egyszeri főtt étel.)

Földnélküli fakitermelő, erdőművelő idénymunkások bélyeges betegségbiztosítása, 60 ledolgozott munkanap után szünelési segély folyósítása.

Baleseti helyzet

A MÁLLERD központi igazgatóságához 1947-ben 244 balesetet jelentettek be.

A 244 balesetből 172 baleset (70,5%) a fakitermelésben, 72 baleset (29,5%) pedig egyéb erdészeti munkáknál fordult elő. A 244 balesetből 21 (8,2%) halálos

kimenetelű volt, 199 teljes felgyógyulással (82,4%), 24 baleset (9,4%) rokkantsággal járt.

A 21 halálos balesetből 17 fakitermelőt (80,9%), 2 vasútüzemi (9,5%) és 2 fűrészüzemi (9,5%) dolgozót ért. A fakitermelőknél a balesetek 9,9%-a, egyéb erdészeti munkakörben dolgozóknál pedig 5,5%-a volt halálos kimenetelű.

A MÁLLERD-nél ezt követően a baleseteket rendszeresen elemezték, fokozottan felhívták a „Baleset ellen védekezz!” jelszó betartására, a munkavégzésnél nemcsak a saját, hanem a munkatársak épségére is figyelmeztettek, a munkavezetőknek is fokozottabb gondot kellett fordítani a balesetek megelőzésére és az óvórendszabályok betartására, »a központi igazgatóság fokozottabb figyelemmel fogja a baleseti okokat vizsgálni, és ha vétkes mulasztást állapítana meg, ott kénytelen lesz erélyes rendszabályokkal közbelépni.« (Rónay, 1948)

1949. január 1-jével minden balesetet szenvedett dolgozóról nyilvántartást kellett felfektetni. A halálos kimenetelű baleseteket 24 órán belül, a munkaképzetlenséget nem okozó balesetet nem kellett bejelenteni.

Összefoglalás

A MÁLLERD rövid fennállása alatt igen sokirányú szakmai és szociálpolitikai tevékenységet fejtett ki. Megkötötte a kollektív szerződést, szervezte az üzemi étkeztetés első, kezdetleges formáit, lehetőséget biztosított az üdülésre, pihenésre. A rászorulókat segélyben részesítette. A földművelésügyi tárcán belül elsőként indította el a munkásképzést. Napirenden tartotta a dolgozók egészségügyi és testi épségének védelmét. Munkatudományi vizsgálatok megkezdését sürgette. A munkakörülmények javítása érdekében a fakitermelésben korszerű erdei szerszámok (kézi fűrészek, fejszék) bevezetését kezdeményezte. A szakmai utasításokat szociális teendőkkel egészítette ki. A szociálpolitikai munka szervezésére, irányítására megfelelő, önálló szervezetet alakítottak ki. Ez is bizonyítja, hogy megfelelő szervezet hiányában eredményes szociálpolitikai munka alig valósítható meg. A MÁLLERD szociálpolitikai főosztálya, valamint az erdőigazgatóságok szociálpolitikai előadói mintegy 70 ezer fizikai dolgozó és közel 6 ezer alkalmazott szociális ellátásával foglalkoztak. (Az erdő dolgozói, 1948)

25 éves az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezete

Számvetés és jövőkép

Az eltelt negyedszázad emberi léptékekkel számolva majd' egy generációváltás, de a szervezeti történelemben is jelentős idő.

Az utóbbi 25–30 év politikai változásai, a rendszerváltozás sorozatban hozták a különböző szervezetek föloszlását és újak alakulását: vagyis a szakszervezeti pluralizmust. Ennek a folyamatnak nem csupán a „tisztán” politikai szervezetek, pártok voltak részesei, elszennvedői, más-kor nyertesei, hanem az olyan „soft” politikai alakulatok is, mint a szakszervezetek.

Mi is a szakszervezet?

Mielőtt továbbmennénk, állapotunk meg a szakszervezet meghatározásában!

Az uralkodó történeti definíció szerint a szakszervezet „*bérmunkások egyesülése, amelynek célja, hogy fenntartsák vagy javítsák alkalmazásuk feltételeit*”.

Mi Tóth András definícióját fogadjuk el: *Szakszervezetten munkavállalói ér-*

dekképviselői szervezetet értünk, amely a munkavállalók olyan állandó személyegyesülése, amelynek, elnevezésétől függetlenül, elsődleges célja tagjainak munkaviszonnyal kapcsolatos érdekeinek védelme és előmozdítása.

A rendszerváltozás előtt a hazai szakszervezeti mozgalom konglomerátuma komoly repedéseket szenvedett el, borítékolni lehetett a mamutszervezet részekre bomlását, átalakulását. Sokan a megszűnését is megjósolták.

Hasonló folyamatok zajlottak a tagszervezetek – melyek ugyancsak összetettek voltak – háza táján is. Ebbe a körbe tartozott az erdészeknek „otthon” adó MEDOSZ is. Az egykor 370 000 tagot számláló gyűjtőszervezet – taglétszámát tekintve a nyolcvanas években a negyedik legnagyobb hazai szakszervezet – számos agrár alágazat dolgozóit fogta össze: a mezőgazdaságban, az élelmiszeriparban, a vízügyben, az erdőgazdálkodásban foglalkoztatottakat. (Egy 1976-ban született

Az **Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés (ÉSzt)** a szellemi tevékenységet folytatók és a velük egy munkaszervezetben dolgozók szakszervezeteinek országos konföderációja, amely elsősorban kutatási, felsőoktatási és más értelmiségi munkahelyeken dolgozók szakszervezeteit képviseli.

Az ÉSzt közel 20 éves fennállása óta fő feladatának tekinti, hogy a társadalomban és azon belül a munka világában harcoljon az ÉSzt tagszervezetei és ezek szerveződési területén dolgozók érdekeiért, a társadalmi, erkölcsi és anyagi-szociális megbecsülésük színvonalának javításáért.

Az ÉSzt érdekvégyesítési körébe tartozónak tekinti mindazokat a foglalkoztatási területeket és ügyeket, amelyeket a tagszervezetek képviselnek, függetlenül az adott terület, szervezetrendszer foglalkoztatási formáitól.

politikai döntés lehetővé tette, hogy a MEDOSZ alapszervezeteket hozzon létre a termelőszövetkezeti alkalmazottaknak is.)

Az első komoly repedést az jelentette, amikor a tömörülést alkotó ágazatok a szervezeten belül különváltak, és bizonyos autonómiára tettek szert.

Lássuk, milyen szakszervezeti típusok jöttek létre a tagság alapján:

– szakmai alapon, ágazati alapon szerveződő, vállalati szakszervezetek, politikai és vallási alapon létrejöttek, nemzetiségi alapon, valamint regionális alapon szerveződő szakszervezetek.

A volt szocialista országokban az alulról szerveződő szakszervezeti mozgalom politikai megosztottsága szintén kialakult a rendszerváltás éveiben. Lengyelországban már 1980-ban létrejött Gdanskban a Szolidaritás Független Szakszervezet, és ezt követte a volt kommunista szakszervezeti szövetség utódszervezete.

Magyarországon a Liga és a Munkástanácsok a keresztényszociális oldalt, a SZOT utódszervezetei és az újak pedig a másik oldalt képviselik.

A szakszervezetek működését az egyesülési törvény szabályozza, az egyes szakszervezeteket a munkavállalók önkéntesen alapítják meg, melyhez minimum 10 fő szükséges. A szakszervezet az alakuló ülésén elfogadott alapszabály szerint működik.

Egy kis történelem

A 19–20. század fordulójáig egy 1875-ös belügyminiszeri rendelet alapján a munkások érdekvédelmére csupán a segélyező és a szakszervezetek működését engedélyezték. Ebbe a körbe tartozott többek között az Országos Erdészeti Egyesület is.

Az első szakszervezetet 1862-ben a nyomdászok hozták létre. Ismert, hogy ennek a szakmának a képviselői mindig is a munkásság legképzettebb rétegét alkották.

A politikai kötődés hamar kialakult, a szervezett munkások a Magyarországi Szociáldemokrata Párthoz tartoztak. Az európai országokat megjárt munkások magukkal hozták ezt a „küldetést”. A hazai szakszervezetek és az MSZDP viszonyában a 20. század első éveiben alakult ki ez a kapcsolat, amely 1948-ig tartott.

Nem utolsó sorban széles körű nemzetközi kapcsolatokat építettek ki.

A személyesség jellemezte a mozgalmat, apró-cseprő ügyekkel is komolyan foglalkoztak. Mindez erősítette a tagság kötődését.

Ám a szervezettség 1912-ben csupán 23 százalék volt.

A szervezetet a kompromisszumkésztség jellemezte.

A szakszervezeteknek stabilitást biztosított az anyagi háttér, melyet a tagdíj jelentett. Székházakat, munkásotthonokat építettek, de bérházakat és üdülőket is vásároltak, fogyasztási szövetkezeteket szerveztek, és segélyezésre, oktatásra, kulturális célokra fordították a pénzt.

A kommunisták 1945 elejére megszerezték a főtítkári pozíciók többségét a bányászok, bőrösök, építők, a magán- és közalkalmazottak, a textilesek, fémipariak, közlekedésiek, vasasok és vegyészek szakszervezetében.

A szakszervezetek gazdasági és szociális érdekvédelmi funkcióját az 1945-ös programok nem tartalmazták, és nem tisztázták a szakszervezetek szerepét, a szakszervezetek önállóságát. Gyakorlatilag innen számíthatjuk a szakszervezetek államosítását.

A Famunkások Szakszervezetének taglétszáma:

1945. december	– 9 500 fő
1946. július	– 10 970 fő
1947. július	– 14 306 fő
1948. július	– 17 623 fő

A sztálini hajtószíj megindul

Ekkor fogalmazták meg először nyíltan, hogy a szakszervezeteknek szolgálnuk kell a pártot. Más szóval: a szakszervezeteken keresztül érvényre kell juttatni a párt politikáját. Valamint itt következik a hajtószíj szerepe: Összekötő szerepet kell játszaniuk a párt és a nép között.

Mindez azzal a paradigmaváltással járt, hogy a politikai tevékenység, a hatalomgyakorlásban való részvétel került túlsúlyba, és vezetett ahhoz, hogy a szakszervezetek mozgalmi hagyományai erodálódtak, valamint háttérbe szorult a gazdasági és szociális érdekvédelem.

1953-ban Nagy Imre reformjai, majd az 1956-os forradalom hozta a változások reményét: visszaállították a szakszervezetek érdekvédelmi funkcióját, az üzemeket a munkások ellenőrizték, kibontakozott a demokrácia. A munkásokat érintő összes ügyben vissza akarták állítani a szakszervezetek jogait: bérezés, munkaközvetítés, munkanélküli segély.

1956. október 26-án a SZOT feloszlott, és a vezetést átvette a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége.

Ám az 1957. januári X. szakszervezeti plénumon Gáspár Sándor elnök beszámolója az önkritikus hangok mellett a „hajtószíj” szerephez való visszatérést jelezte. A felszólaló Kádár János elutasította a függetlenség elvét és a sztrájkjogot.

Újraindult a „hajtószíj”

A forradalom leverése után a politikai megtorlás elsősorban a munkástanácsok vezetőit sújtotta, a szakszervezetek hagyományosan a háttérben maradtak. De azért nem maradtak el az efféle „bírálatok”: A szakszervezetek „jobboldali szociáldemokrata befolyásnak adtak teret. ... Nem vették tekintetbe, hogy a jobboldali szociáldemokraták hazánk és dolgozó népünk esküdt ellenségei, a háborús gyűjtogató imperialisták zsoldosai. ...”

A 60-as évek végén a gazdasági reformokkal párhuzamosan a pártvezetés újrafogalmazta a szakszervezetek szerepét. Elismerték a társadalom érdektagoltságát! Az MSZMP KB 1964 decemberében jóváhagyta a gazdasági mechanizmus reformjának gondolatát.

A szakszervezetek fenntartással fogadták a határozatot, és a régit dicsérték.

Hegymenetben a szakszervezetek

A reformtervek körvonalazódásával a párt Politikai Bizottsága 1966. májusi határozata újrafogalmazta a szakszervezetek szerepét. Elismerték, hogy a hatalom támogatása mellett a szakszervezetek tevékenységei közé tartozik az érdekképviselet is.

1967-ben került sor a Munka Törvénykönyv módosítására, aminek alapján a szakszervezetek jogosulttá váltak a kollektív szerződés megkötésére, továbbá a döntésre a vállalati szociális és kulturális alapokról, és megadta a szakszervezeteknek a kifogásolási és vétőjogot.

1968-tól változás történt a szervezetek pénzügyi gazdálkodásában is: az addigi 35 százalék helyett a tagdíjak 50 százaléka maradt az alapszervezeteknél.

A pártirányítás gyakorlata és a retrográd ideológia

A 70-es években a gazdasági reformot megakasztották a párt fundamentalista körői. A hatalomhoz ragaszkodó szakszervezeti vezetés pedig félt, hogy a valódi érdekvédelem, a felkészülés a piaci mozgásokra, a gazdasági versenyre veszélyezteti a pozícióit.

A szakszervezetek és a párt viszonya – a hajtószíj szerepe – nem változott.

A kettős funkció és az érdekluralizmus

A „társadalmi osztályok, rétegek helyzetéből adódóan érdekellentétek, elmentmondások is mutatkoznak egyes népgazdasági ágak, vállalatok dolgozói, az országos, a területi-helyi érdekek között a nemzeti jövedelem elosztásában, az ár-, a bér- és a piacviszonyokban” – fogalmazódott meg a Szakszervezeti Szemle hasábjain. Állandóan hangoztatták a párt és szakszervezeti vezető testületek a kettős funkciót, az érdekvédelmet, a termelést segítő tevékenységet és emellett a szakszervezeti nevelő munka kiemelt jelentőségét.

Önálló a szakszervezet?

A szakszervezetek „önálló”, de nem független hatalmi tényezők lettek. A szakszervezeti struktúra változatlan maradt ugyan, de a különböző szintű szakszervezeti szervek jogosítványainak növekedésével meghaladták a szovjet típusú társadalmak szakszervezeti modelljét. Az önálló, de nem független szakszervezetek megjelölés a gazdaságirányítás „sem tervutasításos rendszer, sem piaci viszonyok” felemás állapotát képezte le.

Erjedés a szakszervezeti mozgalomban

Az ekkoriban született jelentések, elemzések már egyértelműen jelezték, hogy nemcsak gazdasági, hanem társadalmi, politikai, ideológiai és legitimációs válság van Magyarországon.

Közben „a terepen” megindult az addigi egységes szakszervezeti struktúra átalakulása, bomlása, és elkezdődött a SZOT-on kívüli szakszervezetek szervezése.

Független szakszervezetet szerveztek az akadémiai kutatóintézetekben, az egyetemeken, és 1988 májusában megalakult a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete (TDDSZ). E sorok írója maga is ott volt az alakuló gyűlésen.

Több mint paradigmaváltás

Az MSZMP májusi országos értekezletével véget ért a Kádár–Gáspár-korszak. A SZOT új vezetése 1988 júliusában felhívással fordult a szervezett dolgozókhoz, melyben fordulatot, reformot és megújulást követelt az egész társadalomban és a szakszervezeti mozgalomban.

1988 decemberében került sor a szakszervezetek országos értekezletére, mely

Balról jobbra: Fejes Zoltánné faipari mérnök, mellette férje Fejes Zoltán erdőmérnök műszaki vezető, Ferencz László erdőmérnök a Vértesi Erdőgazdaság igazgatója egy május 1-jei felvonuláson

állást foglalt a mozgalom helyzetéről, megújításáról, az érdekképviselési munka fő irányairól. Ezzel az országos értekezlet feladta a kettős funkció és a demokratikus centralizmus elvét, szakított a „hajtósíj” sztálini szakszervezeti koncepcióval, kimondták a szakszervezetek pártoktól (!) való függetlenségét és az államhatalommal való új viszony kialakítását.

Az értekezlet kimondta, hogy a szakszervezet olyan érdekképviselési, érdekvédelmi szervezet, amely nem részese a hatalomnak; nem vállalkozik sem az állam, sem a párt politikai akaratának közvetítésére; nem vállal felelősséget a kormányzat és a párt politikai döntéseiért és azok végrehajtásáért.

1989 szeptemberében megalakult az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés (ÉSzt), amely a szellemi tevékenységet végzők és közvetlen segítőik szakszervezeti társulása. Ehhez a szervezethez csatlakozott a későbbiekben az EFDSZ is.

1990 márciusában ült össze a magyar szakszervezetek XXVI. kongresszusa, és megalakították a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetségét (MSZOSZ). A régi-új tömörülésből kimaradók pedig 1990 júniusában megalapították a Szakszervezetek Együttműködési Fórumát (SZEF).

Mi történt a szakmánk háza táján?

Az eseményeket Herczeg Miklós, az EFDSZ korábbi főtitkára által a szervezet megalapításának húszéves évfordulója alkalmából írt visszaemlékezése alapján idézzük föl.

Közvetlen történelmi előzmény: a MEDOSZ. A népgazdasági szakágazatokat többé-kevésbé lefedő szakszervezetek egyike volt a MEDOSZ, amely a mezőgazdaság, vízügy, agráróktatás és kutatás mellett ellátta az erdészeti szektor érdekképviselését is.

Am jellemző, hogy a SZOT tekintélyes létszámú apparátusában egyetlen agrárszakember sem volt.

Erdészet, vízügy: futottak még

Ez a tendencia jellemezte a MEDOSZ-t is, ahol a tevékenység fő területe a mezőgazdaság volt, a vízügy és főleg az erdészet háttérbe szorult.

1980-ig a struktúrán belül kialakult „szakmai” szakosztályok – központi irányítás mellett – többé-kevésbé megjelenítették a szakmai érdekeket.

Irányításukra a központ apparátusából egy-egy szakirányú végzettségű munkatárs volt kijelölve, aki összefogta az adott ágazat legismertebb szakszervezeti és gazdasági vezetőiből álló 15–20 fős szakosztályt.

Kicszerélték a cégtáblát

A MEDOSZ is szövetséggé alakult, a hat fő ágazat (terület) egy-egy szakszervezet lett, élén a kinevezett (nem választott!) titkárral.

Am ezeknek sem alapszabályuk, sem szervezeti-működési szabályzatuk, sem saját költségvetésük, sem önálló ügyintézési jogkörük nem volt. Hivatalos levelezést, kapcsolatfelvételt csak a „szövetség” főtitkárán keresztül lehetett bonyolítani.

Küzdelmes önállósodás

Az alapszervi tisztségviselők és a tagság részéről is egyre erősödött az igény az önállóságra. Hosszas előkészítő munka után, alapszervi taggyűléseken megszületett a döntés: megalakítjuk az önálló jogi személyiséggel rendelkező Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetét három tagozattal (erdőgazdálkodás, elsődleges faipar, költségvetés). Az ágazat vállalatai (a Szombathelyi Erdőgazdaság és a Pilisi Parkerdő Gazdaság kivételével) és intézményei csatlakoztak hozzánk.

Már az előkészítés során, majd a kiválás bejelentésével óriási nyomás nehezedett ránk. Az MSZOSZ és a MEDOSZ szövetség teljes jogi apparátusa (a cégbíróráig is elmenve!) mindent elkövettek önállóvá válásunk megakadályozására, nem riadva vissza rágalmozó, valóságot elferdítő körlevelektől sem.

A Fővárosi Bíróság 1993. augusztus 13-án jogerősen bejegyezte szakszervezetünket.

Zárójelben megjegyzi a visszaemlékező, hogy a rájuk zúduló ellenségeskedés jogi útvesztőiben több jogász is „elvérzett”. Végül dr. Machács Barna ügyvédnek sikerült végig vinni a folyamatot a bírósági bejegyzésig.

A szakma támogatása a megalakulást

A szabályzatok, működési rend, az infrastruktúra kialakítása, a tisztségviselők és testületek megválasztása után el kellett kezdeni a munkakapcsolatok kialakítását.

A szakma különböző szervezetei és vezetői az első pillanattól kezdve örömmel vették megalakulásukat, és messze-menően támogatták működésüket.

Sikerült gyümölcsöző és elvszerű kapcsolatot kialakítani az államigazgatás szakmai szerveivel (minisztériumok, ÁVÜ, ÁPV Rt. stb.), ahol a munkavállalói oldal teljes jogú partnereként fogadták el őket.

Kialakult a kapcsolatuk a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetségével (FAGOSZ), ennek eredményeként – országosan is elsősk között – megkötötték az ágazati keret kollektív szerződést.

Jó együttműködés jött létre az Országos Erdészeti Egyesülettel (OEE) és a magán-erdőgazdák érdekeit képviselő MEGOSZ-szal is.

Távozás az MSZOSZ-ból

A változó kormányok mindegyike alatt kezdeményezői és résztvevői voltak

az ágazati szintű érdekegyeztetés szervezete megalakításának (FÉT, FAKÉT stb.), és 1995-ben kiléptek az MSZOSZ-ból.

Hogy az országos szintű érdekegyeztetésben is hallathassák hangjukat, először társult, majd teljes jogú tagként csatlakoztak az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörüléshez (ÉSZT).

Kezdetől figyelemmel kísérték a nyugdíjas tagtársak sorsának alakulását, megalakították a központi nyugdíjas bizottságot. Minden kormány ideje alatt, több száz alacsony nyugdíjjal rendelkezőnek intézték el a méltányossági nyugdíjmelést. Beléptek a Nyugdíjasok Országos Képviselőtáborába is.

Ugyancsak kezdeményezői és alapítói voltak az Építőipari, Faipari és Erdészeti Ágazati Párbeszéd Bizottságnak. Kitartó és nehéz szervezőmunkával létrehozták az ERFA önkéntes nyugdíjpénztárt.

Nemzetközi porondon

Széles körű nemzetközi együttműködést alakítottak ki, elsősorban a térség rokon szakszervezeteivel. Kiemelkedően jól működtek cseh, horvát, lengyel, orosz és szlovák, valamint román kapcsolataik. Jó munkaviszonyt alakítottak ki a holland, német, osztrák, svéd és az ukrán erdész szakszervezetekkel is.

1995-ben felvették az EFDSZ-t az Építőipari, Faipari, Bútoripari és Erdészeti Szakszervezetek Világszövetségébe (IFBWW). Herczeg Miklós két ciklusban (8 évig) volt a kelet-közép-európai régió alelnöke.

Évek óta szervezzük a szakma széles körű részvételével az erdészeti és faipari sportnapokat. E találkozók nemcsak a sportolást, hanem a szakma egységét is erősítik.

Nem lebecsülendő, sőt ritka jelenség e rohanó, állandóan változó világban, hogy az 1991-ben alapított Híradó folyamatosan megjelent, széles körű aktuális szakszervezeti és szakmai információkat juttat el a tagsághoz – fejeződik be Herczeg Miklós részletes visszaemlékezése.

Hogyan, merre tovább?

A politika éppen e napokban adott alkalmat a véleménynyilvánításra, és alátámasztotta „helyzet elé” szakszervezetünket. A 2019. évi központi költségvetési törvény, valamint az adótörvények munkavállalókra nézve hátrányos módosítása, amely a cafetéria rendszer három eleme közül jövőre az adómentes juttatások csaknem

teljes körű megszűnését jelenti. A kedvezményes béren kívüli juttatások kategóriában a készpénzjuttatás eltörlésével csak a SZÉP-kártya marad, évi 450 ezer forintos összeghatárig, míg az egyes meghatározott juttatások szintén nagyrészt megszűnnek, vagy bérként adóznak tovább. Mindezek következménye a nettó jövedelem csökkenése. Emiatt hirdették meg a szakszervezetek – így az EFDSZ is – november 6-ára a figyelemfelkeltő tüntetést.

A visszatekintés és a negyedszázados múlt felidézése után a legnehezebb feladat a jövő felvázolása. Ez elől a kötelesség elől nem térhetünk ki.

Szakszervezetünk „merítési köre” alig változott, a tagság létszáma stagnál. Nemzetközi kapcsolataink élénkülnek. Az anyagi helyzet stabilnak mondható. Mindez a közelmúltban lezajlott jogi és szervezeti átalakulások ellenére állapítható meg.

A szervezettség meglehetősen változó, ebben törvényszerűséget, szabályszerűséget nehezen fedezhetünk föl. Talán a személyi feltételek, az emberi tényező szerepét emelhetnénk ki a cégvezetés hozzáállásán kívül.

Ahol tekintélyes tehetséges, jó föllépésű elnök/titkár viszi az ügyeket, és bírja a cégvezetés bizalmát, ott prosperál a szakszervezeti élet, nő a taglétszám. Ám, ahol a tisztségviselőnek nincs meg a személyes kisugárzása, a munkahelyi vezetők közömbösek, ott a létszám stagnál vagy fogyatkozik.

Országjárásunk során találkoztunk néhány sztereotípiával a szakszervezetről alkotott vélemények tudakolása során.

Számos helyen vetették föl, hogy észrevehetetlen a szakszervezet (van itt szakszervezet? mit csinálnak?). A leginkább fontosnak tartott tényező az volt, hogy „de mit kapunk a tagdíjért?”. A harmadik ellenérv az időhiány, a rendezvények, programok elérhetetlensége volt.

Ezen objektívnek tekinthető tényezőkön túl bizonyára ideológiai-politikai okok is rejtőznek a szakszervezettől idegenkedők távolmaradásában. A szakszervezetek történetét áttekintve, még a legkevésbé átpolitizált időszakokban is, a baloldali mozgalmakhoz, pártokhoz álltak közel a szakmai érdekvédelmi szervezetek. Legalábbis, ami a hazai történeti folyamatot illeti. Még a legdemokratikusabb időszakokban is meglehetősen egyoldalú volt a szakszervezeti mozgalom, a pluralitás jelei nélkül. Ez a megállapítás – a Munkástanácsok és a Liga kivételével – ma is érvényes. Mondhatnánk, hiányoz-

nak a markáns keresztény-szociális irányzatú szakszervezetek.

Ehhez még hozzátehetjük a nemzeti elkötelezettséget is, szemben az internacionalista beállítottsággal.

A rendszerváltással bekövetkezett ideológiai liberalizmus stigmatizálta és betolta a baloldalra a szakszervezeteket. 1945-től a rendszerváltásig eltelt idő bőven nyújtott tapasztalatot pro és kontra a szakszervezetekről, s ezek az élmények átadódhatnak a következő generációknak is. A politikai szocializációnak ez a terepe nem sok kedvező tényről sorakoztat föl a szakszervezetek mellett. Vagy azért, mert „bezzeg akkor mennyi juttatás volt”, illetve akkor „mindenkinek kötelező volt belépni”. Ebből az előítéletes beállítódásból elég nehéz jól kijönniük az új szakszervezeteknek.

Nem ígérhetek mást, mint „vért, izadságot és könnyeket” – hogy Winston Churchill kampánybeszédének szlogenjét idézzem. A szakszervezetek régi fényének visszaszerzése nem könnyű feladat, hogy ne délibábos/északi fényes villódzás legyen.

Mi a recept?

Nem dicsekszem azzal, hogy zsebemben van a bölcsek köve, de merészkedem néhány megfontolandó észrevételt tenni.

Kezdem a „terepi” vezetőket, a fronton lévőket kiválasztásával, fölkészítésével.

A „munkaköri alkalmasság” e téren is alapvető fontosságú. A kiválasztás általában hosszabb „tapasztalati” folyamat eredménye. A közösség bölcsessége, érettsége döntő e téren: milyen kvalitású kollégára bízják az ügyeik képviselését. Aki nem büntetesként, hanem megtisztelő feladatként tekint e bizalom elnyerésére.

A megválasztott tisztségviselők képzése és továbbképzése is nagyon fontos feladat. A vezetői képességek nagy része adottság, de sokat lehet javítani a föllépésen, a beszéd- és vitakészségen. Hasonlóan fontos a jogi, ideológiai, politikai fölkészítés is.

A szakszervezet arculata, ideológiai beágyazottsága a szervezet identitása miatt alapvető fontosságú. A rendszerváltozást követő szakszervezeti átstrukturálódás egyik következménye az identitásvesztés, illetve az identitáshiány. Apolitikai távolságtartás nem jelenti az identitást. Legföljebb azt jelzi, hogy „merre nem”, „kikkel nem”. A negatív meghatározás nem rokonszenves, nem motivál követésre. Azt kell megtalálni, kijelölni, ajánlani, hogy merre, kivel és hogyan.

Álláspontom szerint le kellene válni a baloldali, szocdemes-szocialista hagyományokról, és explicit nemzeti elkötelezettségű, keresztény-szociális irányba kellene orientálódni. Ez az átpozicionálás nem könnyű, veszteséggel

járhat, de a befektetett politikai munkának a későbbiekben több hozadéka lehet. Napjainkban sokan azért tartózkodnak a szakszervezeti mozgalomtól, mert azt még mindig valamiféle pártpolitikai terepnek tekintik. A szakszervezetek eredendő baloldaliságát esetenként politikusok is megfogalmazzák. Ettől kellene megszabadulni.

Legalább ilyen fontos feladat a szakszervezet láthatóvá tétele. Mind a külvilág, mind a saját szakmai közösségünk számára. A mai fiatalok, akik már a rendszerváltozás után szocializálódtak, nem születnek bele a kötelező szakszervezeti tagság családi légkörébe, számukra a szakszervezet egyfajta politikai mező, ahol nem biztos, hogy biztonságban lehet a nép egyszerű fia. A feladat tehát a szervezet „családbaráttá”, nyitottá, átláthatóvá tétele. Rögtön megjegyzem, hogy erre számos alapszervnél kitűnő példák vannak.

A jó példáról, gyakorlatról az ErFA Híradó hasábjain időről időre tudósítunk, beszámolunk. Hogy látható legyen a szakszervezet.

Zétényi Zoltán

Források:

Tóth András: Civil társadalom és szakszervezetek 1994 – MTA – kandidátusi értekezés
Lux Judit: A magyarországi szakszervezetek történetéből (2008., Politikatörténeti Intézet)
Wikipédia

Zárszó, de nem búcsú

Nagybőjt idején jelenik meg ez az emlékszám, akkor, amikor elcsöndesedünk, és készülünk a legnagyobb keresztény ünnepre.

Most jusson idő a harsánytévék és a bulvárlapok mellett/helyett egy kicsit visszapiantani az elődeink, idősebb kollégák által végzett munkára. Emlékezzünk és földidezzük a nem is oly régi időket, levonjuk a következtetéseket, megállapítjuk, hogy hol rontották/rontottuk el. Mit kellett volna másként intézni, hogy lehetett volna jobban csinálni.

Vagy egyszerűen csak nosztalgizálni a tavaszi madárcsicsergésben, szalonkahúzásban.

Egy negyedszázad éppen elég arra, hogy tanuljunk az elkövetett hibákból, továbbgondoljuk a koncepciót, elhatározzuk a változtatásokat, és nagy levegőt véve nekivágunk a következő évtizedeknek. Az ErFA Híradó következő

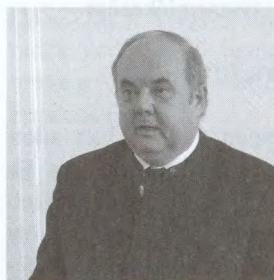
Krónika/Hírek

számában már erről számolhatunk be. Csak egy negyedszázadot zárunk le, és megcéllozzuk a félév századot. Kívánunk ehhez a kollégáknak jó szerencsét! Üdv az erdősznek!

A visszatekintést a következő számunkban folytatjuk. *(Zétényi)*

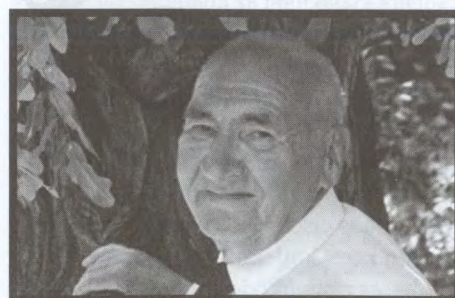
Amint arról előző számunkban beszámoltunk, Zambó Pétert, az OEE elnökét és a

Pilisi Parkerdő Zrt. korábbi vezérigazgatóját az Agrárminisztérium Állami Földekért Felelős államtitkárává nevezték ki. Az elnök/államtitkár február 28-án – eleget téve a meghívásnak – a Szeniorok Tanácsa tagjainak

tájékoztatást tartott. Előadásában érintette a minisztérium általa irányított államtitkárságának változásait, valamint az egyesületben tervezett fejlesztéseket és módosításokat. Ezek részleteire visszatérünk.

Elhunyt Fritsch Ottó erdőmérnök

Most kaptuk a szomorú hírt, 87 éves korában csendesen eltávozott közülünk Fritsch Ottó erdőmérnök, méhészmester, szakmánk közismert személyisége. Temetéséről később adunk hírt, méltatására visszatérünk.

Díjat nyert a **STIHL** világújdonsága

MS 500i, a világ első elektronikus befecskendezésű motorfűrész

Az autóknál már évtizedekkel ezelőtt végbement az a folyamat, amelynek során a benzinüzemű karburátoros motorról átálltak az injektoros motorok használatára. Ez a folyamat a STIHL MS 500i-vel elkezdődött az erdészeti kézigépeknél is. A gép minden területen alkalmazható, ahol rendszeres napi professzionális motorfűrész használatra van szükség, a fakitermeléstől kezdve egészen a fatelepi munkákig. Hatalmas teljesítménye mellett környezetbarát, könnyen kezelhető, strapabíró, megbízható és biztonságos. A motorfűrész úgy tervezték, hogy egyszerű és felhasználóbarát legyen, miközben teljesítménye a profikat is maximálisan meggyőzze. A külföldi mellett már a magyar szakma is elismerte, az MS 500i AGROMash Nemzetközi Termékfejlesztési díjat nyert.

AGROMash díj

Az MS 500i Nemzetközi Termékfejlesztési díjat nyert, amely azért is külön öröm, mert az idei évben rekordszámú pályamű érkezett be Gépesítés kategóriában. A kétfordulós értékelés után – komoly szakmai vitákat követően – a zsűri az elektronikus szabályozott injektoros motorfűrész hozta ki győztesen.

Igazi úttörő a piacon

Kétségtelenül új korszakhoz érkezünk a motorfejlesztésben. A STIHL MS 500i ugyanis a világ első elektronikus szabályozott befecskendezésű motorfűrész, tehát a motor nem igényel karburátort vagy más, korábban alkalmazott alkatrészeket, például gyújtásmódult. A gép vezérlő elektronikája által közvetített információk alapján az üzemanyagpumpa az üzemanyagot a befecskendezőszelepen keresztül közvetlenül a forgattyúházba fecskendezi, miközben az üzemanyag mennyiségét, a befecskendezés időtartamát és a gyújtási időpontot teljesen automatikusan számolja ki. Az ehhez szükséges adatokat a fűrészekbe épített nyomás- és hőmérséklet szenzorokon keresztül kapja, így az indítástól kezdve a nagy nyomatékú gép optimális motorteljesítménnyel működik. A STIHL MS 500i azért is egyedülálló, mert a gép a valaha volt legjobb, vagyis 1,2 kW/kg teljesítmény-súly aránnyal rendelkezik. A lánc 0-ról 100 km/h sebességre mindössze 0,25 másodperc alatt gyorsul fel, mindezt a másodpercenkénti több mint 200 befecskendezés eredményeként éri el.

Könnyű indítás és elektronikus vezérlésű üzemanyagkeverés

Az MS 500i elektronikus vezérlésű üzemanyag-levegő keverése garantálja az optimális motorteljesítményt és a könnyű beindítást, függetlenül a magasságtól és a környezet hőmérsékletétől. Az indító- és félgáz kapcsoló nélküli gépet bármikor és bárhol nagyon könnyű beindítani. A tervezés közben a biztonságról sem feledkeztek meg a mérnökök, hiszen a beépített alkatrészeknek köszönhetően a gép a stopgombbal villámgyorsan leállítható. Alacsony tömegének köszönhetően használata közben a kezelő kevésbé fárad el, mint bármelyik korábbi gép használata esetén, így a fáradságból eredő bal-eseti kockázat ennél a gépnél a legalacsonyabb.

Környezetkímélő és ergonomikus kivitel

A STIHL MS 500i minden eddigi gépnél hatékonyabb, és alacsony károsanyag-kibocsátásának köszönhetően környezetkímélőbb is, mint egy hagyományos motorfűrész. A gép számára az extrém igénybevétel természetes, és kifejezetten jól tolerálja a szélsőséges körülményeket, mint például a nagyon magas vagy a nagyon alacsony hőmérsékletet, illetve a levegő magas por- vagy páratartalmát. Az alacsony összsúly, a fedeleken található integrált irányjelző csíkok együttesen a dinamikus használatot biztosítják és az ideális kezelést teszik lehetővé. Jöhet fadöntés, darabolás, hossz-irányú vágás vagy gallyazás – még sosem volt ilyen egyszerű a feladat, mint ezzel az új, professzionális motorfűrészszel.

Technikai adatok

Lökettérfogat cm ³	79,2
Állandó zajszint dB(A) ¹⁾	106
Teljesítmény LE	6,8
Teljesítmény kW	5
Rezgésgyorsulás, jobb oldal m/s ² ²⁾	4,2
Rezgésgyorsulás, bal oldal m/s ² ²⁾	4,0
Zajtelsítményszint dB(A) ¹⁾	121
Súly kg ³⁾	6,2
Teljesítmény-súly kW/kg	1,24
Fűrészlánc osztása	3/8"

1) K tényező a 2006/42/EK irányelv szerint = 2,5 dB(A)

2) K tényező a 2006/42/EK irányelv szerint = 2 m/s²

3) Üzemanyag, vezérlőlemez és fűrészlánc nélkül